

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 และการปรับใช้เป้าประสงค์
และตัวชี้วัด ในบริบทประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก ในแง่
การเงิน และการค้า”

จัดทำโดย

ดร. กุลบุตร โกเมนกุล มหาวิทยาลัยรังสิต ประเทศไทย

รศ. ดร. นงนุช ตันติสันติวงศ์ Nottingham Trent University สหราชอาณาจักร

ดร. ชาริกา ชาญนนท์พิพัฒน์ University of Birmingham สหราชอาณาจักร

สิงหาคม 2562

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

(Final Report)

โครงการ

“การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 และการปรับใช้เป้าประสงค์
และตัวชี้วัด ในบริบทประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก ในแง่
การเงิน และการค้า”

**“Thailand’s Current Achievement in the 17th Global Sustainable Development
Goal (SDG) and Localized Indicators/Measures for Thailand to Enhance to
Partnerships and Collaborations through Finance and Trade”**

จัดทำโดย

ดร. กุลบุตร โกเมนกุล มหาวิทยาลัยรังสิต ประเทศไทย

รศ. ดร. นงนุช ตันติสันติวงศ์ Nottingham Trent University สหราชอาณาจักร

ดร. ชาริกา ชาญนันท์ University of Birmingham สหราชอาณาจักร

สิงหาคม 2562

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจสถานะปัจจุบัน และตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17(1) ในส่วนที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกในแง่การเงิน และการค้าระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 ซึ่งเกี่ยวข้องกับแง่การเงิน และเป้าประสงค์ที่ 17.10-17.12 เกี่ยวข้องกับแง่การค้า และจัดทำเพื่อเสนอแนะตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทของไทย และจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ดังกล่าว ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงครอบคลุมทั้งสิ้น 8 เป้าประสงค์ 10 ตัวชี้วัด โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านความร่วมมือทางการเงินและการค้าระหว่างประเทศ

ในส่วนของประเทศไทยนั้น โครงการ SDG Move Thailand ได้ทำงานร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่อยู่ในกรอบของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย โดยมีทั้งสิ้น 30 เป้าประสงค์ (จากทั้งหมด 169 เป้าประสงค์) ที่ถูกจัดอันดับให้มีความสำคัญ และเกี่ยวเนื่องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมี 3 เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 (17.1, 17.11, 17.14) คำถามในงานวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขตงานวิจัยและกรอบแนวคิด พร้อมนิยามศัพท์ และ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยชิ้นนี้ ถูกกำหนดไว้ในบทที่ 1

บทที่ 2 ศึกษา นิยาม และความหมายของเป้าประสงค์ (Targets) ตัวชี้วัด (Indicators) ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า และความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เพื่อกำหนดนิยามและความหมายของตัวชี้วัดภายใต้เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทประเทศไทย ทำให้การกำหนดตัวชี้วัดมีความเหมาะสมและชัดเจนต่อกระบวนการติดตาม และประเมินสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัด ทั้งนี้ นิยาม และความหมายของตัวชี้วัดที่เสนอไว้ในงานวิจัยนี้ได้จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย องค์การสหประชาชาติ ธนาคารโลก เป็นต้น คณะวิจัยได้ระบุนิยามคำนวณตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้เป็นตัวเลข สรุปได้ดังนี้

ตัวชี้วัด 17.1.1 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้

$$\begin{aligned} & \text{สัดส่วนรายได้รัฐบาล (แต่ละแหล่งที่มา) ต่อรายได้รวมของประเทศ (\%)} \\ &= \left(\frac{\text{ผลรวมของรายได้แต่ละประเภท}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100 \end{aligned}$$

ตัวชี้วัด 17.1.2 สัดส่วนงบประมาณภายในประเทศที่จัดสรรภายในประเทศ (Domestic Taxes)

$$\text{สัดส่วนงบประมาณที่จัดสรรภายในประเทศ (\%)} = \left(\frac{\text{ภาษีที่ได้รับจัดสรรในประเทศ}}{\text{ค่าใช้จ่ายรัฐบาล}} \right) \times 100$$

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 17.1.1 และ 17.1.2 ไม่ค่อยมีความเหมาะสม เนื่องจากตัวชี้วัดทั้ง 2 ไม่ได้แสดงถึงความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะทรัพยากรที่ระดมผ่านการสนับสนุนระหว่างประเทศจะถูกจัดรวมอยู่ในตัวเลข “เงินบริจาค” โดยไม่ได้แยกการจัดเก็บข้อมูล ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า ตัวชี้วัดข้างต้นสามารถนำมาใช้ติดตามความยั่งยืนในด้านการระดมทรัพยากรของภาครัฐ (ไม่ได้เน้นการระดมทรัพยากรในภาคเอกชน) แต่อาจจะไม่สอดคล้องกับนิยามเป้าประสงค์ที่ 17.1 มากนัก

ตัวชี้วัด 17.2.1 ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA)

$$\begin{aligned} \text{สัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (\%)} \\ = \left(\frac{\text{การจัดสรรความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ}}{\text{รายได้ประชาชาติรวม}} \right) \times 100 \end{aligned}$$

ตัวชี้วัด 17.3.1 การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI)

$$\text{สัดส่วนการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าสุทธิของการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

โดยกำหนดให้ Net Outflow of Investment คือ กระแสการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

ตัวชี้วัด 17.3.2 มูลค่าการโอนกลับประเทศ คิดเป็นร้อยละของ GDP ทั้งหมด

$$\text{สัดส่วนการโอนกลับประเทศเทียบกับ GDP (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

มูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ (Volume of remittance) ได้แก่ การโอนเงิน หรือ ผลตอบแทนของลูกจ้างกลับประเทศที่เป็นถิ่นฐานกำเนิดของลูกจ้างนั้น โดยลูกจ้างดังกล่าวไม่ได้เป็นผู้พักอาศัยถาวรในถิ่นฐานต่างประเทศ (Non-resident)

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 17.3.1 และ 17.3.2 ยังขาดความเหมาะสม เนื่องจากไม่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ 17.3 ซึ่งเน้นการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย แต่ตัวชี้วัดดังกล่าวกลับดูความหลากหลายของที่มาของทรัพยากรผ่านประเภทการเคลื่อนย้ายเงินทุนเท่านั้น ไม่ได้ดูในมิติของประเทศที่มาจากเงินทุน และระยะเวลาของเงินทุน

ตัวชี้วัด 17.4.1 การบริการเงินกู้ คิดเป็นร้อยละของการส่งออกสินค้าและบริการ

$$\text{การบริการเงินกู้ (\%)} = \left(\frac{\text{หนี้รวมของรัฐบาล}}{\text{มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ}} \right) \times 100$$

ตัวชี้วัด 17.10.1 อัตราภาษีศุลกากรถ่วงเฉลี่ยของประเทศ (Weighted Average Tariff Rate)

$$WAT = \sum_{i=1}^n w_i T_i$$

กำหนดให้ w_i คือ น้ำหนักที่คิดจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิด i เทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด และ T คือ อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าชนิดนั้น ๆ

ตัวชี้วัด 17.11.1 ส่วนแบ่งการส่งออกในระดับสากลของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา

$$\text{สัดส่วนการส่งออกเทียบกับการส่งออกทั่วโลก (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าการส่งออกของประเทศ}}{\text{ผลรวมมูลค่าการส่งออกของโลก}} \right) \times 100$$

คณะวิจัยมีความเห็นว่า สัดส่วนการส่งออกจำเป็นที่จะต้องนำมาวิเคราะห์แยกเป็นแต่ละประเทศและกลุ่มประเทศตามภูมิภาค เพื่อพัฒนาระบบทางการค้า และควรติดตามการเปลี่ยนแปลงมูลค่าส่งออกของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของมูลค่าส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำที่สุด และการลดลงของมูลค่าการส่งออกในบางประเทศ

ตัวชี้วัด 17.12.1 อัตราภาษีศุลกากรถ่วงเฉลี่ยที่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เผชิญอยู่

$$WATL = \sum_{i=1}^{nL} w_i T_i$$

กำหนดให้ w_i คือ น้ำหนักที่คิดจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิด i จากประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด และ T คือ อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าชนิดนั้น ๆ

นอกจากตัวชี้วัดภายใต้เป้าประสงค์ที่ 17.1 และ 17.3 ที่ชี้แจงไปแล้วข้างต้นว่ายังมีความเหมาะสมไม่มากนัก ตัวชี้วัดที่ 17.5.1 ที่เสนอโดยองค์การสหประชาชาติ ยังขาดนิยามที่มีความชัดเจน หรือไม่เหมาะสมกับเป้าประสงค์ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ตัวชี้วัดนี้ควรจะวัดจำนวนประเทศพัฒนาน้อยที่สุดที่ภาคเอกชนของแต่ละประเทศสมาชิกไปลงทุนและได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐ แทนที่จะใช้ค่าภาษีศุลกากรถ่วงเฉลี่ยสำหรับกลุ่มประเทศเป้าหมาย

สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานะของตัวชี้วัดในอดีตและปัจจุบันของตัวชี้วัด ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในบทนี้ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานประมาณ สำนักงาน

เศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ธนาคารโลก OECD รวมถึงเอกสารและเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ BOI และสถานทูตไทยในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทั้งนี้ ความครอบคลุมของข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ในบทนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ โดยในบางส่วนของกรวิเคราะห์ คณะผู้วิจัยได้ทำการคำนวณเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความเข้าใจถึงสถานะของตัวชี้วัดทั้ง 10 ตัวชี้วัด และแนวโน้มของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อแสดงความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12

ทั้งนี้มีตัวชี้วัดภายใต้ 7 เป้าประสงค์ (เป้าประสงค์ที่ 17.1, 17.2, 17.3, 17.4, 17.10, 17.11, 17.12) ที่มีข้อมูลทางสถิติที่สามารถนำมาประเมินสถานะปัจจุบันได้ และมีตัวชี้วัดภายใต้ 1 เป้าประสงค์ (เป้าประสงค์ที่ 17.5) ที่ประเทศไทยยังไม่มีกรเก็บข้อมูลทางสถิติ และเผยแพร่อย่างเป็นทางการ

เป้าประสงค์ที่ 17.1: สัดส่วนของรายได้ภาครัฐต่อ GDP อยู่ที่ 23.39% ของ GDP ในปีพ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นจากประมาณ 12% ในปีพ.ศ. 2515 ประมาณ 2 เท่า โดยรายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการ และรายได้ภาษีต่อรายจ่ายรัฐบาล ของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2559 อยู่ที่ 15.51%

เป้าประสงค์ที่ 17.2: ในปีพ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีตัวเลขการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดรวมมูลค่า 54 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 0.012% ของ GNI ซึ่งนับว่ายังห่างไกลจากเป้าประสงค์ค่อนข้างมาก

เป้าประสงค์ที่ 17.3: สามารถวัดด้วยตัวเลขการลงทุนในต่างประเทศ การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และการให้ความช่วยเหลือได้-ได้ และมูลค่าของการโอนเงินกลับประเทศของคนไทยที่ทำงานในต่างประเทศ (personal remittance) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีเงินทุนไทยไหลออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้นในปีพ.ศ. 2560 ทั้งนี้ ประเทศไทยมีสัดส่วนมูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ ต่อ GDP ของประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2560 คิดเป็น 1.48% ซึ่งแม้จะจัดว่าสูงในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็ยังมีมูลค่าการโอนกลับประเทศที่ต่ำกว่าประเทศกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศ

เป้าประสงค์ที่ 17.4: สามารถวัดโดยใช้สัดส่วนบริการเงินกู้ของภาครัฐต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศไทย สัดส่วนดังกล่าวในช่วงปีพ.ศ. 2518 - พ.ศ. 2560 มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเป็นวัฏจักร (cycle) คือ เพิ่มขึ้นแล้วลดลงสลับกันไปตามภาวะเศรษฐกิจของไทย แต่โดยรวมแล้วบ่งบอกถึงภาวะความมีวินัยทางการคลังที่เพิ่มขึ้นของภาครัฐ กล่าวคือ มีสัดส่วนบริการเงินกู้ของภาครัฐต่อมูลค่าการส่งออกรวมลดต่ำลงจากที่เคยสูงถึงร้อยละ 16 ในปีพ.ศ. 2529 เหลือเพียงร้อยละ 0.2 ในปีพ.ศ. 2560

เป้าประสงค์ที่ 17.5: ยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำสถิติจำนวนประเทศที่ได้รับการส่งเสริมให้นักลงทุนไทยไปลงทุน

เป้าประสงค์ที่ 17.10: สามารถวัดโดยใช้อัตราภาษีศุลกากรถั่วเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักประเทศคู่ค้าทุกประเทศที่ไทยมีการนำเข้าสินค้า จากข้อมูลที่รวบรวมไว้โดยธนาคารโลก พบว่าหลังการแก้ไขอัตราภาษีอากรเมื่อปีพ.ศ. 2558 อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยทุกผลิตภัณฑ์ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 3.52 (จาก 33.65 ในปีพ.ศ. 2532) อัตราภาษีเฉลี่ยที่เก็บจากผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 5.72 (ลดจากร้อยละ 27.87 ในปีพ.ศ. 2532) ส่วนอัตราภาษีเฉลี่ยสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอยู่ที่ร้อยละ 2.86 (ลดจากร้อยละ 35.43 ในปีพ.ศ. 2532) ทำให้ส่วนอัตราภาษีเฉลี่ยของสินค้า 2 ประเภทลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.86 (จากร้อยละ 7.56) นั่นหมายถึงความเสมอภาคระหว่างประเภทสินค้ามีมากขึ้น

เป้าประสงค์ที่ 17.11: มุ่งในเรื่องการส่งออก พบว่าในปีพ.ศ. 2560 ไทยติดอันดับที่ 21 ของประเทศที่ส่งออกสินค้ามากที่สุดของโลก (ส่งออก 237 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 1.3% ของมูลค่าการส่งออกของโลก) ตัวเลขการส่งออกของไทยไปยังประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนาจากองค์การการค้าโลก แสดงสัดส่วนการส่งออกที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 (เพิ่มจากประมาณ 10% ในปีพ.ศ. 2535 เป็น 45% ในปีพ.ศ. 2561 สำหรับค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทย) โดยเฉพาะการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตเอเชียตะวันออก และแปซิฟิกนั้นมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

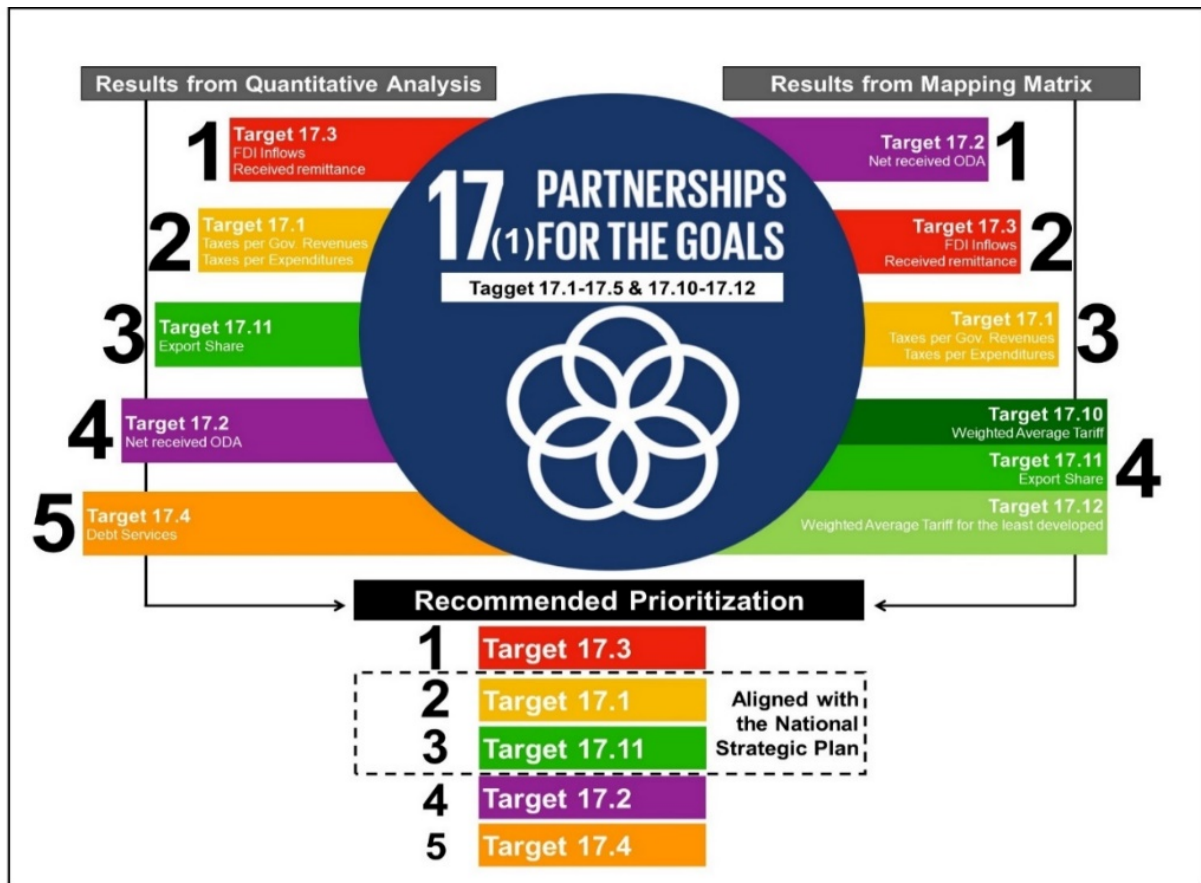
เป้าประสงค์ที่ 17.12: สามารถวัดโดยใช้อัตราภาษีศุลกากรถั่วเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักประเทศคู่ค้าที่เป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก โดยใช้ข้อมูลจากเป้าประสงค์ที่ 17.10 มาพิจารณาสถานะของเป้าประสงค์นี้ได้ กล่าวคือ ข้อมูลสะท้อนความเสมอภาคของการเก็บภาษีระหว่างประเภทสินค้ามีมากขึ้น

บทที่ 4 คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้าในบริบทประเทศไทย พบว่า มีหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามามีความเกี่ยวข้องของหน่วยงานของรัฐกับเป้าประสงค์ต่าง ๆ ในขอบเขตเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 จากการสำรวจแผนงานนโยบาย โครงการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนงานและแผนพัฒนาของหน่วยงานของรัฐที่สอดคล้องกับแต่ละเป้าประสงค์ ตารางในบทที่ 4 แสดงภาพรวมของหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 17 ในแง่การเงิน และการค้า

จากตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 17 มีเป้าประสงค์ที่ 17.2 และ 17.4 ได้ถูกจัดว่าไม่เกี่ยวกับประเทศไทย แต่ถึงแม้ว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศในกลุ่ม “ประเทศพัฒนาแล้ว” แต่จากข้อมูลในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ความว่าประเทศไทยมุ่งที่จะมีบทบาทนำด้าน เศรษฐกิจในภูมิภาค ในรูปแบบพันธมิตรการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชัดเจนมากขึ้น โดยผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มภูมิภาค และอนุภูมิภาค เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับประเทศคู่ค้านอกกลุ่มอื่นๆ เพราะฉะนั้น จากความมุ่งมั่นที่จะมีบทบาทเป็นผู้นำในภูมิภาค และความพยายามในการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับกิจกรรมของ “ประเทศพัฒนาแล้ว” ควรมีการปรับใช้ หรือปรับนิยามให้มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย และเพื่อให้ประเทศไทยคงบทบาทผู้นำสำหรับการพัฒนาในส่วนภูมิภาค

การจัดทำ Mapping Matrix เพื่อแสดงความเกี่ยวข้องกันระหว่างเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 กับเป้าหมายอื่นๆ อีก 16 เป้าหมาย พบว่า สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์จาก ความสอดคล้องได้ 4 อันดับ อันดับที่ 1 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.2; อันดับที่ 2 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.3; อันดับที่ 3 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.1; อันดับที่ 4 ร่วม คือ เป้าประสงค์ที่ 17.10, 17.11, 17.12 และ จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผ่านการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอย และวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์จากนัยสำคัญทางสถิติ และขนาดของความสัมพันธ์ได้ทั้งหมด 5 อันดับ อันดับที่ 1 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.3; อันดับที่ 2 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.1; อันดับที่ 3 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.11; อันดับที่ 4 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.2; อันดับที่ 5 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.4

เมื่อนำผลจาก Mapping Matrix และการวิเคราะห์เชิงปริมาณข้างต้นมาพิจารณาประกอบเข้าด้วยกัน แล้วคณะผู้ทำวิจัยสามารถสรุปได้ว่า เป้าประสงค์ที่ 17.3 เป็นเป้าประสงค์ที่ควรให้ความสำคัญลำดับแรก จากนั้นเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญลำดับถัดมา คือ เป้าประสงค์ที่ 17.1 และ 17.11 ตามลำดับ ดังที่ ความสำคัญที่ได้แสดงจากผลการวิจัย และยังสอดคล้องกับมติการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุม คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1/2559 นอกจากเป้าประสงค์ข้างต้นประเทศไทยควรให้ความสำคัญเพิ่มเติมกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 และ 17.4 ตามลำดับ รูปภาพด้านล่างสรุปผลการจัดลำดับ ความสำคัญของเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ทางด้านการเงิน และการค้า

ข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากการวิจัยนี้ได้สรุปไว้ในบทที่ 8 โดยแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ๆ ส่วนแรกคือ ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ซึ่งได้แก่ 1) การปรับตัวชีวิตจากตัวชี้วัดที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ มาเป็นตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย 2) จัดทำมาตรการการส่งเสริมความร่วมมือในการเก็บภาษี และมาตรการด้านการเลี่ยงภาษี (เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาเป้าหมายที่ 17.1 และ 17.2) 3) สร้างมาตรการและความมุ่งมั่นที่จะหาเงินทุนที่ใช้สำหรับการบรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืน และให้ความช่วยเหลือต่อต่างประเทศ (เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาเป้าหมายที่ 17.2 และ 17.3) และ 4) สร้างนโยบายด้านการค้าที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (เกี่ยวเนื่องกับเป้าหมายที่ 17.10, 17.11 และ 17.12)

ส่วนถัดมาคือข้อเสนอแนะด้านวิธีการจัดเก็บข้อมูล และการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด ซึ่งประกอบไปด้วย 1) จัดทำ Mapping Matrix สำหรับเป้าหมายอื่นๆ 2) จัดลำดับ และประเมินความสำคัญของเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลมหภาคที่ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ และ 3) การจัดทำฐานข้อมูลรวม และฐานข้อมูลแบบ Interactive

บทคัดย่อภาษาไทย

ประเทศไทย ในฐานะของสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ได้เข้าร่วมวาระการพัฒนาดังปี พ.ศ. 2558 (Post-2015 development agenda) ภายใต้หัวข้อ “Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development” เพื่อที่จะบรรลุ เป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกทั้ง 17 เป้าหมาย (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเป้าประสงค์ 30 เป้าประสงค์ (จากทั้งหมด 169 เป้าประสงค์) ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว ได้ถูกรวมไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติของประเทศไทย และถูกจัดลำดับให้เป็นประเด็นเร่งด่วน ที่ประเทศไทยต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าว

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจสถานะปัจจุบัน และตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 ในส่วนที่เกี่ยวกับการเงินและการค้าระหว่างประเทศ (เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12) เป้าประสงค์ทั้ง 8 มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่อกลไกการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านความร่วมมือทางการเงิน และการค้าระหว่างประเทศ โดยเริ่มจากการสำรวจนิยามของเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประเมินความสอดคล้องกับบริบทในประเทศไทย จากนั้นทำการสำรวจสถานะปัจจุบันและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ดังกล่าวในบริบทประเทศไทย เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงนิยาม เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย ในบริบทดังกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น เอกสารนโยบายระดับชาติ และระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลตัวชี้วัดจากฐานข้อมูลธนาคารโลก เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ 17 ในเป้าประสงค์ด้านการเงิน และการค้า และเป้าหมายอื่น (เป้าหมายที่ 1 - เป้าหมายที่ 16) รวมถึง การหาความสำคัญของเป้าประสงค์ดังกล่าวที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยเผยว่า ประเทศไทยควรมุ่งความสำคัญไปที่เป้าประสงค์ที่ 17.3 เป้าประสงค์ถัดมาที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญคือ เป้าประสงค์ที่ 17.1, เป้าประสงค์ที่ 17.11, เป้าประสงค์ที่ 17.2 และ เป้าประสงค์ที่ 17.4 ตามลำดับ

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะถูกนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะด้านนโยบายเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่ 17 ในเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเงิน และการค้าต่อไป และงานวิจัยชิ้นนี้ไม่เพียงช่วยให้ความเข้าใจเป้าหมายที่ 17 ในบริบทประเทศไทยชัดเจนขึ้นเท่านั้น แต่ยังให้ข้อเสนอแนะด้านวิธีการจัดเก็บข้อมูล และการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 และเป้าหมายอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract)

Thailand as one of the members of United Nations has committed to participate in the Post-2015 development agenda under the project “Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development” to achieve 17 Sustainable Development Goals (SDGs). This international commitment has been translated to the local National Strategic Plan, which has prioritized 30 targets (out of 169 targets) from the 17 goals to take immediate action.

This study aims to explore the current status of the targets and indicators relating finance and trade under the “Goal 17: Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development” (17.1-17.5 and 17.10-17.12). The eight targets contribute to strengthening the 2030 Agenda for sustainable development's means of implementation in terms of finance and trade. The study starts by (re-)defining the definitions of the relevant targets and indicators; and evaluate the suitability and applicability of those targets and indicators in the context of Thailand.

The study employs both qualitative and quantitative approaches to analyze information and data from various sources including international and national policy documents, and relevant macro-economic data. The results from the analysis demonstrate the interlinkage between interested targets (17.1-17.5 and 17.10-17.12) and targets under other goals (Goal 1 - Goal 16). The findings are used to recommended prioritization of those interested targets. The findings suggest that the primary focus should be on target 17.3. Then the focus should be on target 17.1, target 17.11, target 17.2, and target 17.4 respectively.

The interlinkage and prioritization are used to form policy recommendations to achieve the Goal 17 in the aspects of finance and trade. This study does not only suggest policy recommendation, but also provide suggestion on data collection and the analysis method for prioritizing targets under other SDGs.

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร	1
บทคัดย่อภาษาไทย	8
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract)	9
สารบัญ	10
สารบัญตาราง	15
สารบัญรูปภาพ	16
บทที่ 1 บทนำ	17
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	17
1.2 คำถามในงานวิจัย	21
1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	23
1.4 ขอบเขตงานวิจัย	23
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	24
1.6 นิยามศัพท์	26
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	28
บทที่ 2 นิยาม และความหมายของเป้าประสงค์ (Targets) ตัวชี้วัด (Indicators) ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้า และความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย	30
2.1 เป้าประสงค์ที่ 17.1 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงการระดมทรัพยากรผ่านทางการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษี และรายได้อื่นๆของรัฐ	30
2.2 เป้าประสงค์ที่ 17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีส่วนร่วม ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	34
2.3 เป้าประสงค์ที่ 17.3 ประเทศที่กำลังพัฒนามีการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย	38
2.4 เป้าประสงค์ที่ 17.4 ช่วยประเทศที่กำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่ประสานงานกันโดยมุ่งส่งเสริมการจัดหาแหล่งเงินทุน การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และ ช่วยแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจน และมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดปัญหาหนี้สิน	43
2.5 เป้าประสงค์ที่ 17.5 ใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	46
2.6 เป้าประสงค์ที่ 17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มกติกากว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งรวมถึงการผ่านข้อสรุปการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา	46
	10

2.7 เป้าประสงค์ที่ 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกไปทั่วโลก	48
โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี พ.ศ. 2563	
2.8 เป้าประสงค์ที่ 17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษี และ	52
ปลอดการจำกัดปริมาณ ในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจของ	
องค์การการค้าโลก รวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่การให้สิทธิพิเศษทางการค้า	
ที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จะมีความโปร่งใสและเรียบง่ายและมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการ	
เข้าถึงตลาด	

บทที่ 3 สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทประเทศไทย	54
--	-----------

3.1 เป้าประสงค์ที่ 17.1 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงการ	54
ระดมทรัพยากรผ่านทางการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ	
ภายในประเทศในการเก็บภาษี และรายได้อื่น ๆ ของรัฐ	
3.2 เป้าประสงค์ที่ 17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือ	63
เพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึง พันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ	
ที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน	
ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด.	
3.3 เป้าประสงค์ที่ 17.3 ประเทศที่กำลังพัฒนามีการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่	66
หลากหลาย	
3.4 เป้าประสงค์ที่ 17.4 ช่วยประเทศที่กำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่	70
ประสานงานกันโดยมุ่งส่งเสริมการจัดหาแหล่งเงินทุน การบรรเทาหนี้ และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความ	
เหมาะสม และ ช่วยแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจน และมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดปัญหา	
หนี้สิน	
3.5 เป้าประสงค์ที่ 17.5 ใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	72
3.6 เป้าประสงค์ที่ 17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มิกดิกา เปิดกว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอ	75
ภาค ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งรวมถึงการผ่านข้อสรุปการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบ दोสา	
3.7 เป้าประสงค์ที่ 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกไปทั่วโลก	77
โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี พ.ศ. 2563	
3.8 เป้าประสงค์ที่ 17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษี และ	80
ปลอดการจำกัดปริมาณ ในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจของ	
องค์การการค้าโลก รวมถึง การสร้างหลักประกันว่ากว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่การให้สิทธิพิเศษทาง	
การค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จะมีความโปร่งใส และเรียบง่าย และมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวก	
ในการเข้าถึงตลาด	

บทที่ 4 การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทของประเทศไทย	84
--	-----------

4.1 เป้าประสงค์ที่ 17.1 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงการระดมทรัพยากรผ่านทางการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษี และรายได้อื่น ๆ ของรัฐ	85
4.2 เป้าประสงค์ที่ 17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	86
4.3 เป้าประสงค์ที่ 17.3 ประเทศที่กำลังพัฒนา มีการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย	87
4.4 เป้าประสงค์ที่ 17.4 ช่วยประเทศที่กำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่ประสานงานกันโดยมุ่งส่งเสริมการจัดหาแหล่งเงินทุน การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และ ช่วยแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจน และมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดปัญหาหนี้สิน	88
4.5 เป้าประสงค์ที่ 17.5 ใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	89
4.6 เป้าประสงค์ที่ 17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มีคึกคัก เปิดกว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งรวมถึงการผ่านข้อสรุปการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา	90
4.7 เป้าประสงค์ที่ 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกไปทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี พ.ศ. 2563	90
4.8 เป้าประสงค์ที่ 17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษี และปลอดการจำกัดปริมาณ ในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจขององค์การการค้าโลก รวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่การให้สิทธิพิเศษทางการค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จะมีความโปร่งใสและเรียบง่ายและมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาด	91

บทที่ 5 ระเบียบวิธีการศึกษา	92
------------------------------------	-----------

5.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	93
5.2 การวิเคราะห์ปริมาณ	95
5.2.1 วิธีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์ของงานวิจัยอื่นที่ใช้การวิจัยเชิงพรรณนา และข้อจำกัดของวิธีที่ใช้	95
5.2.2 วิธีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์โดยวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบเมทริกซ์สหสัมพันธ์และความสัมพันธ์แบบพลวัต และข้อจำกัดของวิธีที่ใช้	96
5.2.3 วิธีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์โดยวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้สมการถดถอย	99

บทที่ 6 Mapping Matrix แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ 17 และเป้าหมายอื่นๆ	109
--	------------

6.1 ความสำคัญของจากจัดทำ Mapping Matrix	109
6.2 การจัดทำ Mapping Matrix	111

6.3 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้ากับเป้าหมายอื่นๆ	113
6.3.1 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่	113
6.3.2 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน	114
6.3.3 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดี และส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย	115
6.3.4 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม และเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	116
6.3.5 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน	116
6.3.6 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำ และการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน	117
6.3.7 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน	118
6.3.8 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิต และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน	119
6.3.9 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม	119
6.3.10 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายใน และระหว่างประเทศ	120
6.3.11 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน	122
6.3.12 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	122
6.3.13 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น	123
6.3.14 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	125
6.3.15 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่	125
6.3.16 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ	126
6.4 Mapping Matrix หน่วยงานรับผิดชอบ	127

บทที่ 7 การจัดลำดับความสำคัญ	129
-------------------------------------	------------

7.1 ผลการประมาณค่าของแบบจำลองที่ใช้ดัชนีของ SDGIndex.org เป็นตัวแปรตาม	129
--	-----

7.1.1	แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง SDG score กับตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ทำการศึกษานในงานวิจัยนี้ อันได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.4 และเป้าหมายที่ 17.11	129
7.1.2	แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Goal 17 score กับตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 17.1-17.4 และเป้าหมายที่ 17.11	132
7.1.3	ข้อเสียของการใช้ดัชนี SDG score และ Goal 17 score	132
7.2	ผลการประมาณค่าของแบบจำลองที่ใช้การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรตาม	133
7.2.1	แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาของประเทศไทยที่ได้รับความช่วยเหลือ หรือได้รับเงินทุนจากต่างประเทศ (ซึ่งวัดโดยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ) กับตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ทำการศึกษานในงานวิจัยนี้ อันได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.4 และเป้าหมายที่ 17.11	133
7.2.2	แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยที่ได้รับความช่วยเหลือ หรือได้รับเงินทุนจากต่างประเทศ (ซึ่งวัดโดยการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ) กับตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 17.1-17.4 และเป้าหมายที่ 17.11	135
7.3	นัยยะของผลการประมาณค่าต่อการเรียงอันดับความสำคัญของเป้าหมาย	136
บทที่ 8 บทสรุป และข้อเสนอแนะจากงานวิจัย		138
8.1	สรุปผลการศึกษา	138
8.1.1	นิยาม และความหมายของวัตถุประสงค์ (Targets) ตัวชี้วัด (Indicators) ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า และความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย	138
8.1.2	สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทประเทศไทย	141
8.1.3	การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทประเทศไทย	143
8.1.4	ความสอดคล้องของเป้าหมายด้านการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 กับเป้าหมายที่ 17 ภายใต้เป้าหมายอื่นๆ และการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายด้านการเงิน และการค้า	144
8.2	อภิปรายผลการศึกษา	145
8.3	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย	147
8.3.1	ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	147
8.3.2	ข้อเสนอแนะด้านวิธีการจัดเก็บข้อมูล และการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด	151
เอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม		154
ภาคผนวก		159
ภาคผนวกที่ 1 ข้อเสนอแนะรายงานจากการประชุมเตรียมความพร้อมดำเนินงานวิจัย วันที่ 9 มกราคม 2562		159
ภาคผนวกที่ 2 การเผยแพร่โครงการวิจัย และประมวลภาพการทำงานร่วมกันของคณะวิจัย		162

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบอัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ย (Weighted Average Tariff) ของประเทศต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ.2660	46
ตารางที่ 2.2 มูลค่า และสัดส่วนการส่งออกสินค้าออกสำคัญของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศต่าง ๆ ปีพ.ศ. 2558-2560	50
ตารางที่ 3.1 รายได้รวมของรัฐบาลและสัดส่วนของรายได้รัฐต่อ GDP (แยกตามแหล่งที่มา) ในช่วงปี 2551-2560 และแหล่งที่มาของรายได้รัฐบาลในปี 2560	57
ตารางที่ 3.2 การใช้จ่ายของภาครัฐในช่วงปีพ.ศ. 2552-2561	58
ตารางที่ 3.3 งบประมาณรายจ่ายของภาครัฐปีงบประมาณพ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2562	60
ตารางที่ 3.4 เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA)	65
ตารางที่ 3.5 สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดเป้าหมาย 17.3	69
ตารางที่ 3.6 อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (ตัวชี้วัด 17.10.1 และ 17.12.1)	76
ตารางที่ 3.7 สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนา แยกตามภูมิภาค	79
ตารางที่ 4.1 สรุปความเกี่ยวข้องของหน่วยงานของรัฐกับเป้าประสงค์ต่าง ๆ ในขอบเขตเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12	85
ตารางที่ 5.1 ประเทศในกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์เชิงปริมาณในงานวิจัยนี้	102
ตารางที่ 6.1 ตารางแสดงความเชื่อมโยงระหว่างประสงค้าย่อยได้เป้าหมาย ๆ อื่น ๆ กับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้า	112
ตารางที่ 6.2 ตารางแสดงหน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้า	128
ตารางที่ 7.1 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ใช้ SDG score และ Goal 17 score เป็นตัวแปรตาม	131
ตารางที่ 7.2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ใช้อัตราการขยายตัวของ GDP และการเปลี่ยนแปลงของอัตราการขยายตัวของ GDP เป็นตัวแปรตาม	134

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 2.1	สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลผลิตมวลรวมในประเทศของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน
รูปภาพที่ 2.2	การเปรียบเทียบสัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสุทธิ (Net ODA) ต่อรายได้ประชาชาติมวลรวม (GNI)
รูปภาพที่ 2.3	การเปรียบเทียบสัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสุทธิ (Net ODA) ต่อรายได้ประชาชาติมวลรวม (GNI)
รูปภาพที่ 2.4	การเปรียบเทียบความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสุทธิ (Net ODA in million USD) ของประเทศอื่นๆ ไปยังประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries)
รูปภาพที่ 2.5	การเปรียบเทียบสัดส่วนการลงทุนของต่างประเทศ (Net Outflow of Investment) เทียบกับ GDP
รูปภาพที่ 2.6	การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าการโอนกลับประเทศเทียบกับค่า GDP
รูปภาพที่ 2.7	สัดส่วนหนี้รวมของรัฐบาลเทียบกับมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle Income)
รูปภาพที่ 2.8	สัดส่วนหนี้รวมของรัฐบาลเทียบกับรายได้ประชาชาติมวลรวมของประเทศไทย และกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle Income Country)
รูปภาพที่ 2.9	การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้า และบริการออกนอกประเทศ ระหว่างกลุ่มประเทศกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง (High income) และรายได้ปานกลาง (Middle income) และขนาดมูลค่าการส่งออก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ถึง 2556
รูปภาพที่ 2.10	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกเทียบกับ GDP
รูปภาพที่ 2.11	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศอื่น ๆ เทียบกับ GDP
รูปภาพที่ 3.1	สัดส่วนรายได้รัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
รูปภาพที่ 3.2	สัดส่วนงบประมาณรายจ่าย แยกตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
รูปภาพที่ 3.3	เงินลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศ และในต่างประเทศ
รูปภาพที่ 3.4	สัดส่วนบริการเงินกู้ต่อการส่งออกของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2518-2560
รูปภาพที่ 3.5	ภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ยจำแนกตามชนิดของกลุ่มอุตสาหกรรมในประเทศไทย
รูปภาพที่ 3.6	สัดส่วนการส่งออกของไทยไปยังประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนา ในช่วงปีพ.ศ. 2503 - พ.ศ.2561
รูปภาพที่ 3.6	สัดส่วนการนำเข้าจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนา
รูปภาพที่ 5.1	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
รูปภาพที่ 6.1	แผนภาพแสดงความสอดคล้องทางนโยบายของเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
รูปภาพที่ 7.1	อันดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศ ทางด้านการเงิน และการค้า เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จากผลของแบบจำลอง
รูปภาพที่ 8.1	สรุปผลการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ทางด้านการเงิน และการค้า

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเด็นในเรื่องของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นไม่ได้เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยแต่อย่างใด คำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (แผนพัฒนาฯ) ทุกฉบับ มาตั้งแต่ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และยังปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เพิ่งประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 แต่กระนั้น ความเป็นรูปธรรมของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ยังปรากฏอยู่น้อยมาก ในทางกลับกัน เราเห็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยมาตลอด เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาขยะล้นประเทศ ปัญหาจราจรและมลพิษ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน และสังคม ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น แต่เกิดขึ้นทั่วโลก องค์การสหประชาชาติ (UN) จึงได้นำเสนอวาระการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558 (Post-2015 development agenda) ภายใต้อำนาจ “Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development” โดยวาระ “การพัฒนาที่ยั่งยืน 2030” นี้ มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Proposed goals) และ 169 เป้าประสงค์ (Proposed targets) รวมถึงตัวชี้วัด (Indicators) ของแต่ละเป้าหมาย รวม 232 ตัวชี้วัด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือติดตามสถานะของการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับประเทศและระดับโลก ซึ่งจะเป็นประเด็นหนึ่งที่นำทางสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก โดยภายใต้กรอบเป้าหมายนี้ สมาชิกองค์การสหประชาชาติมีความเห็นร่วมกันว่า การจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น ต้องสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นใน 3 มิติ ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ (Economic Dimension) มิติทางสังคม (Social Dimension) และมิติทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Dimension) โดยกำหนด 17 เป้าหมายไว้ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ (No poverty)

เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ รวมถึงส่งเสริมเกษตรกรรมแบบยั่งยืน (Zero hunger)

- เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีสุขภาพดี และส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับคนทุกวัย (Good health and well-being)
- เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้ทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Quality education)
- เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจที่เท่าเทียมแก่ผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน (Gender equality)
- เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำสะอาดใช้ และสุขอนามัยสำหรับทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (Clean water and sanitation)
- เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน (Affordable and clean energy)
- เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และการมีงานทำที่เหมาะสมสำหรับทุกคน (Decent work and economic growth)
- เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เพิ่มความทนทาน ส่งเสริมนวัตกรรมในทุกอุตสาหกรรม (Industry innovation and infrastructure)
- เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายใน และระหว่างประเทศ (Reduced inequality)
- เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและชุมชนมีความมั่นคง ปลอดภัย (Sustainable cities and communities)
- เป้าหมายที่ 12 ส่งเสริมให้มีรูปแบบการบริโภคและการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible consumption and production)
- เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น (Climate action)
- เป้าหมายที่ 14 การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน (Life below water)
- เป้าหมายที่ 15 ปกป้องฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน (Life on land)
- เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุข เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบ และความครอบคลุมในทุกระดับ (Peace, justice and strong institution)
- เป้าหมายที่ 17 เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนายั่งยืน (Partnerships for goals)

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้มีการจัดทำโครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move Thailand) โดยในช่วงปีที่ผ่านมาเน้นมีงานวิจัย และงานสัมมนาวิชาการจำนวนมาก เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย และเพื่อทำความเข้าใจถึงความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ และกลไกที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ทั้งนี้โครงการ SDG Move Thailand ได้ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่อยู่ในกรอบของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย โดยมีทั้งสิ้น 30 เป้าประสงค์ (จาก 169 เป้าประสงค์) ที่ถูกจัดอันดับให้มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

แม้ว่าในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์นี้ จะมีเพียง 3 เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 (17.1, 17.11, 17.14) คณะวิจัยกลับมีความเห็นว่าทุกเป้าประสงค์ในเป้าหมายที่ 17 มีความสำคัญ เนื่องจากการจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่นๆ ทั้ง 16 เป้าหมายนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการทรัพยากรและองค์ความรู้ที่เพียงพอ การจะให้ทั้งโลก (โดยเฉพาะประเทศสมาชิก) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน จำเป็นต้องอาศัยกลไกความร่วมมือกันในระดับโลก เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทรัพยากร และองค์ความรู้จากประเทศที่มีการพัฒนา และ/หรือ ทรัพยากรเกินหรือมากกว่าประเทศอื่น ไปยังประเทศที่มีการพัฒนา และ/หรือทรัพยากรน้อยกว่า การจะเคลื่อนย้ายทรัพยากรทุนและสินค้าระหว่างประเทศได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมโยง และความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ผ่านการลงทุนและการค้า ดังนั้น เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก

งานวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย สถานะปัจจุบัน มาตรการที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านความร่วมมือทางการเงิน และการค้าระหว่างประเทศ จากการสำรวจโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ SDG ในประเทศไทย พบว่า ยังไม่มีการทำการศึกษาเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 มาก่อน งานวิจัยนี้จะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยทั้ง 12 ชิ้น ในโครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย ระยะที่ 1” ซึ่งเน้นทำการศึกษาสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 12 เป้าหมาย (ไม่รวมเป้าหมายที่ 17) อาทิเช่น เสถียรพันธุ์ (2560) ศึกษาเป้าหมายที่ 2 และชาญศักดิ์ ศรีสวัสดิ์สกุล และ วรณศนันท์ บุญทริก (2560) ศึกษาเป้าหมายที่ 4 โดยในโครงการระยะที่ 1 นี้ ทางโครงการ SDG Move Thailand นำโดยอาจารย์ชล บุนนาค ได้นำค่าตัวชี้วัดที่ระบุในผลโครงการวิจัยทั้ง 12 โครงการ มาหาค่าเฉลี่ยของเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนงานวิจัยของทั้ง 12 โครงการนี้ ยังไม่มีโครงการใดที่ศึกษาความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ต่าง ๆ ในแต่ละเป้าหมายที่ทำการศึกษากับเป้าประสงค์ในเป้าหมายอื่นๆ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 17 ในขณะที่ Griggs et al. (2013) เสนอว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมองเป้าหมายทั้ง 17 ให้เป็นเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน แทนที่จะมองแต่ละเป้าหมาย หรือแต่ละข้อปัญหาแยกออกจากกัน ตัวอย่างเช่น ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าประสงค์ที่ 17.2-17.3 ที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือทางการเงิน การลงทุนและโอนเงินระหว่างประเทศ และ เป้าประสงค์ที่ 10.5 ที่กำหนดให้มีการพัฒนากฎระเบียบ และการติดตามตรวจสอบ ตลาดการเงินและสถาบันการเงินของโลก และเสริมความแข็งแกร่งในการดำเนินการตามกฎระเบียบ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 10 “ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ” โดยมีตัวชี้วัดหลัก คือ ตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางการเงิน (Financial Soundness Indicators) จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 เป้าประสงค์เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายทรัพยากร (เงินทุน) ระหว่างประเทศ

ความแตกต่างของเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 จากเป้าหมายอื่นๆ ซึ่งดูเหมือนจะทำให้เป้าหมายที่ 17 เป็นเป้าหมายที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านอื่น ๆ ตามเป้าหมายที่ 1 - เป้าหมายที่ 16 กล่าวคือ เป้าหมายที่ 17 นี้มุ่งเน้นในเรื่องของกลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มิใช่การมุ่งให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนในทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อมโดยตรงอย่างที่ปรากฏในเป้าหมายอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ทำให้เป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายที่ 17 นี้ มีความเกี่ยวเนื่องกับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่น ๆ

คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าประเทศไทยจำเป็นต้องศึกษาความเชื่อมโยงของเป้าหมายที่ 17 กับเป้าหมายอื่นๆ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และนโยบาย ไปพร้อมกับการศึกษาสำรวจสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดและนโยบาย (เช่น มาตรการ ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาฯ) ที่เกี่ยวข้อง กับเป้าประสงค์ 17.1-17.5 (ความร่วมมือทางการเงินระหว่างประเทศ) และ 17.10-17.12 (ความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ) เพื่อประเมินความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 17 และทำความเข้าใจกับอุปสรรคหรือปัญหาที่มีอยู่ ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ และการกำหนดนิยามของเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไก และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งด้านการเงินและการค้า และเหมาะสมกับสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัด และบริบทของประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะร่วมกันรวบรวมข้อมูล และนำไปใช้เป็นเครื่องมือติดตามประเมินความก้าวหน้า และสถานะของเป้าประสงค์ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12

อนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจว่า ทำไมเป้าหมายด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการเงินและการค้า ตามเป้าหมายที่ 17 จึงมีความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายทั้ง 17 ของ SDG โดยนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเป้าหมาย SDG ทั้ง 17 เป้าหมายแล้ว ยังแสดงความสำคัญของการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ เพื่อบรรลุตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยฉบับที่ 12 (2560-2564) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป้าประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนตามท้องถื่นการสหประชาชาติกำหนดไว้ไปพร้อม ๆ กัน

โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีสงครามการค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และสหรัฐอเมริกาที่มีมาอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มความรุนแรง จนส่งผลกระทบต่อการค้าโลก และภาคเกษตรและอุตสาหกรรมในประเทศคู่กรณีและประเทศที่เป็นคู่ค้าของทั้ง 2 ประเทศ ความขัดแย้งที่ก่อตัวขึ้น อันเป็นผลจากนโยบายกีดกันการค้าของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อประเทศคู่ค้า (สาธารณรัฐประชาชนจีน ยุโรป แคนาดา สหรัฐเม็กซิโก) และความสั่นคลอนในกลุ่มอียูอันเนื่องมาจากการลาออกจากความเป็นสมาชิกของสหราชอาณาจักรที่กำลังจะถึงกำหนดเส้นตายในปี 2562 อาจส่งผลต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ รวมถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ทำให้หัวข้อวิจัยในประเด็นความร่วมมือทางการเงิน และการค้าระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้มีความสำคัญ

อีกทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ยังสามารถนำผลการศึกษา และข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้ ไปใช้ในการพิจารณากำหนดนโยบายการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศของไทย เพื่อให้มีประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถนำไปพิจารณาร่วมกับผลการศึกษาจากงานวิจัยทั้ง 12 โครงการที่ได้ดำเนินการไปในระยะที่ 1 และผลการศึกษาในหัวข้ออื่นของโครงการในระยะที่ 2 นี้ เพื่อกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้เห็นนโยบายและมาตรการมีความครอบคลุมสอดคล้องระหว่างเป้าหมายต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

1.2 คำถามในงานวิจัย

คำถามของงานวิจัยชิ้นนี้มีด้วยกัน 4 ข้อหลัก คือ

- 1) **สถานะปัจจุบันของประเทศไทยในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน และการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างไร**
 - ก) นิยาม ความหมาย และตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 คืออะไร

- ข) เป้าประสงค์ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างไร
 - ค) ในแต่ละเป้าประสงค์ (17.1-17.5 และ 17.10-17.12) ตัวชี้วัดใดเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และข้อมูลของตัวชี้วัดดังกล่าวมีอยู่หรือไม่ (ทั้งที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติและที่ไม่ได้กำหนดไว้เดิม)
 - ง) ตัวชี้วัดในด้านหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกในแง่ของการเงินและการค้าตามที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือไม่
- 2) **ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับเป้าหมายที่ 17 “เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก” ในแผนนโยบายการเงิน และการค้า ให้เข้ากับบริบทสังคมไทยเป็นอย่างไร**
- ก) มาตรการภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ที่ดำเนินการอยู่มีความสอดคล้อง กับเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 มากน้อยเพียงใด
 - ข) ในต่างประเทศมีมาตรการทางเลือก หรือ วิธีการที่ดี (Best Practice) ในการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 อย่างไรบ้าง
 - ค) ข้อเสนอแนะต่อเป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ที่สอดคล้องในบริบทประเทศไทยคืออะไร
- 3) **เป้าประสงค์ใดควรถูกให้ความสำคัญในการพัฒนาเชิงนโยบาย รวมถึง หน่วยงานใดที่มีความสำคัญในการทำให้บรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืน โดยจัดลำดับจากมากสู่น้อย**
- 4) **เป้าหมายที่ 17 “เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก” ในแผนนโยบายการเงินและการค้า มีความเกี่ยวเนื่องกับเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่น ๆ (เป้าหมายที่ 1-16) อย่างไร**

1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) ศึกษาและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแง่ความเกี่ยวข้องของแต่ละเป้าหมาย และเป้าประสงค์ตามกรอบงานวิจัย เพื่อก่อให้เกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเสริมสร้างความร่วมมือระดับโลก พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) ดำรวจตัวชี้วัด รวมถึงการศึกษาหาตัวชี้วัดทดแทน และศึกษาความสอดคล้องระหว่างเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดดังกล่าวกับบริบทของประเทศไทย
- 3) สร้างแผนภูมิแสดงความเกี่ยวเนื่องระหว่างเป้าประสงค์ ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือระดับโลก ในแง่นโยบายการเงินและการค้า และเป้าประสงค์ของเป้าหมายอื่นๆ
- 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้ดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์
- 5) จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ (Targets) ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือระดับโลกในแง่การเงิน และการค้า โดยพิจารณาจากความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 6) เสนอแนะมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย รวมถึง นโยบายด้านการเงิน การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษานี้มีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมถึงการสำรวจเป้าประสงค์ สถานะ และตัวชี้วัดในแต่ละเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 ในส่วนที่เกี่ยวกับการเงินและการค้าระหว่างประเทศ โดยเริ่มจากการปรับปรุงนิยามเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย ในบริบทของไทย ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และสำรวจสถานะปัจจุบันและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านความร่วมมือทางการเงินและการค้าระหว่าง

ประเทศ นอกจากนี้ยังศึกษาความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับการเงิน และการค้าภายใต้เป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมาย และความเชื่อมโยงของตัวชี้วัดในเป้าประสงค์เหล่านี้ รวมถึง การประเมินความพร้อมของ แหล่งข้อมูล และระบุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำ Mapping matrix ซึ่งยังไม่เคยมีผู้จัดทำขึ้นสำหรับ บริบทของประเทศไทย งานวิจัยชิ้นนี้จึงไม่เพียงช่วยให้ความเข้าใจเป้าหมายที่ 17 ในบริบทประเทศไทย ชัดเจนขึ้นเท่านั้น แต่ยังให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual framework)

การศึกษาของงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ โดยอาศัยกรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ แตกต่างแต่เชื่อมโยงกัน อาทิเช่น

1) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกันระหว่างเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 และเป้าประสงค์ในเป้าหมายอื่นๆ นั้นอาศัยหลักการแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output model) ซึ่งเสนอโดยนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล Wassily Leontief (1936) ที่พัฒนาแบบจำลองนี้ต่อมาจาก Quesnay's Tableau Economique ในแต่ละประเทศ มีการ จัดทำตารางแสดง Input-Output (Input-Output Table) เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างภาค การผลิตต่าง ๆ การบริโภคและการลงทุนทั้งในและต่างประเทศโดยภาครัฐ และเอกชน และการนำเข้า ส่งออกของประเทศ นอกจากนี้ Duchin (2017) ยังได้กล่าวถึงการใช้แบบจำลอง Input-Output ร่วมกับ แนวคิด ทฤษฎีและการวิเคราะห์ในสาขาอื่น เช่น ระบบนิเวศการผลิต (Industrial Ecology) และการ วิเคราะห์การไหลเวียนของวัสดุ (Material Flow Analysis) เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้อาศัยแนวคิดนี้ ทำให้สามารถวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) ถึงความสัมพันธ์ ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย โดยเฉพาะความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 กับเป้าประสงค์อื่น ๆ และอาศัยความเชื่อมโยงระหว่างกันนี้ในการวิเคราะห์ต่อเนื่องไปถึง ความสอดคล้องของตัวชี้วัด และการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ และการวิเคราะห์ถึงผล ของการดำเนินมาตรการต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยเฉพาะตัวชี้วัดบางตัวเป็นตัวชี้วัดร่วมที่ถูกระบุเป็นตัวชี้วัดสำหรับติดตามประเมินความสำเร็จของหลายเป้าประสงค์ทั้งที่อยู่ในเป้าหมายเดียวกัน และต่างเป้าหมาย เช่น ตัวเลขการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เป็นตัวชี้วัดทั้งในเป้าประสงค์ 10.b และเป้าประสงค์ 17.3 และตัวชี้วัดที่เรียกว่ามูลค่า “ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ” หรือ Official Development Assistance (ODA) ซึ่งเป็นเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลประเทศพัฒนาแล้วให้กับประเทศที่กำลังพัฒนา ที่ปรากฏอยู่ในหลายเป้าหมาย

2) การวิเคราะห์ความสำคัญของเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางการเงินและการค้าระหว่างประเทศ และการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของเป้าประสงค์ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 อาศัยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เรียกว่า ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าถึงการแข่งขันย้ายทรัพยากร สินค้า และบริการผ่านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ โดยการเคลื่อนย้ายนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อประเทศคู่ค้าหรือคู่ลงทุนมีความได้เปรียบเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบทั้งในด้านเทคโนโลยีการผลิตสินค้าและบริการ การมีอยู่ของทรัพยากร วัตถุดิบ หรือในเชิงต้นทุนการผลิต

ทั้งนี้เพราะในแต่ละประเทศมีความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการที่จำกัด ทั้งในด้านประเภท (ขึ้นอยู่กับทรัพยากร) ในด้านคุณภาพ (ขึ้นอยู่กับทรัพยากร เทคโนโลยีและองค์ความรู้) และในด้านปริมาณ (ขึ้นอยู่กับทรัพยากร) การจะทำให้มีสินค้าและบริการเพียงพอต่อความต้องการในประเทศนั้น จำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ รวมไปถึงทรัพยากร ระหว่างประเทศที่มีความได้เปรียบในด้านทรัพยากร เทคโนโลยีและองค์ความรู้ และประเทศที่เสียเปรียบ (เช่น มีต้นทุนการผลิตสูงกว่า มีความรู้และเทคโนโลยีต่ำกว่า)

3) การวิเคราะห์สถานะปัจจุบันของเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 และความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์กับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค เพื่อใช้ในการเสนอแนะมาตรการหรือนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ด้านความร่วมมือระดับโลกทางการเงินและการค้าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (17.1-17.5 และ 17.10-17.12) อาศัยแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพลวัต (Economic Dynamics) ซึ่งอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัตของเศรษฐกิจ แบบจำลองที่มีการคำนึงถึงแนวคิดนี้จะตั้งสมมติฐานให้ตัวแปรทางเศรษฐกิจสามารถขยายตัวและหดตัวได้เมื่อเวลาเปลี่ยนไป หรือมีการเปลี่ยนแปลงภาวะการผลิตหรือภาวะเศรษฐกิจรวม ดังนั้นหากสามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์กับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค จะทำให้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดในแต่ละเป้าประสงค์มีความสัมพันธ์กับการ

เปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจเช่นไร ซึ่งผลของเป้าประสงค์เหล่านี้คือการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายที่ 1 - 16 ผลการวิเคราะห์จึงสามารถนำมาใช้หาความสำคัญของเป้าประสงค์ที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสนอแนะนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.6 นิยามศัพท์

งานวิจัยนี้มีการศึกษาตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 ซึ่งกำหนดไว้ในเอกสาร SDGs ขององค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้เนื่องจากตัวชี้วัดเหล่านี้เป็นตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค งานวิจัยนี้จึงไม่มีนิยามศัพท์ปฏิบัติการเฉพาะ อย่างไรก็ตาม คณะวิจัยขอเน้นย้ำนิยามของคำบางคำที่ปรากฏอยู่ในเป้าประสงค์หรือตัวชี้วัดที่จะทำการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารขององค์การสหประชาชาติ ดังต่อไปนี้

1) ความช่วยเหลือในการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance - ODA)

ODA เป็นตัวเลขมูลค่าความช่วยเหลือที่ให้แก่ประเทศต่าง ๆ ที่ปรากฏในรายชื่อประเทศกำลังพัฒนา ผู้รับความช่วยเหลือของ DAC (Development Assistance Committee) และองค์กรพหุภาคีที่ดำเนินงานด้านพัฒนาให้แก่ประเทศผู้รับ ซึ่งจะต้องเป็นความช่วยเหลือโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสวัสดิการของประเทศกำลังพัฒนา การให้ความช่วยเหลือ อาจจะเป็นการถ่ายโอนทรัพยากร ในรูปของเงินสด หรือสินค้าและบริการ แต่ไม่นับรวมความช่วยเหลือที่เกี่ยวกับทหาร ODA มีทั้งที่เป็นลักษณะผ่อนปรน (concessional) และการให้เปล่า (grant)

ODA ถูกจัดเป็นตัวชี้วัดหรือนำมาใช้คำนวณตัวชี้วัดใหม่ ที่ใช้วัดความ “ความช่วยเหลือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในหลายๆ เป้าหมายของ SDGs รวมถึงเป้าหมาย 17 ดังจะเห็นได้จากการศึกษาภายใต้โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย ระยะที่ 1” ดังต่อไปนี้

เสถียร ฉันทะ (2560) ศึกษาโครงการ “การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย เป้าหมายที่ 2 - ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน” ได้ทำการวิเคราะห์การไหลเข้าออกระหว่างประเทศของเงินช่วยเหลือรวม (ODA) พิจารณารวมกับ การไหลเข้าออกระหว่างประเทศของเงินช่วยเหลืออย่างเป็นทางการอื่น (Other Official Flows: OOF) ที่ให้ไปยังภาคเกษตรกรรม

ชาญศักดิ์ ศรีสวัสดิ์สกุล และ วรณศนาถ บุนนทริก (2560) ศึกษาสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 4 ระบุในการศึกษาว่า ODA อาจจะช่วยในเรื่องต่างๆ เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการด้านการศึกษา และค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในประเทศผู้ให้บริจาค ก็เป็นหนึ่งในนั้น นอกจากนี้งานวิจัยของ ไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์ (2560) ที่ศึกษาสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 8 พบว่า ในเป้าประสงค์ 8.a มีการใช้ตัวชี้วัด ODA ที่เป็นการช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนทางการค้า (Aid for Trade) สำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด รวมทั้งความช่วยเหลือผ่านกรอบการทำงานที่บูรณาการระดับการช่วยเหลือทางวิชาการ (Technical Assistance) ที่เกี่ยวข้องกับการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ในขณะที่ นาฏสุดา ภูมิงานงค์ และ อุทัย เจริญวงศ์ (2560) ทำการสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 15 ได้ศึกษาสถานะตัวชี้วัดที่ 15.a.1 (ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และค่าใช้จ่ายภาครัฐเพื่อการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน) โดยพบว่า ระดับของข้อมูลของตัวชี้วัดในเป้าประสงค์ 15.a ยังจัดอยู่ในระดับต่ำ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเสริมความเข้มแข็งของกลไกและฟื้นฟูความร่วมมือระดับโลก ก็ได้นำ ODA มาเป็นตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 17.2 ซึ่งมุ่งบรรลุเป้าหมายในการให้ช่วยเหลือในการพัฒนาอย่างเป็นทางการ โดยมี ODA ที่ให้แก่กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.7 ของรายได้ประชาชาติ (Gross National Income: GNI) และร้อยละ 0.15-0.20 ที่ให้แก่กลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อย

จะเห็นได้ว่า ตัวชี้วัด ODA นั้นก็เป็นตัวแปรร่วมในการศึกษาอีกหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่นๆ ที่ไม่ใช่เป้าหมายที่ 17 เพียงเป้าหมายเดียว

2) ประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด

ในเป้าประสงค์ 17.2, 17.5, 17.11, 17.12 มีการกล่าวถึงประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะที่จัดเป็นประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด ในปัจจุบัน องค์การสหประชาชาติจัดประเทศกำลังพัฒนา 47 ประเทศเป็นประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด อยู่ในทวีปแอฟริกา 33 ประเทศ กลุ่มประเทศโอเชียเนีย 4 ประเทศ ทวีปอเมริกา 1 ประเทศ (สาธารณรัฐเฮติ) และในทวีปเอเชีย มีทั้งสิ้น 9 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา ดิมอร์ตะวันออก ราชอาณาจักรเนปาล สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ สหภาพพม่า ราชอาณาจักรภูฏาน สาธารณรัฐเยเมน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน

3) อัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ย (Weighted Average Tariffs Rate)

ภาษีศุลกากรเป็นภาษีที่เก็บจากการนำเข้าและส่งออกสินค้า มักมีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีศุลกากร ได้แก่ (1) เพื่อเป็นรายได้ของรัฐ (2) เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ (3) เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ภายในประเทศ และ (4) เพื่อส่งเสริมหรือจำกัดการบริโภคของประชาชน

การคำนวณภาษีศุลกากรจะมีการคำนวณ 2 แบบ ได้แก่ อัตราตามราคา หมายถึง อัตราร้อยละของราคา และ อัตราตามสภาพ หมายถึง อัตราที่เก็บตามจำนวนหน่วยของสินค้า

ในประเด็นของเป้าหมายส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ภาษีศุลกากรมีบทบาทอย่างมากและปรากฏอยู่เป็นตัวชี้วัดในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหลายเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการจัดปัญหาความยากจน (เป้าหมายที่ 1) การลดความไม่เท่าเทียมกัน (เป้าหมายที่ 10) หรือ เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกในแง่การเงินและการค้า เพื่อส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีสากล (เป้าประสงค์ 17.10) และเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (เป้าประสงค์ 17.11) ทำให้เกิดการดำเนินการในช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้าถึงตลาดปลอดภาษี และปลอดการจำกัดปริมาณระยะยาวสำหรับประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (เป้าประสงค์ 17.12) ตัวชี้วัดสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแง่การค้า ตามเป้าประสงค์ดังกล่าว คือ อัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ย ซึ่งเป็นการวัด และคำนวณโดยนำอัตราภาษีศุลกากรของสินค้ามากกว่าพันหมวดในแต่ละประเทศมาถัวเฉลี่ยเพื่อเป็นภาษีศุลกากรเฉลี่ยของประเทศนั้น โดยองค์การการค้าโลก หรือ World Trade Organization (WTO) มีการจัดทำข้อมูลอัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยของแต่ละประเทศสมาชิก

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) การสำรวจตัวชี้วัด สถานะ ค่านิยม และเป้าประสงค์ ในบริบทของประเทศไทย รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ และระบบติดตามสถานะของเป้าประสงค์ เพื่อบรรลุเป้าหมายเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกในแง่นโยบายการเงินและการค้า

2) การจัดทำ Mapping ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย และ mapping เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 เช่น กระทรวง

ต่างประเทศ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะช่วยระบุถึงหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันเป้าหมายที่ 17

3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 โดยเน้นการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระดับโลกในแง่การเงินและการค้า

คณะผู้วิจัยคาดว่าจะงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนและหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1) ภาครัฐ รวมหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น ได้รับทราบถึงความเชื่อมโยงของเป้าหมายที่ 17 กับเป้าหมายอื่น ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยทั้งกระทรวงการคลัง กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึง กระทรวงยุติธรรมที่อาจต้องมีการพัฒนาระบบกฎหมายที่ครอบคลุมธุรกรรมระหว่างประเทศ

2) ภาคเอกชน อันได้แก่ ธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศ และธุรกิจที่มุ่งเน้นกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม (เช่น Green Energy โรงงานเตาเผาขยะ หรือ ธุรกิจรถยนต์ไฟฟ้าที่มีเจ้าของธุรกิจอาศัยในต่างประเทศ) จะได้รับทราบถึงแผน และนโยบายของรัฐที่มีอยู่ และสามารถนำไปปรับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ หรือ ดำเนินการเข้ามาลงทุนหรือสร้างฐานการผลิตเพิ่มเติมในประเทศไทย)

3) กลุ่มคน กลุ่มอาชีพ (นักวิชาการ นักวิจัย และกลุ่ม NGO เช่น กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) ได้รับทราบถึงสถานะปัจจุบันของเป้าหมาย และใช้ตัวชี้วัดที่เสนอแนะในงานวิจัยในการศึกษาติดตามเป้าหมายในเชิงวิจัย วิเคราะห์เพื่อให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป นอกจากนี้ประชาชนยังได้รับรู้ถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของชาติและของโลก เข้าใจถึงความจำเป็นในการดำเนินนโยบายและให้ความร่วมมือกับมาตรการภาครัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

นิยาม และความหมายของเป้าประสงค์ (Targets) ตัวชี้วัด (Indicators) ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า และความสอดคล้องกับบริบทของ ประเทศไทย

บทนี้เป็นการนำเสนอ นิยาม และความหมายของเป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ภายใต้เป้าหมายที่ 17(1) เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกในแง่การเงินและการค้า (Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development) โดย คณะผู้วิจัยกำหนดนิยามตัวชี้วัดจากรายชื่อตัวชี้วัดอย่างเป็นทางการที่จัดทำโดยคณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติ (UN Statistical Commission) การทบทวนนิยามของตัวแปรในฐานข้อมูล Metadata ของ องค์การสหประชาชาติ (UN) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงการสำรวจฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการให้คำจำกัดความ หรือนิยามของตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับเป้าประสงค์ในบริบทของประเทศไทย ซึ่งคำนึงถึง ความหมายของแต่ละเป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ระบุได้ดังต่อไปนี้

2.1 เป้าประสงค์ที่ 17.1 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึง การระดมทรัพยากรผ่านทางการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆของรัฐ

สำหรับเป้าประสงค์นี้ คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ 2 ตัว ได้แก่

ตัวชี้วัด 17.1.1 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นสัดส่วนของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้

ตัวชี้วัดรายได้ของรัฐบาลนี้ จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ เช่น รายได้ภาษี ซึ่งคิดเป็นร้อยละของผลผลิตมวลรวมในประเทศ (GDP) รายรับของรัฐบาลนั้นส่วนใหญ่มาจากภาษี (Taxes) เงินประกันสังคม (Social Contributions) และ รายได้อื่น ๆ เช่น ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม ค่าเช่า-ขาย ที่ดิน

องค์การสหประชาชาติกำหนดให้ตัวชี้วัด 17.1.1 คำนวณดังนี้

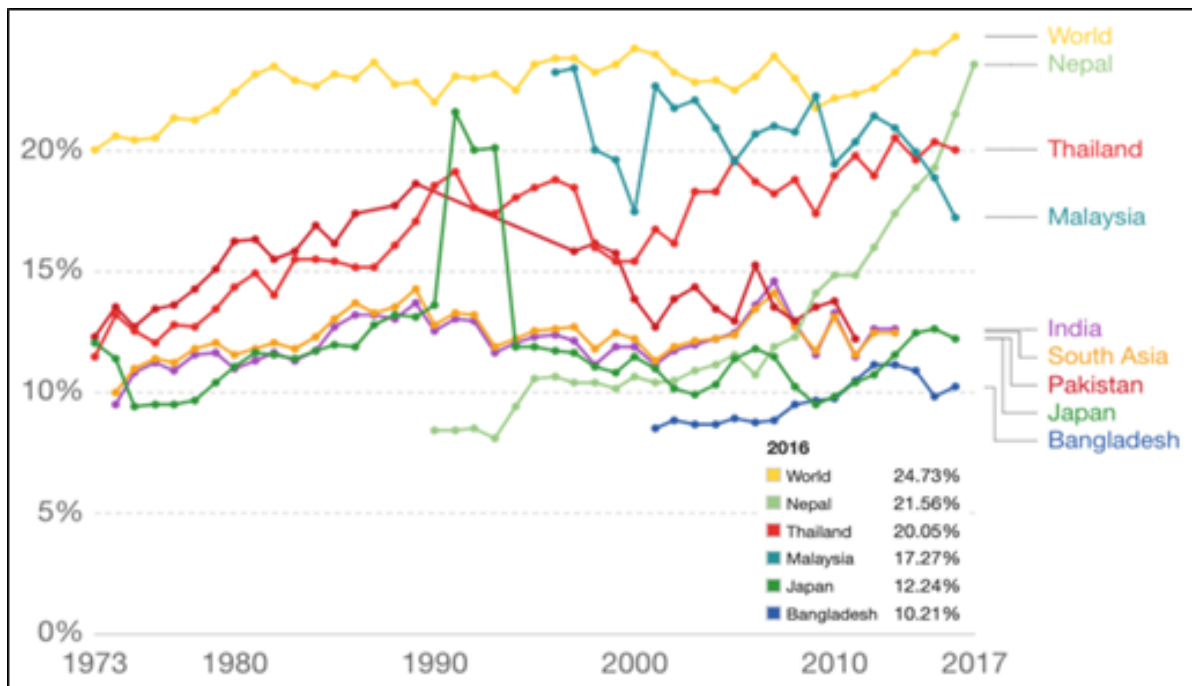
$$\begin{aligned} & \text{สัดส่วนรายได้รัฐบาล (แต่ละแหล่งที่มา) ต่อรายได้รวมของประเทศ (\%)} \\ &= \left(\frac{\text{ผลรวมของรายได้แต่ละประเภท}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100 \end{aligned}$$

ในส่วนของประเทศไทยนั้น รายได้หลักของรัฐบาลมาจากภาษี ซึ่งมาจาก 4 หน่วยงานหลัก ได้แก่

1. กรมสรรพากร จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีการรับมรดก อากรแสตมป์ และ รายได้อื่น
2. กรมสรรพสามิต จัดเก็บภาษีน้ำมัน ภาษียาสูบ ภาษีสุรา เบียร์ และ ภาษिरถยนต์ ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีเครื่องไฟฟ้า ภาษिरถจักรยานยนต์ ภาษีเบตเตอร์ ภาษีการโทรคมนาคม ภาษีสถานบริการ (สนามม้า สนามกอล์ฟ) ภาษีผลิตภัณฑ์เครื่องหอม ภาษีแก้วและเครื่องแก้ว ภาษีพรม ภาษีไฟ ภาษีสารทำลายชั้นบรรยากาศ โอโซน ภาษีในท์คลับ และคิสโก้เชค ภาษีสถานอาบน้ำ อบตัว หรือนวด
3. กรมศุลกากร จัดเก็บอากรขาเข้า อากรขาออก
4. หน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ รัฐวิสาหกิจ กรมธนารักษ์ และ ส่วนราชการอื่นซึ่งส่งเงินส่วนเกินกลับเข้าสู่คลัง เช่น เงินส่วนเกินจากการจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาลตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517

รูปภาพที่ 2.1 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของทุกประเทศ สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลผลิตมวลรวมในประเทศของไทยมีค่าน้อยกว่า ซึ่งค่าตัวชี้วัด 17.1.1 ของโลกในปี พ.ศ. 2559 มีค่าเท่ากับ 24.73% ในขณะที่ประเทศไทยจะมีค่าตัวชี้วัดนี้สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย

รูปภาพที่ 2.1 สัดส่วนรายได้รัฐบาลต่อผลผลิตมวลรวมในประเทศของประเทศต่างๆ ในเอเชีย ที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน

แหล่งที่มา: World Bank

ตัวชี้วัด 17.1.2 สัดส่วนของเงินภายในประเทศ (Domestic Taxes) ที่ถูกใช้ไปในงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐ

ทางองค์การสหประชาชาติได้กำหนดตัวชี้วัดอีกตัวหนึ่งสำหรับเป้าประสงค์ที่ 17.1 นั่นคือสัดส่วนของงบประมาณที่ถูกจัดสรรมาจากภาษีที่จัดเก็บภายในประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว รายได้จากภาษีนั้นจะถูกรัฐบาลนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์แก่สาธารณะหรือส่วนรวม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นพ้องกับกระทรวงการคลังซึ่งได้เสนอความเห็นสำหรับตัวชี้วัดที่ 17.1.2 ไว้ว่า ไม่เห็นด้วยในการใช้ตัวชี้วัด 17.1.2 “สัดส่วนงบประมาณภายในประเทศที่จัดสรรจากภาษีภายในประเทศ” เนื่องจากไม่ได้สะท้อนเป้าประสงค์ “การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ และการพัฒนาขีดความสามารถในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆของรัฐ”

อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลต้องการติดตามประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรหรือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดที่ 17.1.2 ตามที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ ก็อาจ

ใช้ตัวชี้วัดที่เสนอโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ซึ่งก็คือ สัดส่วนของรายได้ภายใต้รายจ่ายรัฐบาลแทน โดยเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายงบประมาณของชาติและรายได้รัฐบาล ตัวแปรนี้มีการเก็บรวบรวมภายใต้สถิติการคลัง (Government Finance Statistics: GFS) ของ IMF โดยมีการคำนวณดังนี้

$$\text{สัดส่วนงบประมาณภายในประเทศที่จัดสรรจากภายในประเทศ (\%)} = \left(\frac{\text{ภาษีที่ได้รับจัดสรรในประเทศ}}{\text{ค่าใช้จ่ายรัฐบาล}} \right) \times 100$$

ทั้งนี้ ภาษีที่ได้รับจัดสรรในประเทศไม่นับรวม การจ่ายสมทบประกันสังคม (Social contribution) เงินบริจาค และรายได้อื่นๆ รายได้จากการขายสินหนี้ และเงินทุนที่ไหลเข้าในประเทศ นอกจากนี้ภาษีที่ได้รับจัดสรรในประเทศจะต้องทำการหักคืนภาษีของกรมสรรพากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีอื่น ก่อนที่จะนำมาคำนวณตัวชี้วัดดังกล่าวข้างต้น

IMF ได้รวบรวมข้อมูล และคำนวณสถิติเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ 17.1.2 ในแต่ละประเทศ ซึ่งคำนวณมาจากพื้นฐานทางข้อมูลของสถิติการคลังตามคู่มือ GFS ของ IMF

ตัวชี้วัดของ IMF นี้เปรียบเทียบกับรายได้ภายใต้รายจ่ายรัฐบาล ซึ่งเป็นการบ่งชี้ถึงความสามารถในการบริหารจัดการเก็บ และการใช้จ่ายภาษีของรัฐบาล แม้ว่ากระทรวงการคลังเสนอว่า การใช้ตัวชี้วัดรายได้รัฐบาลรวม (จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้) คิดเป็นร้อยละของ GDP เพียงพอแล้วสำหรับเป้าประสงค์ที่ 17.1 คณะผู้วิจัยมีความเห็นแตกต่างในประเด็นนี้ เนื่องจาก หากใช้ตัวชี้วัดที่ 17.1.1 ที่ให้ความสำคัญกับรายได้ที่มาจากแหล่งรายได้ต่างๆ และตัวชี้วัดที่ 17.1.2 ร่วมกัน ก็จะทำให้ทราบถึงการระดมทรัพยากรของภาครัฐและประสิทธิภาพในการจัดเก็บ (เป้าประสงค์ที่ 17.1) และการใช้จ่ายภาษีของรัฐบาล ซึ่งสะท้อนถึงเสถียรภาพและความยั่งยืนของภาครัฐ หากการใช้จ่ายส่วนใหญ่ของภาครัฐมาจากภาษีที่เก็บได้ แสดงว่ารัฐบาลมีงบประมาณที่ค่อนข้างสมดุล หรือ มีการพึ่งพาเงินกู้ยืม (รวมถึงการออกพันธบัตรรัฐบาล) และรายได้จากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานรัฐอื่นๆ เป็นจำนวนน้อย แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีการระดมทรัพยากรผ่านการเก็บภาษีได้อย่างเพียงพอ ดังนั้นตัวชี้วัด 17.1.2 จึงควรถูกนำมาพิจารณา และให้ความสำคัญไปพร้อมกัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า เนื่องด้วยเป้าหมายที่ 17 มุ่งเน้นเสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for

goals) ตัวชี้วัดที่ 17.1.1 และ 17.1.2 ดูจะไม่ค่อยมีความเหมาะสมมากนัก เนื่องจากไม่มีการแสดงถึงความร่วมมือระหว่างประเทศ แม้ในส่วนของเป้าประสงค์ที่ 17.1 จะมีการกล่าวถึงการระดมทรัพยากรผ่าน การสนับสนุนระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดทั้ง 2 ก็ไม่ได้แสดงถึงในส่วนนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะทรัพยากรที่ระดมผ่านการสนับสนุนระหว่างประเทศจะถูกจัดรวมอยู่ในตัวเลข “เงินบริจาค” โดยไม่ได้แยกการจัดเก็บข้อมูล อีกทั้งตัวชี้วัดนี้เน้นการระดมทรัพยากรของภาครัฐ โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับการระดมทรัพยากรในภาคเอกชน ทั้งนี้เป็นเพราะความไม่ชัดเจนของเป้าประสงค์ที่ 17.1 เอง ซึ่งเขียนไว้ว่า

“Strengthen domestic resource mobilization, including through international support to developing countries, to improve domestic capacity for tax and other revenue collection”

ด้วยความคลุมเครือของเป้าประสงค์ที่ 17.1 ทำให้กำหนดตัวชี้วัดที่เน้นไปในการติดตามการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรของภาครัฐ (การพัฒนาประสิทธิภาพในการเก็บภาษี และรายได้อื่น ๆ ของภาครัฐ)

2.2 เป้าประสงค์ที่ 17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

สำหรับเป้าประสงค์นี้ คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติได้กำหนดตัวชี้วัดไว้เพียงตัวเดียว เนื่องจากเป้าประสงค์มีความชัดเจนในเรื่องของค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.2 คือ

ตัวชี้วัด 17.2.1 ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) สุทธิ, ยอดรวม และที่ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยคิดเป็นสัดส่วนรายได้มวลรวมประชาชาติของ ผู้บริจาค OECD/คณะกรรมการพัฒนาช่วยเหลือ (Development Assistance Committee -DAC)

ตัวชี้วัดนี้จะพิจารณาถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาต่อประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยวัดสัดส่วนของเงินบริจาคขององค์การเพื่อความร่วมมือ และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

(Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) เทียบต่อรายได้ประชาชาติ (Gross National income: GNI) ของประเทศผู้ให้ หรือ ก็คือ จำนวนร้อยละของเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการต่อรายได้ประชาชาติ (Net ODA/GNI) ของประเทศผู้ให้

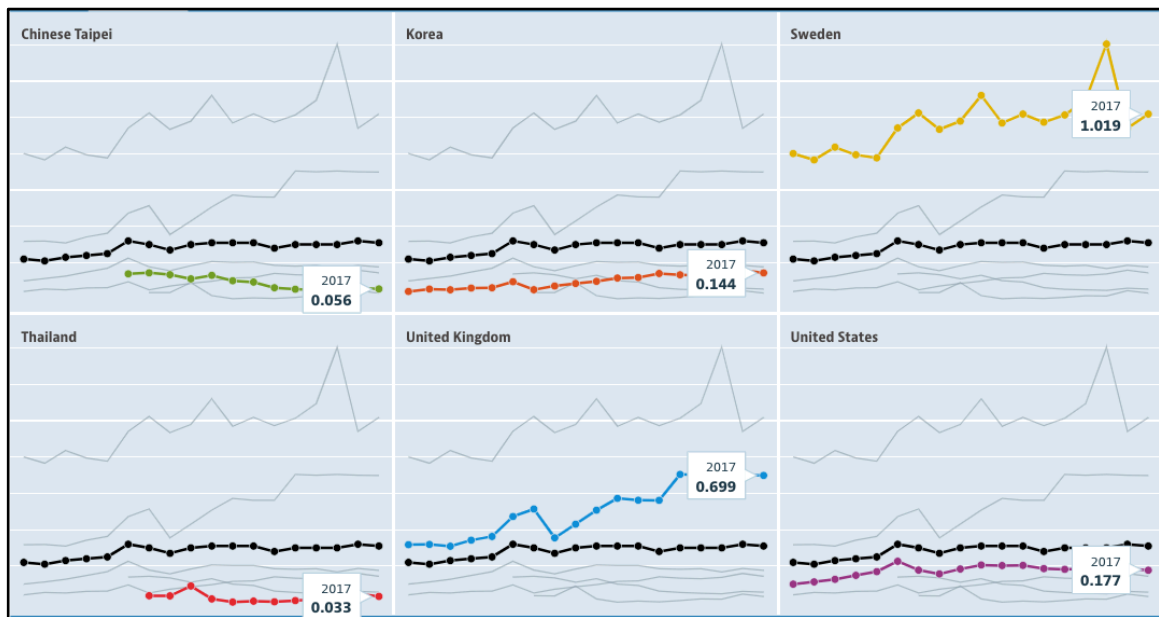
ODA เป็นตัวเลขมูลค่าความช่วยเหลือที่ให้แก่ประเทศต่าง ๆ ที่ปรากฏในรายชื่อประเทศกำลังพัฒนา ผู้รับความช่วยเหลือของ DAC (Development Assistance Committee) และองค์กรพหุภาคีที่ดำเนินงานด้านพัฒนาให้แก่ประเทศผู้รับ ซึ่งจะต้องเป็นความช่วยเหลือโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสวัสดิการของประเทศกำลังพัฒนา การให้ความช่วยเหลือ อาจจะเป็นการถ่ายโอนทรัพยากร ในรูปของเงินสด หรือสินค้าและบริการ แต่ไม่นับรวมความช่วยเหลือที่เกี่ยวกับกองทัพ หรือทางการทหาร ทั้งนี้ รูปแบบ ODA มีทั้งที่เป็นแบบลักษณะผ่อนปรน (concessional) และแบบการให้เปล่า (grant)

คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติ กำหนดเป้าหมายให้ประเทศสมาชิกให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด โดยกำหนดว่าต้องมี ตัวเลขODA เท่ากับ 0.7% ของรายได้ประชาชาติ ที่ให้แก่กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา และ ODA ที่ให้แก่กลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยมีมูลค่า 0.15-0.20% ของรายได้ประชาชาติ อย่างไรก็ตาม OECD-DAC ได้เสนอสูตรการคำนวณตัวชี้วัดที่ 17.2.1 ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} & \text{สัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (\%)} \\ &= \left(\frac{\text{การจัดสรรความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ}}{\text{รายได้ประชาชาติรวม}} \right) \times 100 \end{aligned}$$

จากข้อมูลทางสถิติจะเห็นว่าตัวเลขเงินช่วยเหลือรวมของประเทศสมาชิก Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) ในปี พ.ศ. 2560 อยู่ที่ 146 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งลดลงประมาณ 0.6% จากปีก่อนหน้า

รูปภาพที่ 2.2 การเปรียบเทียบสัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสุทธิ (Net ODA) ต่อรายได้ประชาชาติมวลรวม (GNI)

แหล่งที่มา: UN Statistics Division และ Detailed aid statistics: Official and private flows

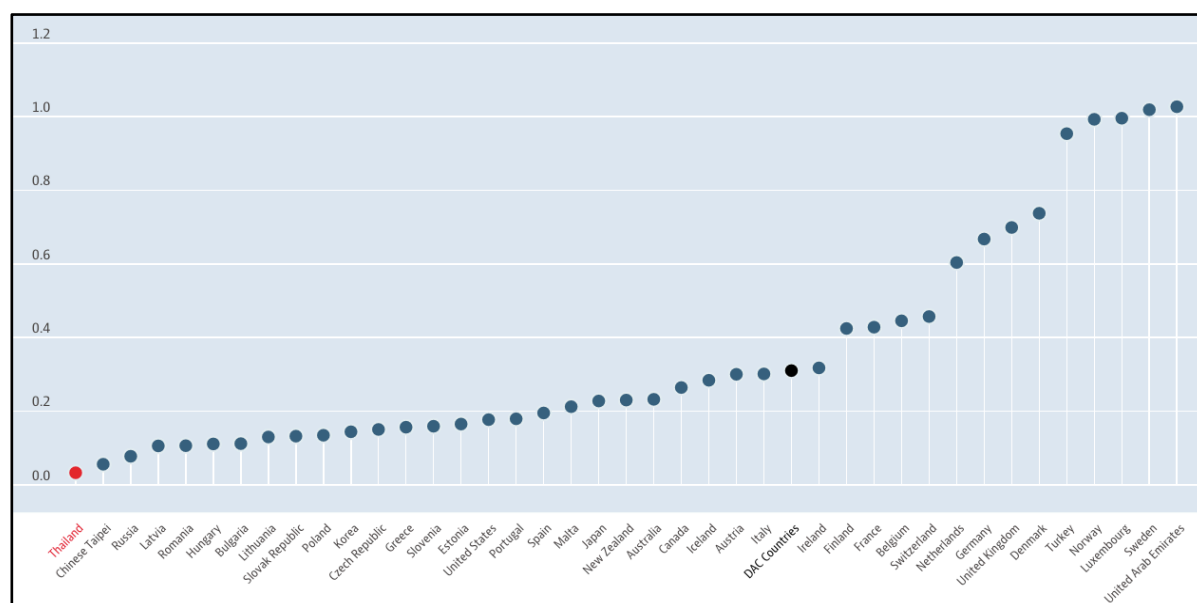
รูปภาพที่ 2.2 แสดงตัวเลขทางสถิติโดยองค์การสหประชาชาติ สัดส่วนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (สุทธิ) ต่อรายได้ประชาชาติของสหราชอาณาจักร และราชอาณาจักรสวีเดนนั้นสูงกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา และในรูปของมูลค่ารวมของความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐ) นั้น ประเทศที่มียอดบริจาคสูงที่สุดกลับเป็นสหรัฐอเมริกาเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยราชอาณาจักรสวีเดน ราชอาณาจักรลักเซมเบิร์ก ราชอาณาจักรนอร์เวย์ สาธารณรัฐตุรกี ราชอาณาจักรเดนมาร์ก และสหราชอาณาจักร (ดูรูปภาพที่ 2.3) แต่เมื่อพิจารณามูลค่ารวมของความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐ) ที่ให้แก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกายกเงินช่วยเหลือสูงกว่าประเทศอื่นๆ (ดูรูปภาพที่ 2.4)

เป้าประสงค์นี้มีความชัดเจน ทำให้ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมีความครอบคลุม ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของทุกประเทศรวมถึงประเทศไทย แม้ว่าหน่วยงานในประเทศไทยมีความเห็นว่าเป้าประสงค์นี้ไม่เกี่ยวกับประเทศไทยก็ตาม สำหรับประเทศไทยอาจจะมีการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการแก่ประเทศเพื่อนบ้านผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ และสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจ

กับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) แต่สัดส่วนเงินช่วยเหลือต่อระดับรายได้ประชาชาติของ ไทยก็ยังไม่สูงมากนัก

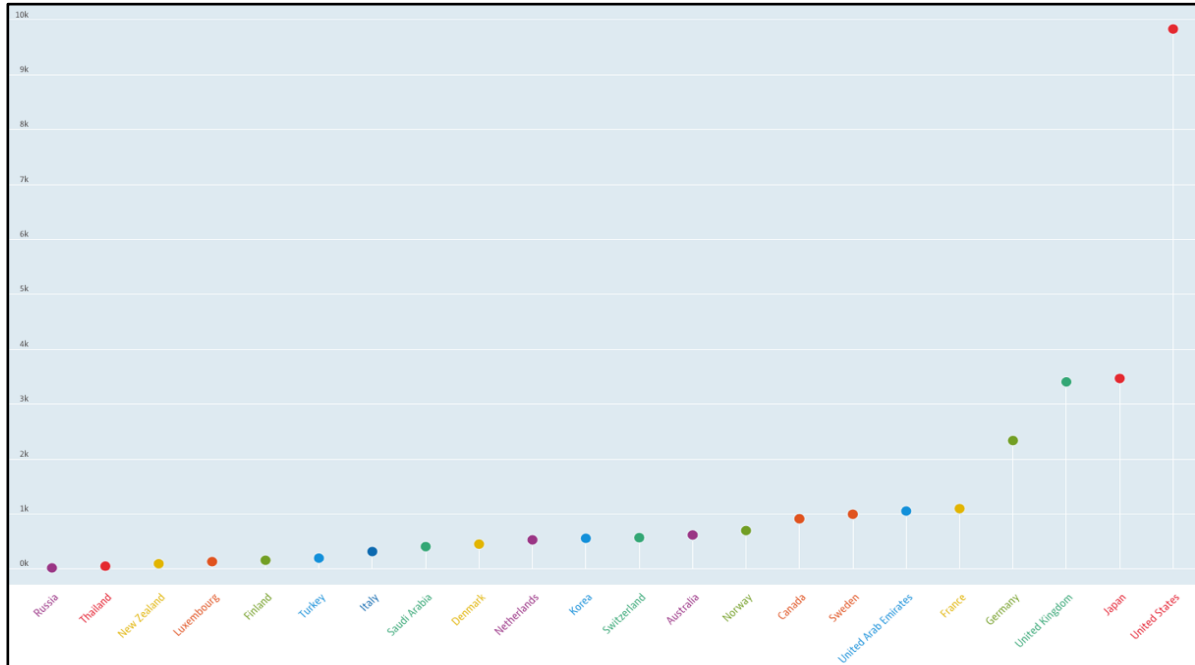
อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังไม่มี การเก็บรวบรวมข้อมูลของตัวชี้วัดนี้ แต่องค์กรระหว่างประเทศ เช่น OECD ได้จัดทำฐานข้อมูลที่มีระดับความลึกของข้อมูลค่อนข้างสูง โดยมีข้อมูลการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา อย่างเป็นทางการของแต่ละประเทศ (รวมทั้งของประเทศไทย) ที่ให้กับกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนา ต่างๆ กันไป รวมถึงข้อมูลแยกตามทวีปของประเทศผู้รับ มีทั้งข้อมูลการช่วยเหลือที่ให้เพื่อการพัฒนาในด้าน ต่างๆ เช่น ความช่วยเหลือที่ให้เพื่อการพัฒนา ด้านสาธารณสุข โภคทางสังคม ความช่วยเหลือที่ให้เพื่อการพัฒนา ด้านสาธารณสุข โภคทางเศรษฐกิจ

รูปภาพที่ 2.3 การเปรียบเทียบสัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสุทธิ (Net ODA) ต่อรายได้ประชาชาติ มวลรวม (GNI)

แหล่งที่มา: UN Statistics Division และ Detailed aid statistics: Official and private flows

รูปภาพที่ 2.4 การเปรียบเทียบความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสุทธิ (Net ODA in million USD) ของประเทศอื่นๆ ไปยังประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries)

แหล่งที่มา: UN Statistics Division และ Detailed aid statistics: Official and private flows

2.3 เป้าประสงค์ที่ 17.3 ประเทศที่กำลังพัฒนามีการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย

คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้หลายตัวสำหรับเป้าหมายนี้ ตามประเภทการไหลเข้าของเม็ดเงินจากต่างประเทศ โดยตัวชี้วัดของเป้าหมาย 17.3 มีดังนี้

ตัวชี้วัด 17.3.1 การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ (Foreign direct investments: FDI) การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาย่อยเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) และความร่วมมือ ได้-ได้ คิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณประเทศทั้งหมด¹

การลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign investment) หมายถึง การลงทุนของภาคเอกชนต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาก็ได้ โดยการลงทุนจากต่างประเทศแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) การลงทุนโดยตรง (Direct investment) หมายถึง การลงทุนที่ผู้ลงทุนเข้าไปมีส่วนในการก่อตั้งกิจการ มีส่วนเป็นเจ้าของ มีส่วนในการควบคุมกิจการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ และ (2) การลงทุนทางอ้อม (Indirect investment) หรือ การลงทุนทางการเงิน (Financial investment) หมายถึง การลงทุนที่ผู้ลงทุนมิได้เข้าไปมีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจที่ไปลงทุน เช่น การถือหุ้น การให้กู้ และการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ ตามนิยามของธนาคารแห่งประเทศไทย การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หรือ FDI คือธุรกรรมการลงทุนที่มีถิ่นฐานในต่างประเทศมีต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในประเทศไทย โดยรูปการลงทุนที่ถือเป็นการลงทุนโดยตรง ได้แก่ การลงทุนด้วยการถือหุ้นที่มีสิทธิ์ร่วมในการบริหารกิจการตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป การกู้ยืม การถือตราสารหนี้ และสินเชื่อการค้าที่เป็นธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือเดียวกัน และกำไรคงค้างที่นำกลับมาลงทุน

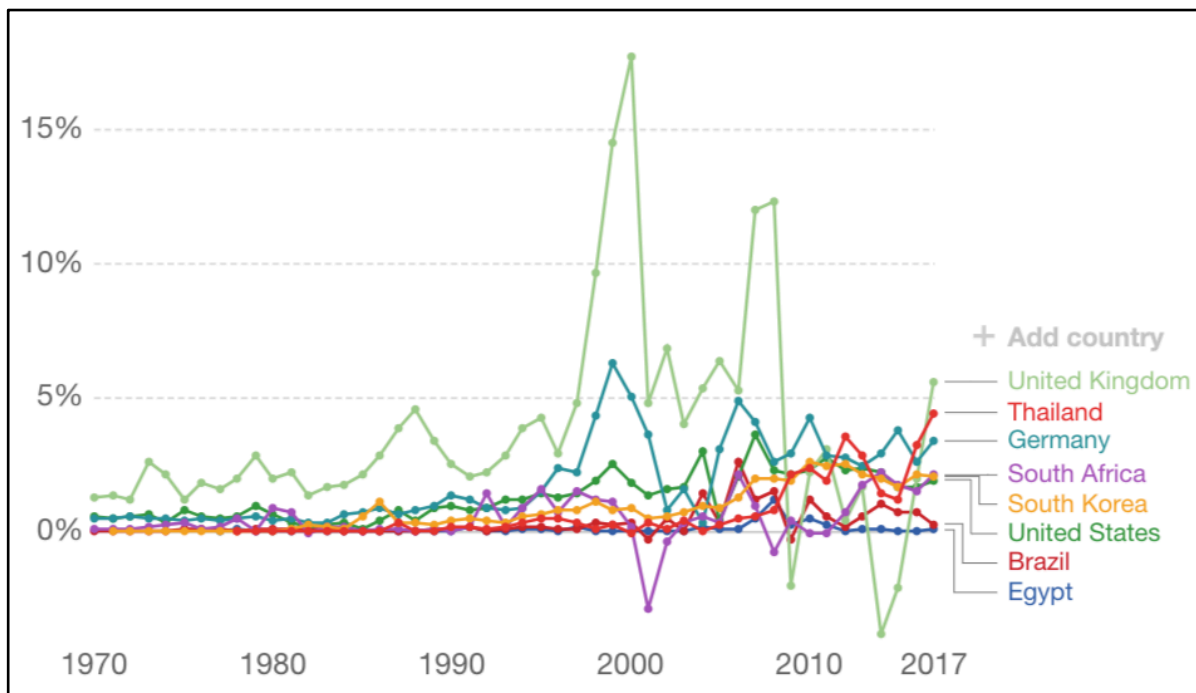
ในขณะที่ธนาคารโลก (World Bank) ได้เสนอการคำนวณ FDI/GDP ของตัวชี้วัด 17.3.1 ไว้ดังนี้

$$\text{สัดส่วนการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าสุทธิของการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

ซึ่งเน้นกระแสการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ธนาคารโลกได้เปิดเผยข้อมูลตัวเลข จากรูปภาพ 2.5 สัดส่วน FDI ต่อ GDP ของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แม้จะมีการปรับตัวลดลงบ้างในช่วงที่มีความไม่แน่นอนทางการเมือง ในขณะที่ สหราชอาณาจักร (UK) มีสัดส่วน FDI ต่อ GDP ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจโลกต่ำกว่าช่วงก่อนวิกฤตค่อนข้างมาก

¹ แปลจากเอกสาร “Final list of proposed Sustainable Development” ที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติ ซึ่งระบุตัวชี้วัด 17.3.1 ไว้ว่า “Foreign direct investments (FDI), official development assistance and South-South Cooperation as a proportion of total domestic budget”

รูปภาพที่ 2.5 การเปรียบเทียบสัดส่วนการลงทุนในต่างประเทศ (Net Outflow of Investment) เทียบกับ GDP

แหล่งที่มา: World Bank

สำหรับประเทศไทยนั้น ตัวชี้วัดที่เหมาะสมควรเป็นการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Net Inflow of Foreign Direct Investment) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่รับการลงทุน FDI และของโลก เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชากรโลก และทำให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเทศต่าง ๆ จึงมีการผลักดันนโยบายหลายด้านให้ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพื่อผลักดันให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการส่งเสริมการลงทุน FDI จึงควรดำเนินการควบคู่ไปกับการกอบกตักการลงทุนที่ยั่งยืน เพื่อความยั่งยืนของโลกในระยะยาว

คณะวิจัยจึงเสนอตัวชี้วัดในบริบทของประเทศไทยไว้ดังนี้

$$\text{สัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าสุทธิของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีส่วนในการลงทุนเพื่อการพัฒนาในประเทศกำลังพัฒนาที่หลากหลาย ในรูปแบบของความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแบบให้เปล่า (ODA) และให้กู้ยืมผ่านสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.) และการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้าลงทุนทางตรง ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ธนาคารโลกเสนอให้ใช้ตัวชี้วัดตัวเดียวกับตัวชี้วัดของ เป้าประสงค์ 17.2

ในส่วนของการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา ที่เรียกว่า ความร่วมมือได้ - ได้ นั้น ประเทศไทยได้เข้าร่วมการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นในภูมิภาค องค์การระหว่างประเทศ และประเทศสมาชิกสหประชาชาติ โดยในกรอบความร่วมมือ ได้-ได้ นี้ รวมถึงไตรภาคีต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ โดยประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sufficiency Economy Philosophy (SEP) for SDG Partnership) มาอย่างต่อเนื่อง เช่น เป็นประธานกลุ่ม 77 ประเทศในปี พ.ศ. 2559 เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยหวังให้เป็นหนึ่งในแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ

ตัวชี้วัด 17.3.2 มูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ คิดเป็นร้อยละของ GDP

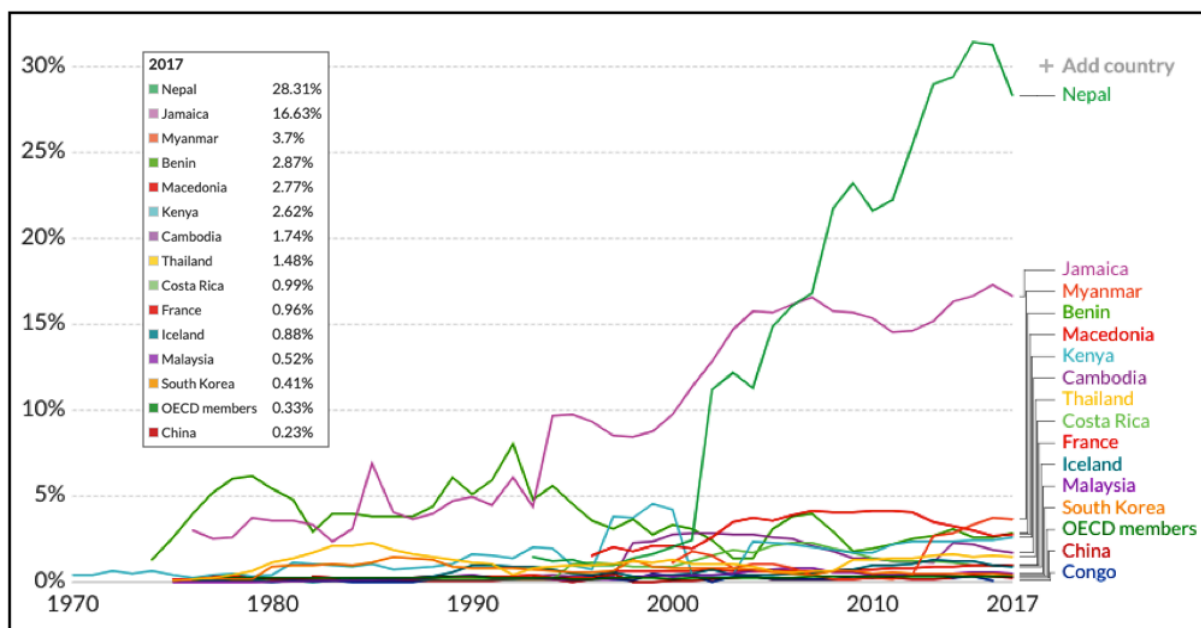
มูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ (Volume of remittance) ได้แก่ การโอนเงิน หรือผลตอบแทนของลูกจ้างกลับประเทศที่เป็นถิ่นฐานกำเนิดของลูกจ้างนั้น โดยลูกจ้างดังกล่าวไม่ได้เป็นเป็นผู้พักอาศัยถาวรในถิ่นฐานต่างประเทศ (Non-resident) ซึ่งตัวชี้วัดนี้ สามารถคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{สัดส่วนการโอนกลับประเทศเทียบกับ GDP (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าเงินโอนกลับต่างประเทศ}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

ธนาคารโลกมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิตินี้ย้อนหลังกลับไปหลายปี สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยนั้น ฐานข้อมูลของธนาคารโลกมีตัวเลขย้อนกลับไปถึงปีพ.ศ. 2518 โดยสัดส่วนมูลค่าการโอน

เงินกลับประเทศ ต่อ GDP ของประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2560 เท่ากับ 1.48% เพิ่มขึ้นจาก 0.12% ในปีพ.ศ. 2518 ในขณะที่ ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศเนปาล และประเทศจาไมกา มีสัดส่วนสูงถึง 28.31% และ 16.63% ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สัดส่วนการโอนเงินกลับประเทศของไต้หวันมีสัดส่วนมูลค่าการโอนกลับค่อนข้างสูง (สหภาพพม่า (3.7%) และ ราชอาณาจักรกัมพูชา (1.74%) ประเทศมาเลเซีย (0.52%))

รูปภาพที่ 2.6 การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าการ โอนกลับประเทศเทียบกับค่า GDP²

แหล่งที่มา: World Bank

เป้าประสงค์นี้มีความชัดเจน คือ เน้นการที่ประเทศกำลังพัฒนา มีการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แต่ตัวชี้วัดที่กำหนดนั้น กลับมีนิยามที่ไม่ชัดเจน โดยระบุใช้ตัวแปรที่คิดเป็นสัดส่วนต่องบประมาณประเทศทั้งหมด คณะผู้วิจัยจึงตั้งคำถาม “งบประมาณของประเทศทั้งหมด” คืออะไร ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงขอตีความคำว่า “งบประมาณของ

² มูลค่าการ โอนกลับและ GDP ที่ใช้คำนวณเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ (US Dollar)

ประเทศทั้งหมด” เป็น “ผลผลิตมวลรวมของประเทศ” ซึ่งจะทำให้มีความสอดคล้องกับการคำนวณตัวชี้วัดที่เสนอโดยธนาคารโลก ทั้งนี้ข้อมูลของตัวชี้วัดตามการตีความนี้มีอยู่แล้วในฐานข้อมูลของธนาคารโลก

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีหน่วยงานใดรวบรวมข้อมูลในส่วนของความช่วยเหลือได้-ได้ สำหรับประเทศไทย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจัดการประชุมเพื่อพิจารณาขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นฐานข้อมูลเพื่อติดตามความคืบหน้าของเป้าประสงค์ 17.3

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 17.3.1 และ 17.3.2 ยังขาดความเหมาะสม เนื่องจากไม่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ 17.3 ซึ่งเน้นการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย แต่ตัวชี้วัดกลับดูความหลากหลายของที่มาของทรัพยากรผ่านประเภทการเคลื่อนย้ายเงินทุนเท่านั้น แต่ไม่ได้ดูในมิติของประเทศที่มาจากเงินทุน และระยะเวลาของเงินทุน (สั้นหรือยาว)

2.4 เป้าประสงค์ที่ 17.4 ช่วยประเทศที่กำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้
นโยบายที่ประสานงานกันโดยมุ่งส่งเสริมการจัดหาแหล่งเงินทุน การบรรเทาหนี้และการปรับ
โครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และ ช่วยแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจน และมี
หนี้สินในระดับสูงเพื่อลดปัญหาหนี้สิน

ตัวชี้วัดของเป้าประสงค์นี้ คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดให้เป็นสัดส่วนบริการเงินกู้ต่อการส่งออกของประเทศ

ตัวชี้วัด 17.4.1 สัดส่วนบริการเงินกู้ คิดเป็นร้อยละของการส่งออกสินค้าและบริการ

ตัวชี้วัดนี้พิจารณาถึงสัดส่วนหนี้สินรวมของรัฐบาล ซึ่งก็คือ ผลรวมของการชำระดอกเบี้ย และการชำระคืนเงินต้นในหนี้สินระยะยาว ในรูปแบบของสกุลเงินต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบกับ มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวแปรหนึ่งที่ใช้วัดสภาพคล่องของประเทศ หากสัดส่วนนี้มีค่าต่ำ หรือการบริการเงินกู้ต่ำกว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ แสดงว่าประเทศมีสภาพคล่องดี มีความสามารถในการชำระหนี้ ธนาคารโลกเสนอผลการวิเคราะห์ตัวเลข พบว่ากลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาจะสามารถประสพกับปัญหาทางเศรษฐกิจ เมื่อมูลค่าปัจจุบันของหนี้สินนั้นสูงกว่ามูลค่าการส่งออก 2 เท่า โดยในกลุ่มประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงมักจะพบว่ามียอดหนี้ที่สูงด้วยเช่นกัน

สำหรับตัวชี้วัด 17.4.1 ธนาคารโลกได้เสนอสูตรคำนวณไว้ดังต่อไปนี้

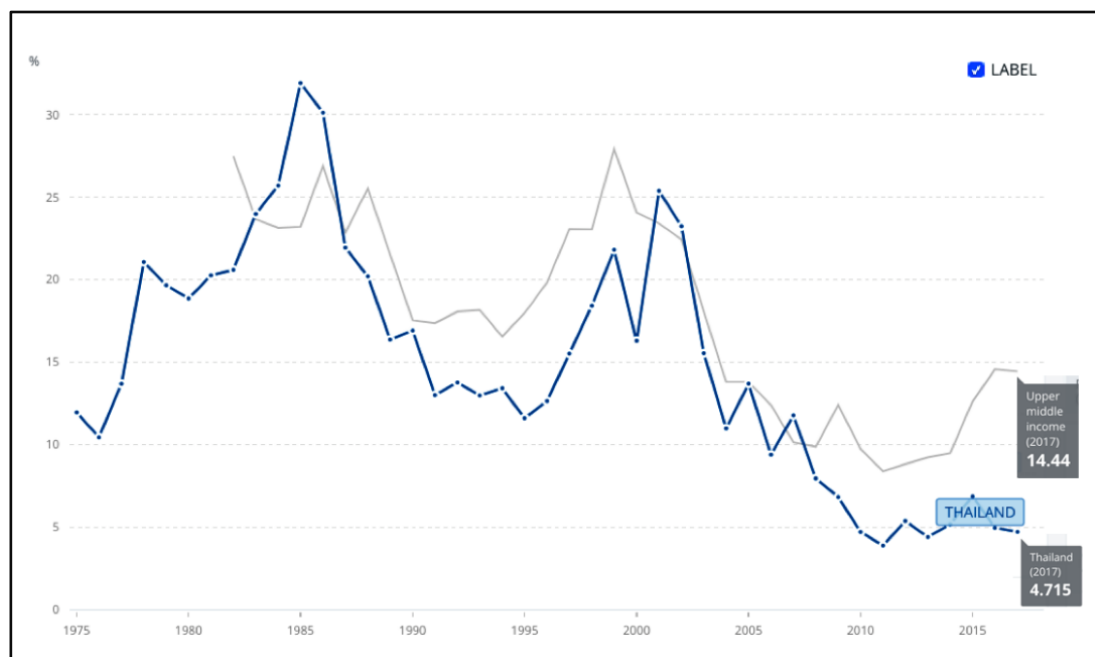
$$\text{การบริการเงินกู้ (\%)} = \left(\frac{\text{หนี้รวมของรัฐบาล}}{\text{มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ}} \right) \times 100$$

ในขณะที่ตัวชี้วัดตามนิยามขององค์การสหประชาชาติวัดระดับหนี้ต่างประเทศของภาครัฐเท่านั้น คณะวิจัยมีความเห็นว่า สถิติหนี้ต่างประเทศที่ควรให้ความสำคัญควรเป็นการวัดมูลค่าหนี้ ซึ่งอาจจะเป็นหนี้ที่ก่อโดยภาครัฐหรือภาคเอกชน หนี้ต่างประเทศควรรวมถึงการกู้ยืมจากแหล่งเงินที่มาจากถิ่นฐานต่างประเทศ โดยมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการชำระคืน ทั้งนี้ข้อมูลหนี้ต่างประเทศมีความสำคัญต่อการติดตามวิเคราะห์เสถียรภาพทางการเงิน รวมถึงดำเนินนโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงิน

ดังนั้น นอกจากตัวชี้วัดการให้บริการเงินกู้ (Debt services) ในนิยามข้างต้น ซึ่งดูเพียงหนี้ของรัฐบาล ธนาคารโลกจึงได้เสนอตัวชี้วัดอื่นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับสัดส่วนบริการเงินกู้ เช่น อัตราส่วนหนี้รวมของรัฐบาลต่อ GDP, อัตราส่วนหนี้ต่างประเทศ (External Debts) ต่อมูลค่าการส่งออก และ สัดส่วนของหนี้ต่างประเทศเทียบกับหนี้รวมของรัฐบาล

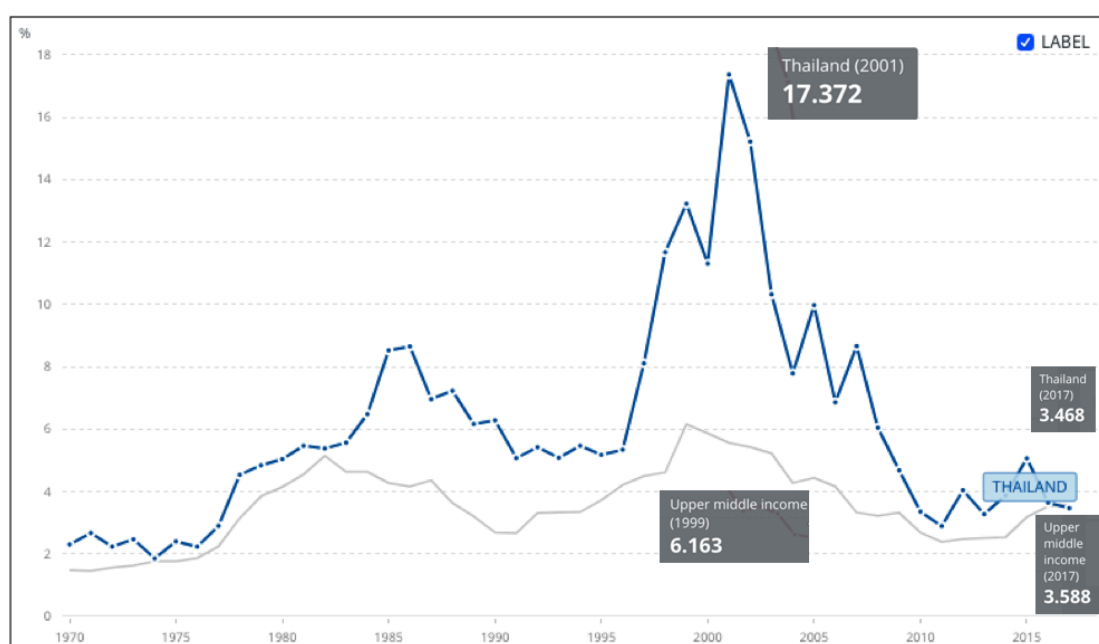
รูปภาพ 2.7 แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนหนี้รวมของรัฐบาลเทียบกับมูลค่าการส่งออก ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่มของประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle Income Country) ในทางตรงข้าม รูปภาพที่ 2.8 แสดงถึง สัดส่วนหนี้รวมของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle Income Country) จะเห็นได้ว่า อัตราส่วนหนี้รวมต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทยมีค่าสูงกว่ากลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง เกือบตลอดช่วงเวลาครีตกทศวรรษ โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2544 การบริการเงินกู้ ที่มีค่าสูงสุดในประวัติศาสตร์ เป็นผลทำให้สัดส่วนหนี้รวมของรัฐบาลเปรียบเทียบกับรายได้ประชาชาติรวมของประเทศไทย (Total Debt/GNI) มีค่าสูงขึ้นถึงร้อยละ 17.37 ซึ่งในขณะนั้น ประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจเต็มย่ำกึ่ง รวมถึง การประกาศค่าเงินบาทลอยตัว

รูปภาพที่ 2.7 สัดส่วนหนี้รวมของรัฐบาลต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle Income)

แหล่งที่มา: World Bank, International Debt Statistics

รูปภาพที่ 2.8 สัดส่วนหนี้รวมของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle Income Country)

2.5 เป้าประสงค์ที่ 17.5 ใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

สำหรับเป้าประสงค์นี้ คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ดังนี้

ตัวชี้วัด 17.5.1 จำนวนประเทศที่มีการใช้มาตรการสนับสนุนการลงทุนเพื่อประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ถ้าดูจากคำนิยามขององค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ คือ จำนวนประเทศที่ทำการปฏิรูปนโยบายประเทศ และสนับสนุนลงทุนในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ตัวชี้วัดนี้ยังมีความไม่ชัดเจนสูง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของนิยาม หรือข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการประเมินหรือพิจารณาที่ยังขาดแคลนอยู่ แม้ว่าในบริบทของประเทศไทย BOI จะมีการจัดตั้งกองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในอาเซียนและตลาดใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายการลงทุนของไทยไปยังต่างประเทศและเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยและประเทศที่นักลงทุนไทยไปลงทุน แต่ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติจำนวนประเทศที่มีการทำข้อตกลง

เมื่อพิจารณาด้านความเหมาะสมของตัวชี้วัด ในขณะที่เป้าประสงค์เน้นเพิ่มการใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด แต่ตัวชี้วัดกับเป็นจำนวนประเทศที่มีการใช้มาตรการสนับสนุนการลงทุนเพื่อประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทั้งที่ควรจะเป็นจำนวนประเทศพัฒนาน้อยที่สุดที่ภาคเอกชนของแต่ละประเทศสมาชิกไปลงทุนและได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐ

ยิ่งไปกว่านั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาเก็บรวบรวมข้อมูลมูลค่าการลงทุนผ่านมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดของเป้าประสงค์นี้ซึ่งน่าจะมีความเหมาะสมกับเป้าประสงค์มากกว่าตัวชี้วัด 17.5.1

2.6 เป้าประสงค์ที่ 17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มีกติกา เปิดกว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งรวมถึงการผ่านข้อสรุปการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา

คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติได้กำหนดตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.10 ไว้ดังนี้

ตัวชี้วัด 17.10.1 อัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ยทุกประเทศ (Weighted Average Tariff Rate)

อัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ยของประเทศ (Weighted Average Tariff: WAT) สามารถคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$WAT = \sum_{i=1}^n W_i T_i$$

กำหนดให้ W_i คือ น้ำหนักที่คิดจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิดนั้น ๆ เทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด และ T คือ อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าชนิดนั้น ๆ

จากการสำรวจตัวชี้วัดอัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ยของประเทศ ยังไม่มีหน่วยงานใดในประเทศไทยที่รับผิดชอบโดยตรงในการคำนวณและเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม องค์การการค้าโลกได้คำนวณอัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ยของประเทศต่าง ๆ (ดูตารางที่ 2.1) ตัวชี้วัดนี้ถูกคำนวณขึ้นโดยอาศัยมูลค่าสินค้าที่นำเข้าประเทศ โดยไม่รวมสินค้าเกษตรกรรมและสิ่งทอ ธนาคารโลกได้ทำการรวบรวมและเปิดเผยข้อมูลของตัวชี้วัดนี้

เนื่องด้วยการเก็บอากรนำเข้าเป็นภาระหน้าที่ของกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง การจัดเก็บข้อมูลอากรขาเข้าและการคำนวณอาจสามารถมอบหมายให้ทางกรมรับผิดชอบ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลและความเหมาะสม เนื่องจากทางกรมน่าจะมีความเข้าใจในเรื่องอัตราภาษีศุลกากรมากกว่าหน่วยงานอื่น

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การคำนวณตัวชี้วัดอัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ยมีคุณภาพของข้อมูลที่ดีขึ้น นักเศรษฐศาสตร์แนะนำให้ควรที่จะพิจารณาถึงค่าภาษีศุลกากรที่จุดสูงสุด (Tariff peaks) ซึ่งก็คือ ค่าภาษีที่สูงกว่าสินค้าปกติชนิดอื่น ๆ (หรืออาจจะมีอัตราภาษีที่สูงกว่า 15%) โดยเฉพาะหากมีการจัดเก็บภาษีตามลำดับขั้นการผลิต (หรือ ภาษีขั้นบันได ในบางประเทศจะจัดเก็บภาษีที่สูงขึ้นในช่วงปลายของการผลิต)

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบอัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ย (Weighted Average Tariff) ของประเทศต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ.2660

Country Name	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Australia	3.45	3.15	3.67	2.8	1.77	1.81	1.84	1.91	1.9	1.18	0.89
Switzerland	1.89	1.79	1.77	1.49	1.91	1.36	1.97	1.87	1.3	1.31	1.68
China	5.07	4.47	3.94	4.65	5.99	NA	NA	4.74	4.52	3.54	3.83
Denmark	2.06	1.56	1.7	1.89	1.43	1.31	1.38	1.84	1.89	1.96	1.79
United Kingdom	2.06	1.56	1.7	1.89	1.43	1.31	1.38	1.84	1.89	1.96	1.79
Japan	2.74	2.49	2.91	2.2	2.37	2.27	1.18	2.29	2.3	2.55	2.51
Cambodia	10.5	9.91	NA	9.5	8.94	9.08	NA	4.85	NA	9.77	NA
Myanmar	2.78	2.75	NA	2.43	1.99	5.81	4.07	NA	4.56	NA	NA
Malaysia	3.71	3.89	3.55	3.12	4.17	4.41	4.44	1.28	NA	4.02	NA
New Zealand	2.62	1.82	1.68	5.53	2.11	2.32	1.38	1.31	1.32	1.27	1.35
Singapore	0.01	0.05	0.06	0.05	0.16	0.06	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07
Sweden	2.06	1.56	1.7	1.89	1.43	1.31	1.38	1.84	1.89	1.96	1.79
Thailand	4.32	4.27	4.76	5	4.85	NA	6.06	3.53	3.52	NA	NA
Upper middle income	4.95	4.81	4.38	4.83	5.72	5.6	5.43	4.26	4.57	4.03	3.7
United States	1.54	1.57	1.71	1.66	1.68	1.68	1.67	1.69	1.69	1.67	1.66
Vietnam	9.13	5.03	6.76	5.02	NA	3.65	3.54	3.43	3.14	2.86	2.69
Country Name	3.45	3.15	3.67	2.8	1.77	1.81	1.84	1.91	1.9	1.18	0.89
Australia	1.89	1.79	1.77	1.49	1.91	1.36	1.97	1.87	1.3	1.31	1.68
Switzerland	5.07	4.47	3.94	4.65	5.99	NA	NA	4.74	4.52	3.54	3.83

แหล่งที่มา: World Bank

2.7 เป้าประสงค์ที่ 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกไปทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี พ.ศ. 2563

คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติได้กำหนดตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.11 ไว้ดังนี้

ตัวชี้วัด 17.11.1 ส่วนแบ่งการส่งออกในระดับสากลของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา

ทางองค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามตัวชี้วัดนี้ไว้ว่า เป็นสัดส่วนผลรวมมูลค่าการส่งสินค้าและบริการออกนอกประเทศต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการรวมของโลก รูปภาพที่ 2.9 แสดงสัดส่วนผลรวมมูลค่าการส่งสินค้าและบริการออกนอกประเทศต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการรวมของโลกของกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่างกันจำแนกโดยธนาคารโลก ได้แก่ กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง (High income)

และ รายได้ปานกลาง (Middle income) จะเห็นได้ว่า สัดส่วนการส่งออกของกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงต่อกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางอยู่ที่ 7:3

คณะวิจัยมีความเห็นว่า สัดส่วนการส่งออกจำเป็นที่จะต้องนำมาวิเคราะห์แยกเป็นแต่ละประเทศ และกลุ่มประเทศตามภูมิภาค เพื่อที่จะพัฒนาระบบทางการค้า ทั้งนี้ควรเฝ้าสังเกตติดตามการเปลี่ยนแปลงมูลค่าส่งออกของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของมูลค่าส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่มีระดับการพัฒนาน้อยที่สุด และการลดลงของมูลค่าการส่งออกในบางประเทศ และรัฐจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบที่จะเพิ่มคุณภาพและมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการที่จะส่งออก เพื่อที่จะเพิ่มประโยชน์ในแง่การค้า และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายอื่น ๆ นอกจากนี้ สินค้าบางจำพวก เช่น อวูช น้ำมัน แหล่งวัตถุดิบ พลังงานธรรมชาติ ควรที่จะแยกในการทำการวิเคราะห์ และในแง่ของการค้าที่เป็นบริการนั้น ก็ต้องให้ความสนใจเพิ่มขึ้นและควรอัปเดตข้อมูลอยู่เสมอ เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นฐาน การท่องเที่ยว ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติ (Multinational companies: MNC) และ ข้อมูลทางสถิติของตลาดแรงงาน

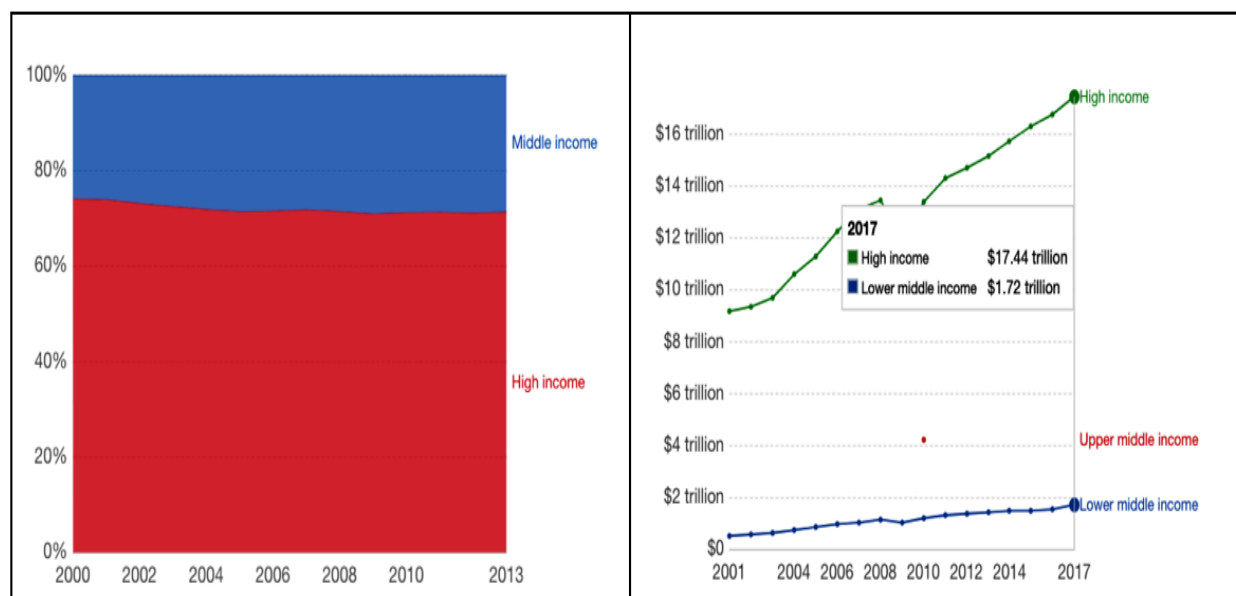
โดยทางองค์การสหประชาชาติ ได้เสนอให้ 3 หน่วยงานร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่ องค์การการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Centre: ITC) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) และองค์การการค้าโลก (The World Trade Organization: WTO)

ส่วนในบริบทของประเทศไทยนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบนั้น คือ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยได้รับความร่วมมือจากกรมศุลกากร

คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจตัวชี้วัดดังกล่าว พบว่า มีการเปิดเผยถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมูลค่าการส่งออกไปยังต่างประเทศรวมทุกประเทศ รวมถึงได้มีการนำเสนอในรูปแบบของ มูลค่าและสัดส่วนส่งออกสินค้าสำคัญ โดยแบ่งเป็น 4 หมวดหมู่ ได้แก่ อาเซียน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และ สหภาพยุโรป (ตารางที่ 2.2) ดังนั้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อตัวชี้วัด 17.11.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ควรมีการเพิ่มการแบ่งกลุ่มประเทศตามระดับการพัฒนาของประเทศ อาทิ กลุ่มประเทศที่มีพัฒนาน้อยที่สุด กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา นอกจากนี้ จากรูปภาพที่ 2.10 และ 2.11 Federico & Junguito, A. (2016) ได้นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกเปรียบเทียบกับ GDP รวมถึง มีการนำมาคิดเป็นสัดส่วนการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอื่น ๆ ตัวชี้วัด 17.11.1 ในบริบทของประเทศไทย นั้นอาจพิจารณานำมูลค่าการส่งออกเทียบกับมูลค่าการส่งออกรวมของ

ประเทศ และเทียบกับ GDP แล้วนำมาจำแนกเป็นสัดส่วนที่ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา และกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด จะทำให้ทราบถึงระดับการพึ่งพาดตลาดภายนอกประเทศ

รูปภาพที่ 2.9 การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าการส่งสินค้าและบริการออกนอกประเทศ ระหว่างกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง (High income) และ รายได้ปานกลาง (Middle income) และ ขนาดมูลค่าการส่งออก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544 ถึง 2556

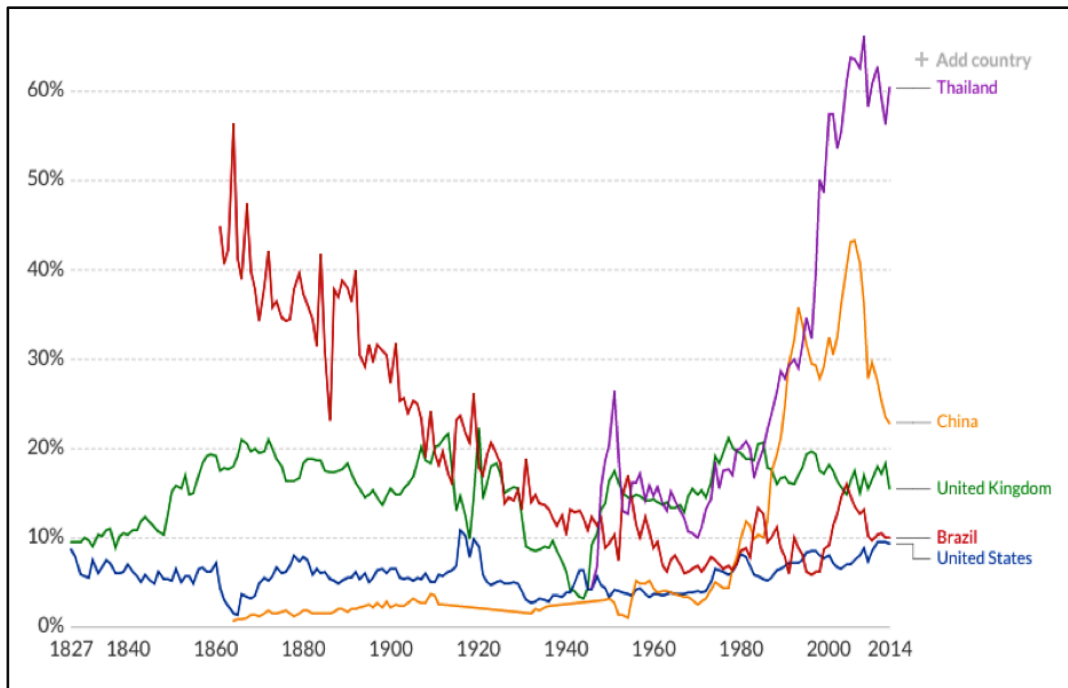
แหล่งที่มา: World Bank

ตารางที่ 2.2 มูลค่าและสัดส่วนการส่งสินค้าออกสำคัญของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศต่าง ๆ ปีพ.ศ. 2558-2560

ประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท					อัตราขยายตัว (%)					สัดส่วน (%)				
	2558	2559	2560	2560 (ม.ค.-ธ.ค.)	2561 (ม.ค.-ธ.ค.)	2558	2559	2560	2560 (ม.ค.-ธ.ค.)	2561 (ม.ค.-ธ.ค.)	2558	2559	2560	2560 (ม.ค.-ธ.ค.)	2561 (ม.ค.-ธ.ค.)
รวมทุกประเทศ	7,225,722.8	7,550,704.1	8,006,265.2	8,006,265.2	8,093,441.4	-1.17	4.50	6.03	6.03	1.09	100.0	100.0	100.0	100.00	100.00
อาเซียน(9)	1,858,983.0	1,920,462.2	2,018,313.2	2,018,313.2	2,195,211.9	-2.62	3.31	5.10	5.10	8.76	25.73	25.43	25.21	25.21	27.12
ญี่ปุ่น	675,543.2	718,354.8	746,519.3	746,519.3	799,513.8	-3.16	6.34	3.92	3.92	7.10	9.35	9.51	9.32	9.32	9.88
สหรัฐอเมริกา	811,346.3	858,391.5	898,823.3	898,823.3	898,362.9	5.67	5.80	4.71	4.71	-0.05	11.23	11.37	11.23	11.23	11.10
สหภาพยุโรป(27)	739,750.0	772,655.5	805,369.4	805,369.4	801,517.6	-1.39	4.45	4.23	4.23	-0.48	10.24	10.23	10.06	10.06	9.90

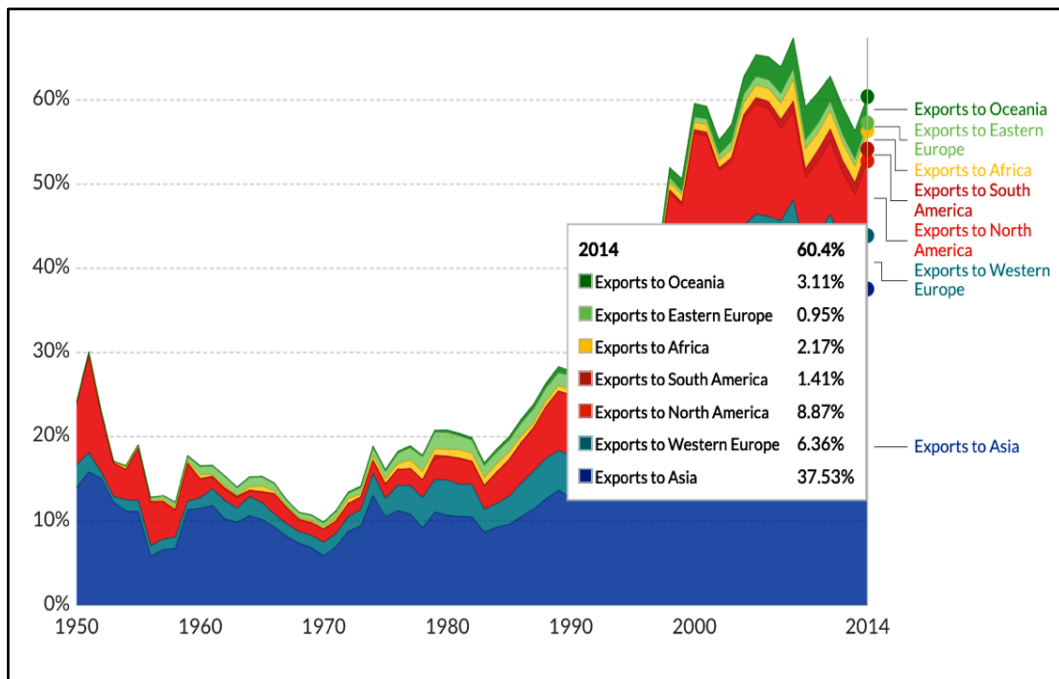
แหล่งที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

รูปภาพที่ 2.10 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกเทียบกับ GDP

แหล่งที่มา: Federico, G. & Tena Junguito, A. (2016)

รูปภาพที่ 2.11 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศอื่น ๆ เทียบกับ GDP

แหล่งที่มา: Federico, G. & Tena Junguito, A. (2016)

2.8 เป้าประสงค์ที่ 17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดพลอดภาษี และลดการจำกัดปริมาณ ในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจขององค์การการค้าโลก รวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่การให้สิทธิพิเศษทางการค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จะมีความโปร่งใสและเรียบง่ายและมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาด

สำหรับเป้าหมายที่ 17.12 นี้ คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ดังนี้

ตัวชี้วัด 17.12.1 ภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เผชิญอยู่

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีนโยบายสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศกับประเทศในกลุ่ม CLMV ที่ประกอบด้วยราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และกลุ่ม Greater Mekong Sub-region (GMS) ซึ่งประกอบด้วยประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศในกลุ่ม CLMV ผ่านข้อตกลงทางการค้าทวิภาคีและพหุภาคี ทั้งนี้ สมภพ มานะรังสรรค์ (2553) ได้ทำการศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย และประเทศสมาชิกในกลุ่ม CLMV และ GMS พบว่าการนำเข้าและส่งออกระหว่างไทยและกลุ่มประเทศ GMS นั้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการดำเนินการทบทวนและแก้ไขมาตรการการกีดกันทางการค้าทางภาษีศุลกากร (Tariff Barriers) และมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีภาษี (Non-tariff Barriers) เพื่อสนับสนุนภาคการส่งออกของประเทศและส่งเสริมการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

ธนาคารโลกได้จัดทำข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดนี้ โดยแสดงในลักษณะของค่าภาษีศุลกากรถเฉลี่ยสำหรับกลุ่มประเทศที่เรียกว่า “most favoured nations”

อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เผชิญอยู่ คำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$WATL = \sum_{i=1}^{nL} W_i T_i$$

กำหนดให้ W_i คือ น้ำหนักที่คิดจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิด i จากประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด และ T คือ อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าชนิดนั้น ๆ nL คือ จำนวนประเภทสินค้านำเข้าของประเทศ

โดยจำแนกตามชนิดสินค้า ได้แก่

1. สินค้าขั้นปฐม (Primary product) คือ สินค้าประเภทที่มีกระบวนการผลิตไม่ซับซ้อน เป็นไปตามธรรมชาติของสินค้า โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการแปรรูปแต่อย่างใด เช่น ผลผลิตทางการเกษตร ประมง ป่าไม้เหมืองแร่
2. สินค้าอุตสาหกรรม (Manufactured product) สินค้าที่ผ่านกระบวนการด้วยเครื่องจักรกล

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อเป้าประสงค์ที่ 17.12 โดยผลักดัน การเข้าถึงตลาดปลอดภาษี สำหรับประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งทางกระทรวงการคลังได้นำประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การยกเว้นอากรสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2558 และเริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2558

สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบท ประเทศไทย

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดซึ่งกำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ ตามนิยามที่ให้ไว้ในบทที่ 2 และวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานะของตัวชี้วัดในอดีตและปัจจุบันของตัวชี้วัด ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในบทนี้ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ธนาคารโลก OECD รวมถึงเอกสารและเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ BOI และสถานทูตไทยในประเทศพัฒนา น้อยที่สุด ทั้งนี้ ความครอบคลุมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในบทนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยในบางส่วนของบทวิเคราะห์ คณะผู้วิจัยได้ทำการคำนวณเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความเข้าใจถึงสถานะของตัวชี้วัด และแนวโน้มของตัวชี้วัดเพื่อให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12

3.1 เป้าประสงค์ที่ 17.1 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงการระดมทรัพยากรผ่านทางการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆของรัฐ

ตัวชี้วัด 17.1.1 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นสัดส่วนของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้

จากข้อมูลทางสถิติโดยธนาคารโลก รายได้รวมของรัฐต่อผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP) ไทย เพิ่มขึ้นจากประมาณ 12% ในปีพ.ศ. 2515 มาอยู่ที่จุดสูงสุดที่ 24.51% ในปี 2558 นั้นหมายถึงสัดส่วนของรายได้ภาครัฐต่อรายได้รวมของประเทศเพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่า แต่ในปีพ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2560 สัดส่วนของ

รายได้ภาครัฐต่อ GDP ลดลงอย่างต่อเนื่อง (23.92% ของ GDP ในปี พ.ศ. 2559 และ 23.39% ของ GDP ในปี พ.ศ. 2560)

ตารางที่ 3.1 บ่งชี้ถึงการเพิ่มขึ้นของรายได้รวมของรัฐบาลจาก 1.83 ล้านล้านบาท ในปีพ.ศ. 2551 มาเป็น 2.972 ล้านล้านบาทในปีพ.ศ. 2560 จากตัวเลขสถิติการคลังของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง รายได้ภาครัฐ (ไม่รวมเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและเงินบริจาค) ในช่วงปีงบประมาณพ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2561 เฉลี่ยอยู่ที่ 18.82% ของ GDP (มีค่าต่ำสุดที่ 17.44% ของ GDP ในปี พ.ศ. 2551 และสูงสุดที่ 19.91% ของ GDP ในปีพ.ศ. 2556) ในปีพ.ศ. 2561 รัฐบาล มีรายได้รวม (ไม่รวมเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและเงินบริจาค) อยู่ที่ 18.11% ของ GDP

เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บรายได้โดยหน่วยงานหลักของภาครัฐ เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมธนารักษ์ กรมบัญชีกลาง และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ พบว่า ผลรวมรายได้ที่จัดเก็บ (Gross Revenues) ในปีงบประมาณพ.ศ. 2561 เท่ากับ 2.971 ล้านล้านบาท โดยรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากกรมสรรพากร คิดเป็น 64.40% ของรายได้รวมของภาครัฐ เมื่อดูสัดส่วนรายได้จากภาษีทุกประเภทรวมกันต่อ GDP จะเห็นว่าสัดส่วนรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากประมาณ 10% ในปีพ.ศ. 2515 มาแต่ระดับสูงสุดที่ 17% ของ GDP ในปีพ.ศ. 2556 (ดูตารางที่ 3.1)

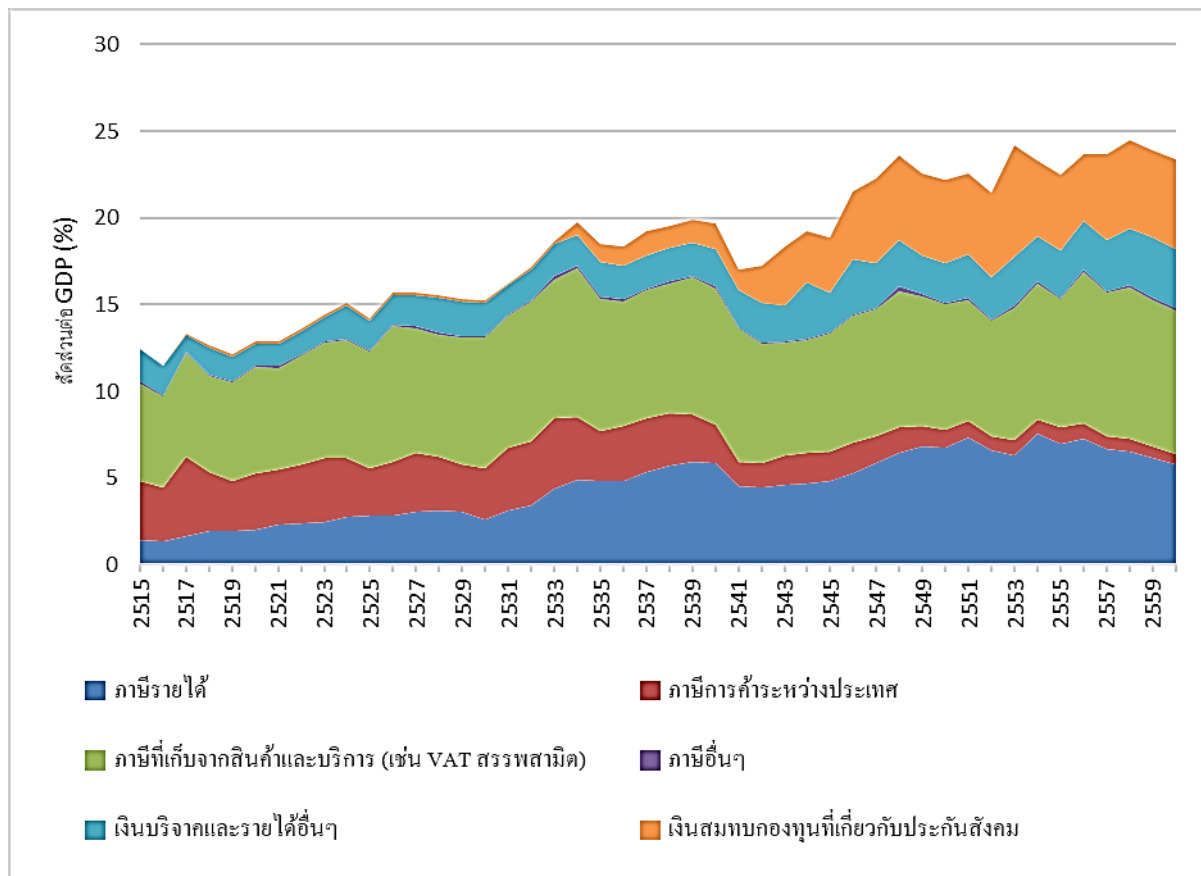
จากรูปภาพที่ 3.1 จะเห็นว่ารายได้ส่วนใหญ่ของภาครัฐมาจากภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value added tax: VAT) และภาษีสรรพสามิต เป็นเช่นนี้มาหลายทศวรรษ นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของภาษีประเภทนี้ต่อ GDP หรือระดับรายได้รวมของประเทศมีการปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนในปีพ.ศ. 2515 และพ.ศ. 2560 แต่ก็เป็นเพียงเล็กน้อย

เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อดูสัดส่วนที่แตกต่างกันของแต่ละประเภทภาษี จะเห็นว่า รายได้ภาครัฐที่เคยได้จากภาษีการค้าระหว่างประเทศเป็นอันดับที่ 2 รองจากภาษีจากสินค้าและบริการ มีสัดส่วนลดลงอย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะหลังวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งในปีพ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นผลจากการทำข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement) กับประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศอื่นๆ ทั้งที่เป็นทวีปเอเชียและพหุภาคี

รูปภาพที่ 3.1 แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนรายได้ของภาครัฐต่อ GDP ที่เพิ่มขึ้นมาตลอด 45 ปีนี้ เป็นการเพิ่มขึ้นของรายได้รัฐจากภาษีรายได้และเงินสมทบกองทุนที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคม อย่างไรก็ตาม ตัวเลขในตารางที่ 3.1 แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนภาษีรายได้ไม่ได้เพิ่มขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2560) และกลับมีสัดส่วนลดลงในช่วง 5 ปีสุดท้าย (พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2560) ในขณะที่เดียวกันกลับเห็นสัดส่วนรายได้

ภาษีจากสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นจาก 6.94% ของรายได้รวมของประเทศในปีพ.ศ. 2551 มาเป็น 8.32% ของรายได้รวมของประเทศในปีพ.ศ. 2560

รูปภาพที่ 3.1 สัดส่วนรายได้รัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

แหล่งที่มา: World Bank และการคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3.1 รายได้รวมของรัฐบาลและสัดส่วนของรายได้รัฐต่อ GDP (แยกตามแหล่งที่มา) ในช่วงปี 2551-2560 และแหล่งที่มาของรายได้รัฐบาลในปี 2560

	สัดส่วน % ของ GDP										ล้านล้านบาท
	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560*	
ภาษีรายได้	7.33	6.60	6.31	7.53	6.98	7.30	6.65	6.51	6.15	5.78	0.8938
ภาษีการค้าระหว่างประเทศ	0.99	0.79	0.86	0.88	0.94	0.85	0.80	0.73	0.67	0.59	0.0906
ภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการอื่น	6.94	6.67	7.64	7.82	7.40	8.73	8.21	8.75	8.46	8.32	1.2861
ภาษีอื่นๆ	0.10	0.11	0.11	0.12	0.11	0.12	0.12	0.13	0.13	0.12	0.0188
รวมภาษี	15.37	14.17	14.92	16.34	15.43	17.00	15.78	16.12	15.41	14.80	2.2892
เงินสมทบกองทุนที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคม	4.64	4.90	6.44	4.38	4.41	3.87	4.91	5.16	5.04	5.16	0.1534
เงินบริจาคและรายได้อื่นๆ	2.58	2.41	2.86	2.60	2.67	2.81	2.95	3.24	3.48	3.43	0.5298
รายได้ของภาครัฐต่อ GDP	22.59	21.49	24.22	23.33	22.51	23.68	23.63	24.51	23.92	23.39	
รวมรายได้ทั้งหมด (ล้านล้านบาท)	1.83	1.69	2.06	2.24	2.34	2.66	2.61	2.81	2.89	2.972	

*ฐานข้อมูลของธนาคารโลกมีข้อมูลถึงปี 2560 เท่านั้น
แหล่งที่มา: ธนาคารโลก (World Bank) และการคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3.2 การใช้จ่ายของภาครัฐในช่วงปีพ.ศ. 2552-2561

	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ค่าตอบแทนแรงงาน	664,730	691,888	733,229	841,016	842,108	863,317	925,079	987,510	1,019,084	1,046,705
ค่าจ้างและเงินเดือน	549,593	571,351	598,877	693,712	686,442	694,015	731,881	762,649	776,243	782,146
เงินสมทบประกันสังคม	115,137	120,537	134,352	147,304	155,666	169,302	193,198	224,861	242,841	264,559
เงินสมทบตามจริง	18,872	18,321	17,666	22,245	21,539	20,560	18,960	18,435	15,463	17,777
ภาระผูกพันต้องชำระ	245,687	224,520	207,195	170,953	147,763	135,106	128,344	115,917	105,074	97,360
การใช้สินค้าและบริการ	364,005	378,796	334,566	393,052	415,227	464,807	441,548	455,062	448,182	476,222
ดอกเบี้ย	111,213	124,678	135,159	140,183	102,643	113,729	120,058	131,211	134,156	145,806
ให้ผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ	1,413	1,292	1,167	1,150	1,249	1,270	1,048	1,177	1,174	1,021
ให้ผู้อยู่ในประเทศยกเว้นรัฐ	109,800	123,386	133,992	139,033	101,394	112,459	119,010	130,034	132,982	144,785
เงินอุดหนุน	31,816	65,799	80,675	148,445	143,169	105,462	98,525	117,830	107,215	112,114
จ่ายให้กับรัฐวิสาหกิจ	31,006	64,860	79,743	142,462	135,925	101,166	96,602	116,663	106,564	109,919
จ่ายให้กับสถาบันเอกชน	809	940	932	5,983	7,244	4,296	1,923	1,167	651	2,194
เงินช่วยเหลือ	362,333	322,355	318,476	540,349	496,687	404,604	480,874	500,521	535,851	519,137
รัฐบาลต่างประเทศ	748	579	404	1,384	931	1,191	1,366	649	612	434
องค์กรระหว่างประเทศ	1,165	1,394	1,108	1,225	1,187	1,522	1,057	1,131	1,125	1,016
หน่วยงานอื่นๆ ของภาครัฐ	360,420	320,382	316,964	537,740	494,569	401,891	478,451	498,741	534,114	517,687
ประจำ	351,100	310,186	307,824	513,070	475,760	384,429	443,280	465,371	517,237	500,465
ลงทุน	9,320	10,196	9,140	24,670	18,809	17,462	35,171	33,370	16,877	17,222
เงินสังคมสงเคราะห์	76,020	32,585	69,688	74,281	66,150	70,867	75,242	81,375	82,870	79,704
เพื่อช่วยเหลือทางสังคม	18,715	4,822	4,060	5,898	2,288	1,459	2,288	2,756	2,867	1,692
สำหรับลูกจ้างของรัฐบาล	57,305	27,763	65,627	68,383	63,862	69,408	72,954	78,619	80,003	78,012
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	50,640	58,987	60,096	91,595	101,929	77,085	85,674	98,474	89,880	80,170
รวมทั้งสิ้น	1,660,757	1,675,089	1,731,888	2,228,921	2,167,913	2,099,871	2,227,000	2,371,983	2,417,238	2,459,858

แหล่งที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตัวชี้วัด 17.1.2 สัดส่วนของเงินภาษีภายในประเทศ (Domestic Taxes) ที่ถูกใช้ไปในงบประมาณรายจ่ายของ
ภาครัฐ

จากฐานข้อมูล GFS ตัวเลขสัดส่วนรายได้ภาษีต่อรายจ่ายรัฐบาลของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2559 อยู่ที่ 15.51% ลดลงมาจากปีพ.ศ. 2558 (16.03%) เพียงเล็กน้อย

ทั้งนี้ รายจ่ายของภาครัฐสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน (เช่น เงินเดือน เงินสมทบประกันสังคม) รายจ่ายสินค้าและบริการ ดอกเบี้ยจ่าย เงินอุดหนุน เงินชดเชย เงินสังคมสงเคราะห์ โดยตารางที่ 3.2 แสดงให้เห็นว่า ตัวเลขรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2561 คือ ค่าตอบแทนแรงงาน โดยมีค่าจ้างและเงินเดือนเพิ่มจาก 5.5 แสนล้านบาท ในปีพ.ศ. 2552 มาเป็น 7.8 แสนล้านบาทในปีพ.ศ. 2561 และเงินสมทบกองทุนประกันสังคม เพิ่มจาก 1.2 แสนล้านบาทมาเป็น 2.6 แสนล้านบาท (ส่วนใหญ่เป็นภาระผูกพัน)

ในส่วนของรายจ่ายอื่นๆ นั้น มีการเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกัน แต่เมื่อเทียบมูลค่ารายจ่ายในปีพ.ศ. 2552 และ ปีพ.ศ. 2561 จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายที่มีอัตราเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือเงินอุดหนุนที่เพิ่มจาก 0.3 แสนล้านบาทในปีพ.ศ. 2552 มาเป็น 1.1 แสนล้านบาทในปีพ.ศ. 2561 (เพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 เท่าตัว หรือ 250%) โดยส่วนนี้เป็นผลมาจากมาตรการอุดหนุนต่างๆ ของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นเงินอุดหนุนราคาสินค้าเกษตร เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคให้แก่ผู้มีรายได้น้อย หรือการให้เบี้ยคนชราและบัตรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย ตามมาด้วยเงินช่วยเหลือที่เพิ่มจาก 3.6 แสนล้านบาทเป็น 5.2 แสนล้านบาท (เพิ่มขึ้นเกือบ 50%) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินที่ให้กับหน่วยอื่นของรัฐ ในส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการนั้นเพิ่มขึ้นจาก 3.6 แสนล้านบาท มาเป็น 4.8 แสนล้านบาท และดอกเบี้ยจ่ายเพิ่มขึ้นจาก 1.1 แสนล้านบาทเป็น 1.5 แสนล้านบาท (เพิ่มขึ้นประมาณ 30%)

ในส่วนของเงินช่วยเหลือที่ให้แก่รัฐบาลต่างประเทศนั้น มีการปรับระดับเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไปทุกๆ 3-4 ปี อยู่ระหว่างมูลค่า 404 ล้านบาท และ 1,384 ล้านบาท ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า เงินช่วยเหลือที่ให้แก่รัฐบาลต่างประเทศลดลงเรื่อยๆ มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 ในขณะเดียวกัน เงินช่วยเหลือที่ให้แก่องค์กรระหว่างประเทศเคยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 1,165 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2552 ไปแตะระดับสูงกว่า 1,500 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2557 แต่นับตั้งแต่ปีที่มีรัฐบาลชุดปัจจุบัน เงินช่วยเหลือในส่วนนี้ก็ลดลงประมาณ 400 ล้านบาท เหลือเพียง 1,016 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2561 ซึ่งสวนทางกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 ที่ส่งเสริมให้มีส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

เงินสังคมสงเคราะห์เพื่อการช่วยเหลือทางสังคมลดลงจาก 18,715 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2552 เหลือเพียง 1,692 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2561 ในขณะที่รัฐให้เงินช่วยเหลือแก่ลูกจ้างของรัฐรวมถึงข้าราชการเกษียณอายุเพิ่มขึ้นจาก 57,305 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2552 เป็น 78,012 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2562 และเมื่อรวมเงินอุดหนุนที่เพิ่มขึ้นรวม 8 หมื่นล้านบาทในช่วงเวลาเดียวกัน นั้นหมายถึงรัฐให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่ผู้มีรายได้น้อยมากขึ้นประมาณ 8.5 หมื่นล้านบาท

ตารางที่ 3.3 รายงานตัวเลขงบประมาณรายจ่ายเปรียบเทียบกับระหว่างปีงบประมาณ (ตุลาคม - กันยายน) 2560-2562 ซึ่งเมื่อดูอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขงบประมาณรายจ่ายรวม พบว่าเพิ่มขึ้นในงบประมาณปีพ.ศ. 2561 แต่ลดลงเล็กน้อยในปีพ.ศ. 2562 (1.6%) โดยสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายเมื่อเทียบกับ GDP (ซึ่งเท่ากับมูลค่าการใช้จ่ายรวมของประเทศ) ลดจาก 18.5% ในปีงบประมาณพ.ศ. 2561 มาอยู่ที่ 17.1% ในปีงบประมาณพ.ศ. 2562

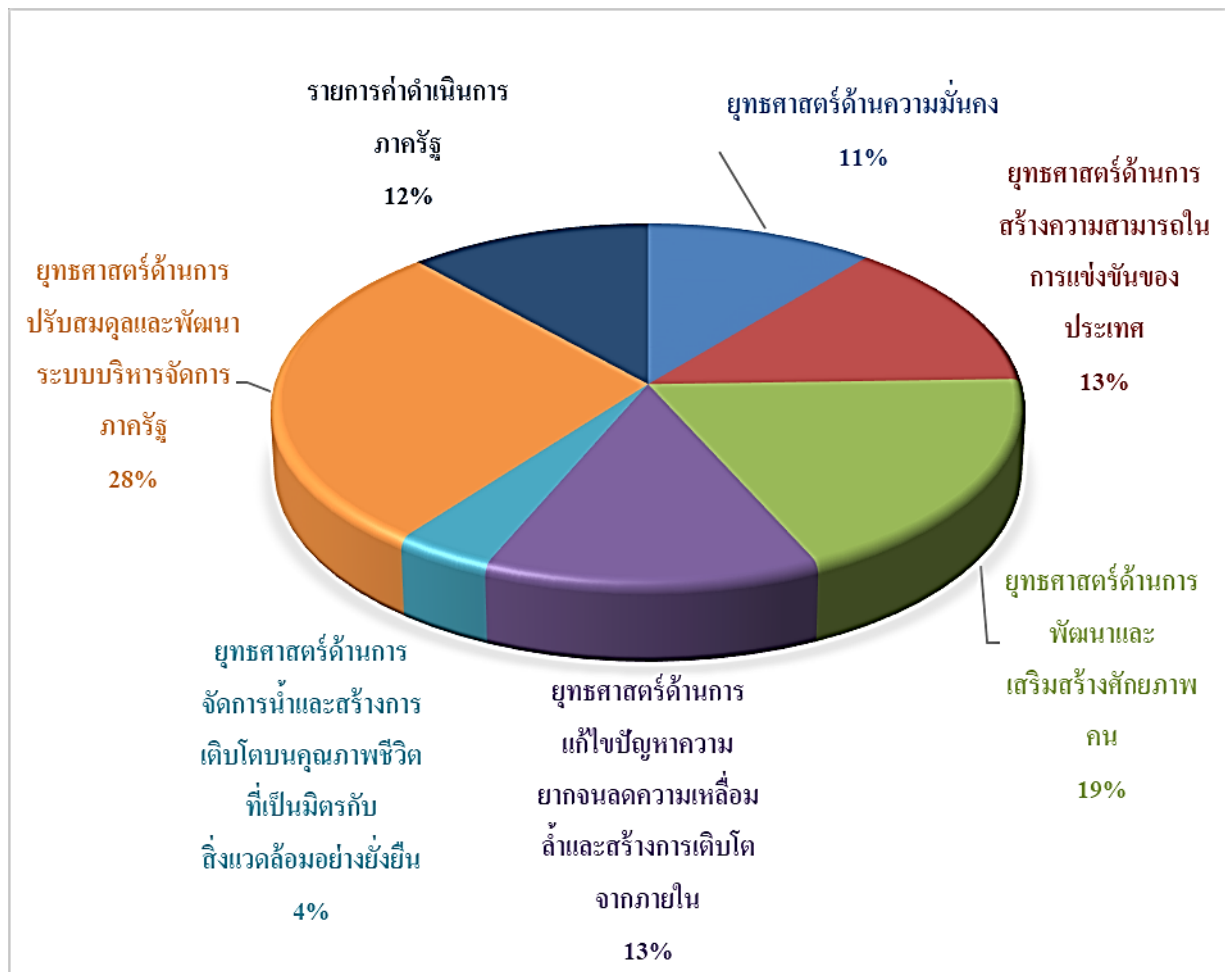
แม้รายจ่ายประจำจะถูกตั้งไว้ในมูลค่าที่สูงขึ้นในปีงบประมาณพ.ศ. 2562 แต่รายจ่ายประเภทอื่นล้วนแล้วแต่ลดลง โดยเฉพาะมีการตั้งรายจ่ายเพื่อชดเชยเงินคงคลังเท่ากับ 0 ในปีงบประมาณพ.ศ. 2562 รายจ่ายชำระคืนเงินต้นลดลง 10% และรายจ่ายลงทุนของภาครัฐถูกกำหนดไว้ลดลง 2.4% ในปีงบประมาณพ.ศ. 2562

ตารางที่ 3.3 งบประมาณรายจ่ายของภาครัฐปีงบประมาณพ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2562

	ปีงบประมาณ 2561	เทียบกับ ปี 2560	ปีงบประมาณ 2562	เทียบกับ ปี 2561
งบประมาณรายจ่าย	3,050,000.00	4.30	3,000,000.00	-1.60
(สัดส่วนต่อ GDP)	18.50		17.10	
รายจ่ายประจำ	2,236,946.20	3.80	2,261,488.70	1.10
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	73.30		75.40	
รายจ่ายเพื่อชดเชยเงินคงคลัง	49,641.90	83.30	0.00	-100.00
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	1.60		0.00	
รายจ่ายลงทุน	676,469.60	2.60	660,305.80	-2.40
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	22.20		22.00	
รายจ่ายชำระคืนเงินต้นเงินกู้	86,942.30	7.10	78,205.50	-10.00
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	2.90		2.60	

แหล่งที่มา: สำนักงบประมาณ สำนักงานรัฐมนตรี

รูปภาพที่ 3.2 สัดส่วนงบประมาณรายจ่าย แยกตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

แหล่งที่มา: สำนักงานประมาณ สำนักงานรัฐมนตรี และการคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

รูปภาพที่ 3.2 แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนแผนการใช้จ่ายตามงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แห่งชาติ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ของงบประมาณปีพ.ศ. 2562 ถูกใช้ไปใน 2 ยุทธศาสตร์จากทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์

- 1) งบประมาณรวมร้อยละ 28 ของปีงบประมาณ 2562 ถูกใช้ไปในยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งเป็นการใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐและ บุคคลากรของรัฐ และเมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของภาครัฐที่มีสัดส่วนถึง 12% จะทำ

ให้งบประมาณที่ใช้ไปกับการบริหารงานของรัฐ (ไม่รวมค่าบุคลากรรัฐในยุทธศาสตร์อื่น) สูงถึง 40% ของงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณพ.ศ. 2562

- 2) งบประมาณร้อยละ 19 จะถูกนำไปใช้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ซึ่งเน้นทางด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสุขภาพ

ในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมาย 17 นั้น แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาความเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลกและสร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับนานาชาติ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 5,363.5 ล้านบาท ในปีงบประมาณพ.ศ. 2562 (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.18 ของงบประมาณทั้งสิ้น 3 ล้านล้านบาท) ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 13% ของงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณพ.ศ. 2562

ในส่วนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่นขององค์การสหประชาชาติ เช่น ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ งบประมาณถูกจัดไว้สำหรับการพัฒนาด้านนี้อยู่ที่ 13% ของงบประมาณ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างการเติบโตจากภายใน รวมทั้งสิ้น 397,581.4 ล้านบาท แบ่งเป็น

- 1) แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม 67,921.6 ล้านบาท
- 2) แผนงานบูรณาการพัฒนาระบบประกันสุขภาพ 223,933.3 ล้านบาท
- 3) แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ 851.2 ล้านบาท
- 4) แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทูทางวัฒนธรรม และชุมชน 1,987.8 ล้านบาท
- 5) แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา 2.0 ล้านบาท
- 6) แผนงานบูรณาการพัฒนาศูนย์ระดับภาค 498.1 ล้านบาท
- 7) แผนงานบุคลากรภาครัฐ (ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเติบโตจากภายใน) 96,032.5 ล้านบาท
- 8) แผนงานพื้นฐานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเติบโตจากภายใน 6,354.9 ล้านบาท

นอกจากนี้ยังมีงบประมาณรายจ่ายยุทธศาสตร์ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 117,266.0 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 4 ของงบประมาณรายจ่ายเท่า นั้น และงบประมาณย่อยในส่วนของแผนงานบูรณาการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว และการค้ามนุษย์ 665.3 ล้านบาท และแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด 5,195.5 ล้านบาท ซึ่งอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่ได้รับงบประมาณรวมอยู่ที่ 329,239.6 ล้านบาท

3.2 เป้าประสงค์ที่ 17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ตัวชี้วัด 17.2.1 ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) สุทธิ, ยอดรวม และที่ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยคิดเป็นสัดส่วนรายได้มวลรวมประชาชาติของ ผู้บริจาค OECD/คณะกรรมการพัฒนาช่วยเหลือ (Development Assistance Committee (DAC)

จากตารางที่ 3.4 ข้อมูลแสดงรายงานตัวชี้วัดที่ 17.2.1 ซึ่งรวมถึงเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) ทั้งในส่วนที่บริจาคให้ประเทศอื่นและที่เป็นยอดรับจากประเทศอื่น ในช่วงปีพ.ศ. 2549 ถึงปีพ.ศ. 2559

ยอดรวมการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ในปีพ.ศ. 2549 อยู่ที่ 73.73 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 0.036% ของรายได้มวลรวมประชาชาติของไทย (GNI) ตัวเลขเงินให้ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันมาตลอด อย่างไรก็ตาม เมื่อคิดเป็นสัดส่วนของรายได้มวลรวมประชาชาติ เงินให้ความช่วยเหลือ ODA ของไทยไม่เคยมีขี้นเกินกว่า 0.05% ของ GNI ของไทย ในปีพ.ศ. 2560 มียอดบริจาครวมคิดเป็น 0.033% ของ GNI เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา ยังถือว่าเป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก

ในขณะที่ขุดเงินให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดเคยเป็นค่าบวกในช่วงปีพ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2552 ยอดดังกล่าวกลายเป็นติดลบในช่วงที่ไทยประสบปัญหาทางการเงินในปีพ.ศ. 2553 อย่างไรก็ดี จากการพิจารณาสถิติยอดบริจาคที่ให้แก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดในช่วงการบริหารงานของรัฐบาลปัจจุบัน พบว่าค่อยๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แม้จะมีสัดส่วนต่อ GNI ลดลง โดยตัวเลขที่มีการรายงานครั้งสุดท้ายคือปีพ.ศ. 2560 มีมูลค่า 54 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งคิดเป็น 0.012% ของ GNI ตัวเลขดังกล่าวยังคงสูงกว่าประเทศรัสเซียซึ่งมีค่า ODA อยู่ที่ 21 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (รูปภาพที่ 2.3-2.4)

เมื่อดูด้านขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการจากประเทศที่พัฒนาแล้ว กลับพบว่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนล่าสุดอยู่ที่ 0.058% ของรายได้มวลรวมประชาชาติของไทย และเมื่อเปรียบเทียบกับยอดเงินบริจาคที่ไทยให้แก่ประเทศอื่น พบว่ายอด ODA สุทธิแสดงว่าประเทศไทยยังคงเป็นประเทศผู้รับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และยอด ODA ไม่ว่าจะเป็นตัวเลขรวมหรือสุทธิยังต่ำกว่าเป้าหมายค่อนข้างมากในฐานะผู้ให้เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการแก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด

ตารางที่ 3.4 เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA)

	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560*
เงินบริจาคช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ												
ยอด ODA สุทธิที่ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (ล้าน US\$)	61.42	49.13	130.38	29.76	-8.08	10.46	1.64	24.00	56.71	49.59	48.73	54.00
(% of GNI)	0.0304	0.0261	0.0663	0.0145	-0.0024	0.0030	0.0004	0.0064	0.0151	0.0135	0.0132	0.012
ยอดรวม ODA (ล้าน US\$)	73.73	66.91	177.02	38.48	4.47	22.79	11.49	36.36	68.97	62.42	167.69	144.71
(% of GNI)	0.036	0.036	0.09	0.019	0.001	0.007	0.003	0.01	0.018	0.017	0.046	0.033
ยอดรับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ												
ยอดรับ ODA สุทธิที่ได้รับ (ล้าน US\$)	-217.04	-310.99	-618.72	-75.78	-20.36	-134.12	-131.37	28.79	354.51	58.67	227.78	250.02
(% of GNI)	-0.1017	-0.1224	-0.2204	-0.0279	-0.0062	-0.0371	-0.0346	0.0073	0.0918	0.0154	0.0580	0.0576
ยอดรับ ODA สุทธิที่ได้รับเฉลี่ยต่อประชากร (ล้าน US\$)	-3.2973	-4.6980	-9.2977	-1.1330	-0.3029	-1.9861	-1.9364	0.4225	5.1816	0.8545	3.3077	3.6215

แหล่งที่มา: World Bank และ OECD สำหรับข้อมูลปีพ.ศ. 2560

3.3 เป้าประสงค์ที่ 17.3 ประเทศที่กำลังพัฒนามีการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย

ตัวชี้วัด 17.3.1 การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ (Foreign direct investments: FDI) การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) และความร่วมมือ ได้-ได้ คิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณประเทศทั้งหมด

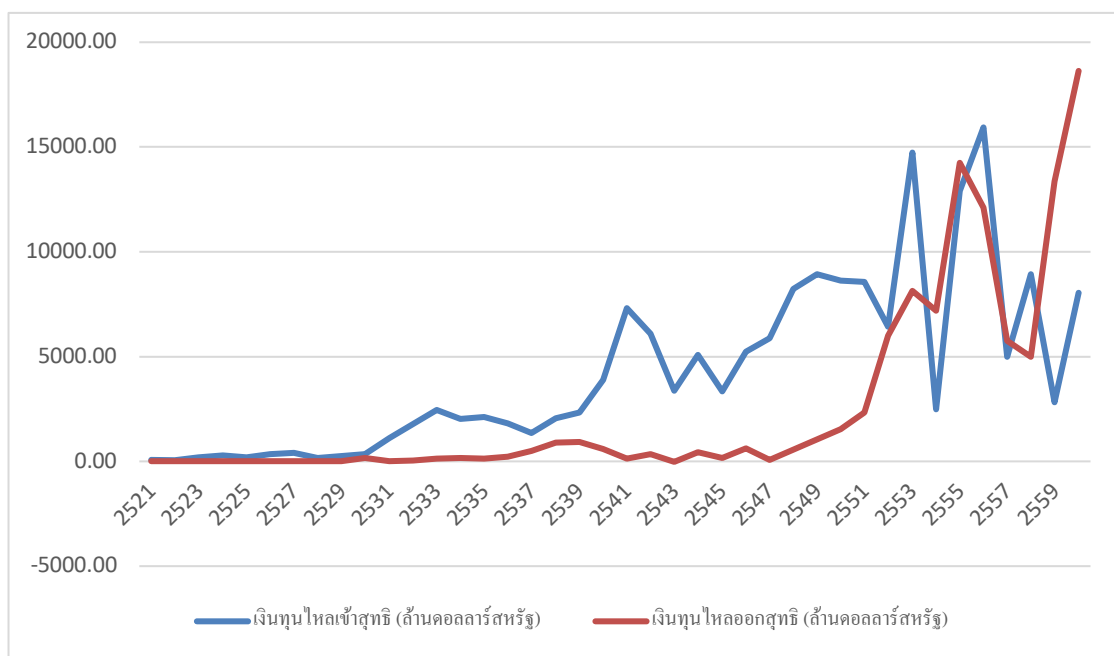
ในประเด็นการลงทุนของไทยในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด สมภพ มานะรังสรรค์ (2553) ศึกษาการลงทุนของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน ได้รายงานตัวเลขการลงทุนของไทยในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด อย่างเช่น สหภาพมาสาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่าไทยเป็นประเทศอันดับ 1 ที่ลงทุนในสหภาพมาสา ในปีพ.ศ. 2552 (คิดเป็นร้อยละ 50 ของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในสหภาพมาสา) และตลอด 10 ปีมานี้ รัฐบาลไทยให้เงินกู้และเงินช่วยเหลือ (ODA) แก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในโครงการจำนวนมาก เช่น โครงการสนามบินบักเซ โครงการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาของ สาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทย ทำให้ไทยเป็นนักลงทุนอันดับ 2 ใน สาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้ สมภพ มานะรังสรรค์ ยังรายงานอีกว่าในช่วงปี พ.ศ. 2527 - พ.ศ. 2552 ไทยมีโครงการลงทุนในราชอาณาจักรกัมพูชาถึง 81 โครงการ โดยมีทั้งที่ลงทุนโดยไทย 100% และที่ลงทุนบางส่วน และมีตัวเลขรวมเงินลงทุนอยู่ที่ 362.35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

จากรูปภาพที่ 3.3 จะเห็นว่าประเทศไทยมีเงินลงทุนทางตรงไหลเข้าสู่ประเทศไทยมากกว่าไหลออกจากประเทศไทย ยกเว้นปีพ.ศ. 2554 และพ.ศ. 2555 ที่มีการไหลออกของเงินลงทุนทางตรง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในต่างประเทศและส่วนหนึ่งเป็นผลจากความไม่แน่นอนทางการเมืองของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว และตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีเงินทุนไทยไหลออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น (ดูตารางที่ 3.5)

นอกจากตัวเลขเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการของไทยที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น คณะผู้ทําวิจัยได้สำรวจมาตรการของไทยที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาในประเทศ

ผู้รับ พบว่าไทยมีการให้ความช่วยเหลือในรูปของเงินกู้แบบผ่อนปรน หรือที่เรียกว่า concessional loan และเงินให้เปล่า ที่เรียกว่า grant แก่ประเทศในกลุ่ม CLMV ซึ่งประกอบด้วยราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และยังให้ความช่วยเหลือประเทศในทวีปแอฟริกาและเอเชียใต้ อีกทั้งยังเข้าร่วมบริจาคเงินให้แก่ IDA ซึ่งเป็นสถาบันในการกำกับของธนาคารโลกเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ประเทศที่มีรายได้ต่ำทั่วโลก (รายละเอียดเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันของเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการได้วิเคราะห์ไปแล้วในส่วนที่ 3.2 ข้างต้น)

รูปภาพที่ 3.3 เงินลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศและในต่างประเทศ

แหล่งที่มา: World Bank

ในส่วนของการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา ที่เรียกว่า ความร่วมมือได้ - ได้นั้น ประเทศไทยได้เข้าร่วมการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นในภูมิภาค องค์การระหว่างประเทศ และประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ในกรอบความร่วมมือ ได้ - ได้นี้ รวมถึงไตรภาคีต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ โดยประเทศไทยได้ดำเนินนโยบาย SEP for SDG Partnership มาอย่างต่อเนื่อง เช่น เป็นประธานกลุ่ม 77 ประเทศในปี

พ.ศ. 2559 เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยหวังให้เป็นหนึ่งในแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

ตัวชี้วัด 17.3.2 มูลค่าของการโอนเงินกลับประเทศ คิดเป็นร้อยละของ GDP

ตารางที่ 3.5 รายงานมูลค่าของการโอนเงินกลับประเทศของคนไทยที่ทำงานในต่างประเทศ (personal remittance) ในช่วงปีพ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2560 จะเห็นว่าการโอนเงินเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่า ในช่วง 10 ปีนี้ โดยมีการโอนเงิน 1,898 ล้านดอลลาร์สหรัฐ กลับประเทศไทยในปีพ.ศ. 2551 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 6,720 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปีพ.ศ. 2560 ทั้งนี้ ประเทศไทยมีสัดส่วนมูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ ต่อ GDP ของประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2560 คิดเป็น 1.48%

ในส่วนของการส่งเสริมแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ที่เป็นไปได้ในอนาคต (1) ส่งเสริมตลาดตราสารหนี้ เช่น การลงทุนในตราสารหนี้ระหว่างประเทศ (2) ส่งเสริมการลงทุนระดับสถาบัน เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญ บริษัทประกันชีวิต กองทุนรวมต่างๆ หรือ กองทุนเพื่อความมั่นคงซึ่งสามารถเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศกำลังพัฒนาได้ (3) อำนวยความสะดวกในการโอนเงินกลับประเทศ และ (4) การพัฒนาภาคการเงินและการให้บริการทางการเงินสำหรับ SMEs รวมถึงสรรหาเงินทุนเพื่อการพัฒนาหลังปี 2558 (SDGs) รัฐบาลไทยได้ใช้

- 1) การปรับปรุงการจัดเก็บภาษีภายในประเทศ
- 2) การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ
- 3) การปฏิรูประดมทุนและการลงทุนโดยภาครัฐ
- 4) การยับยั้งเงินทุนที่ไหลเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย

และมีการสรรหาเงินทุนสำหรับภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558 เช่น การให้ภาครัฐมีส่วนร่วมสนับสนุนภาคเอกชน และการให้เงินกู้แก่เอกชนเพื่อดำเนินโครงการผ่านธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

ตารางที่ 3.5 สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดเป้าหมาย 17.3

	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ										
เงินทุนไหลเข้าสู่สุทธิ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	8561.56	6411.46	14746.67	2473.69	12899.04	15935.96	4975.46	8927.58	2810.18	8045.51
(% of GDP)	2.94	2.28	4.32	0.67	3.24	3.79	1.22	2.22	0.68	1.77
เงินทุนไหลออกสุทธิ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	2339.70	5996.28	8131.33	7175.77	14260.57	12121.49	5741.76	4991.05	13361.79	18631.56
(% of GDP)	0.80	2.13	2.38	1.94	3.59	2.88	1.41	1.24	3.25	4.09
ขอรับ ODA สุทธิที่ได้รับ (% of งบประมาณรายจ่ายของรัฐ)	-1.24	-0.15	-0.03	-0.19	-0.18	0.04	0.45	0.08	0.29	0.30
มูลค่าของการโอนเงินกลับประเทศ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	1898.41	3808.00	4433.16	5255.62	5656.79	6584.87	6524.13	5894.68	6270.02	6720.11
(% of GDP)	0.65	1.35	1.30	1.42	1.42	1.57	1.60	1.47	1.52	1.48

แหล่งที่มา: World Bank

3.4 เป้าประสงค์ที่ 17.4 ช่วยประเทศกำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่ประสานงานกันที่มุ่งส่งเสริมการจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจนและมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดการประสบปัญหาหนี้

ตัวชี้วัด 17.4.1 สัดส่วนบริการเงินกู้คิดเป็นสัดส่วนของการส่งออกสินค้าและบริการ

รูปภาพที่ 3.4 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนบริการเงินกู้ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ. 2518 - พ.ศ. 2560 มีลักษณะเป็นวัฏจักร (cycle) คือ เพิ่มขึ้นแล้วลดลงสลับกันไป โดยมีสัดส่วนสูงขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2518 - พ.ศ. 2528 แล้วลดลงในช่วงปีพ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2538 หลังจากนั้นเนื่องจากมีค่าเงินที่แข็งขึ้นหลังมีการขยายตัวของการส่งออกและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (แม้จะเป็นแบบฟองสบู่) ทำให้มูลค่าการส่งออกเริ่มปรับตัวลดลง ตามมาด้วยวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งที่ทำให้มีเงินกู้ยืมสูงขึ้น ส่งผลให้สัดส่วนบริการเงินกู้ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการปรับตัวสูงขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2539 - พ.ศ. 2544 ซึ่งส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงเป็นระยะยาวนาน 10 ปีและการส่งออกกลับมาขยายตัว จึงทำให้สัดส่วนบริการเงินกู้ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปีพ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2554 ก่อนจะมีการปรับตัวสูงขึ้นในระยะสั้นๆ ในช่วงปีพ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2558 และปรับตัวลดลงในปีพ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2560 เนื่องจากการขยายตัวของการส่งออกที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าการขยายตัวของบริการเงินกู้รวม

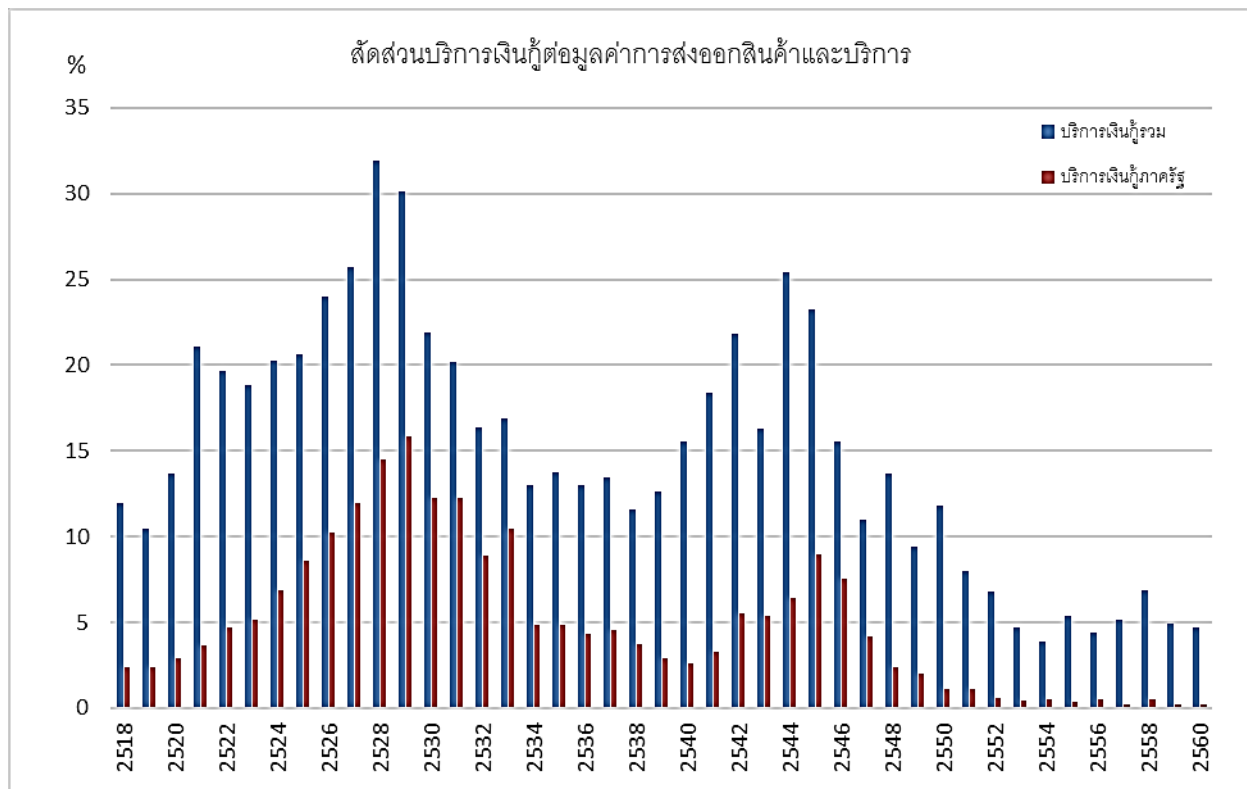
ยิ่งไปกว่านั้น รูปภาพที่ 3.4 ยังแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนบริการเงินกู้รวมต่อการส่งออกรวมและสัดส่วนบริการเงินกู้ภาครัฐต่อการส่งออกรวมของไทยมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงคล้ายกันตลอดช่วงปีพ.ศ. 2518 - พ.ศ. 2560 โดย ตัวเลขของภาครัฐคิดเป็นสัดส่วนของตัวเลขรวมทั้งหมดเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก 20% ในปีพ.ศ. 2518 มาแตะระดับสูงสุดที่ 62% ในปีพ.ศ. 2533 และลดลงมาเรื่อยๆ จนมาอยู่ที่ 17% ในปีพ.ศ. 2541 นั้นหมายถึงช่วงปีพ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2541 สัดส่วนบริการเงินกู้รวมต่อการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเกิดจากมูลค่าบริการเงินกู้ภาคเอกชนเพิ่มขึ้น แต่หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งในปีพ.ศ. 2540 สัดส่วนบริการเงินกู้ภาครัฐต่อบริการเงินกู้รวม

กลับมาเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 31 ระหว่างปีพ.ศ. 2542 - พ.ศ. 2549 ทั้งนี้เป็นผลจากการกู้ยืมเงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

ระหว่างปีพ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2560 ตัวเลขสัดส่วนบริการเงินกู้ภาครัฐต่อบริการเงินกู้รวมลดลงอย่างมีนัยสำคัญ คือ เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 9 (ตัวเลขสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 13 ในปีพ.ศ. 2554) โดยมีสัดส่วนบริการเงินกู้ภาครัฐต่อการส่งออกรวมเฉลี่ยเพียง 0.53% โดยเฉพาะตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 ตัวเลขสัดส่วนบริการเงินกู้ภาครัฐต่อบริการเงินกู้รวมลดลงเรื่อยๆ และในปีพ.ศ. 2560 บริการเงินกู้ภาครัฐอยู่ที่ 4% ของบริการเงินกู้รวมเท่านั้น

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบจุดสูงสุดของวัฏจักรในแต่ละรอบของทั้งสัดส่วนบริการเงินกู้รวมต่อการส่งออกรวมและสัดส่วนบริการเงินกู้ภาครัฐต่อการส่งออกรวมจะเห็นว่า สัดส่วนบริการเงินกู้ต่อมูลค่าการส่งออก ณ จุดสูงสุด นั้น ต่ำลงเรื่อยๆ แสดงถึงความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจไทยและการมีวินัยทางการคลังที่มีเพิ่มขึ้น

รูปภาพที่ 3.4 สัดส่วนบริการเงินกู้ต่อการส่งออกของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2518-2560

แหล่งที่มา: World Bank และการคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.5 เป้าประสงค์ที่ 17.5 ดำเนินการส่งเสริมการลงทุนสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ตัวชี้วัด 17.5.1 จำนวนประเทศที่มีการใช้มาตรการสนับสนุนการลงทุนเพื่อประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดนี้ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำสถิติจำนวนประเทศที่ได้รับการส่งเสริมให้นักลงทุนไทยไปลงทุน อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิจัยกสิกร ได้จัดอันดับการมีส่วนร่วมของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ในปีพ.ศ. 2561 ไว้ที่อันดับที่ 4 โดยอันดับ 1 คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน รองลงมาคือ สาธารณรัฐเกาหลี (หรือ เกาหลีใต้) และอันดับ 3 คือ ญี่ปุ่น โดยมีไทยเป็นผู้ลงทุนด้านเกษตรและอุตสาหกรรมใน CLMV

จากการรวบรวมมาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่ออกมาในหลายปีที่ผ่านมา พบว่าประเทศไทยได้ออกมาตรการจำนวนมากเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เช่น

- 1) มาตรการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศทางด้านการเงินและการคลัง โดยเน้นการเจรจาระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลในเรื่องการทำข้อตกลงต่าง ๆ เพื่อคุ้มครอง/ส่งเสริมการลงทุนและแก้ไขปัญหาของการลงทุนของไทยในประเทศ CLMV อย่างต่อเนื่อง
- 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในระยะ 7 ปี (พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2564)
- 3) มาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยครอบคลุมพื้นที่ชายแดน ทั้งในและนอกนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น มาตรการส่งเสริมการลงทุนผ่านการเชื่อมเขตเศรษฐกิจ CLMVT และ ACMECS โดยเข้าไปพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐาน อุตสาหกรรม เส้นทางคมนาคม และเทคโนโลยีใหม่
- 4) มาตรการส่งเสริมการลงทุนไทยในอาเซียนและประเทศในทวีปแอฟริกา ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนจากการส่งเสริมการลงทุนในประเทศเป็นหลัก (Inbound Investment) เป็นการเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Inbound & Outbound Investment)

โดยเฉพาะมาตรการระเบียบเศรษฐกิจเชื่อมการค้าการลงทุนกับ ACMECS มุ่งช่วย

- เสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค เน้นการเติมเต็มโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ยังขาดหาย ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล และการเชื่อมโยงโครงข่ายด้านพลังงาน
- สอดประสานด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นการปรับแก้กฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกัน และความร่วมมือทางการเงิน
- พัฒนาภูมิภาคในลักษณะยั่งยืนและมีนวัตกรรม โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความร่วมมือในสาขาวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ อาทิ สิ่งแวดล้อม การเกษตร การท่องเที่ยว สาธารณสุข การพัฒนา Smart City และความมั่นคงไซเบอร์ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในสาขาต่าง ๆ เช่น การจัดการทรัพยากรน้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ การส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพลังงานหมุนเวียน

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังสนับสนุนการจัดตั้งกองทุน ACMECS (ACMECS Fund) เพื่อระดมทุนสำหรับพัฒนาโครงการต่าง ๆ ด้วยทุนเริ่มต้นในการก่อตั้งจำนวนหนึ่ง พร้อมกันนี้นายกรัฐมนตรีไทยได้เชิญชวนประเทศสมาชิก และประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงดั้งเดิม รวมถึงประเทศที่มีศักยภาพ ทั้งในเอเชีย ยุโรป องค์กรระหว่างประเทศรวมถึงสถาบันการเงินต่าง ๆ เข้ามาเข้าร่วมสมทบกองทุน ACMECS อีกด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น ยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังตามร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) ยังประกอบด้วย

- 1) ใช้มาตรการภาษี ที่ราชพัสดุ และด้านศุลกากร เพื่อสนับสนุนนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและคลัสเตอร์ รวมถึงส่งเสริมการค้าการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและคลัสเตอร์
- 2) ใช้มาตรการด้านการคลังการเงินเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจรวมถึงการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคอาเซียน

BOI เองได้ร่วมกับ 5 สถานทูตในประเทศตลาดใหม่ผลักดันธุรกิจไทยให้ไปลงทุนในต่างประเทศ โดยการไปศึกษาหาข้อมูลเชิงลึกจากภาคเอกชน และภาครัฐในประเทศนั้นๆ ซึ่งปีนี้จะจัดไป 4 ประเทศ คือ

สาธารณรัฐอิสลามปาเกิสถาน สาธารณรัฐคาซัคสถาน สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย สาธารณรัฐกานา และการจัดกิจกรรมพนักงทุนไทยที่ได้รับการอบรมในหลักสูตร TOISC ไปศึกษาดูงาน และหาผู้ทางการลงทุนที่ประเทศชูดาน

ทั้งนี้ BOI ยังตั้งเป้าส่งเสริมลงทุนต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและสาธารณรัฐประชาชนจีน ปีละ 10 ราย และส่งเสริมนักลงทุนเข้าไปทำธุรกิจใน CLMV อาเซียน และกลุ่มตลาดใหม่ เช่น สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน สาธารณรัฐเคนยา สาธารณรัฐชูดาน สาธารณรัฐอินเดียและสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ โดยจัดทำสรุปขั้นตอนลงทุนเป็นคู่มือทำธุรกิจ จัดทำผลการศึกษาข้อมูลด้านการลงทุนของกลุ่มประเทศตลาดใหม่ สารสำคัญของข้อมูล ประกอบด้วย ขั้นตอนการเริ่มต้นทำธุรกิจ หน่วยงานที่ต้องติดต่อประสานงาน ข้อกำหนดที่ควรรู้ ตลอดจนกลยุทธ์ในการทำธุรกิจแต่ละประเภท

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกายังจัดทำความตกลงเพื่อการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน (Double Tax Agreement: DTA) กับกลุ่มประเทศแอฟริกา และเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ที่ส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศนี้

- 1) ส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคีกับเอธิโอเปีย โดยเฉพาะด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- 2) จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างไทยและเคนยา ที่เรียกว่า Joint Trade and Investment Committee (JTC Thailand-Kenya) เพื่อเพิ่มมูลค่าการค้า การลงทุน และฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เคนยา 50 ปี
- 3) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในสาขาที่ไทย และแอฟริกาได้มีศักยภาพร่วมกัน
- 4) จัดทำความตกลงกับโมซัมบิกเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaty : BIT)
- 5) ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ระหว่างไทยและ East Africa Community (EAC) ซึ่งมีรัฐสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ เคนยา แทนซาเนีย ยูกันดา รวันดา บุรุนดี และชูดานใต้ เพื่อประโยชน์ด้านการค้าการลงทุน และการอำนวยความสะดวกด้านการผ่านแดนระหว่างกัน ซึ่งจะเป็นผู้ทางการลงทุน

ของภาคเอกชนไทยที่สำคัญ ที่จะเป็ช่องทางเพื่อการเข้าถึงตลาดขนาดใหญ่ที่มีจำนวนประชากรรวมกว่า 150 ล้านคน

3.6 เป้าประสงค์ที่ 17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มีกติกา เปิดกว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้ต้องการการค้าโลก โดยรวมถึงผ่านการสิ้นสุดการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา

ตัวชี้วัด 17.10.1 ค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีศุลกากรถ่วงน้ำหนักทุกประเทศ

ข้อมูลจาก World Trade Statistical Review 2018 ได้จัดอันดับไทยเป็นประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่ของโลก โดยติดอันดับ 24 ของโลกในปีพ.ศ. 2560 มีสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 1.2 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของทั้งโลก โดยไทยติดอันดับ 7 ของประเทศผู้นำเข้าหลักของโลก

ตารางที่ 3.6 รายงานค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีศุลกากรแบบถ่วงน้ำหนักที่ไทยเก็บจากสินค้านำเข้าจากทุกประเทศ และจากประเทศเป้าหมายขององค์การสหประชาชาติ โดยเป็นกลุ่มประเทศที่ได้รับการช่วยเหลือจากประเทศต่างๆ มากที่สุด (most favoured nations) นั่นก็คือประเทศในกลุ่มที่พัฒนาน้อยที่สุด โดยแบ่งการคำนวณออกตามกลุ่มสินค้า 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐาน กลุ่มผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกลุ่มสินค้ารวมทุกผลิตภัณฑ์

จากข้อมูลในตารางที่ 3.6 ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีการเก็บภาษีศุลกากรจากผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐานในอัตราภาษีเฉลี่ยที่ต่ำกว่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมาโดยตลอดจนกระทั่งในปีพ.ศ. 2557 ที่อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่เก็บจากผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐานกลับกลายเป็นสูงกว่าที่เก็บจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และเป็นที่น่าสังเกตว่าอัตรามีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ สอดคล้องกับสัดส่วนรายได้ภาครัฐที่มาจากภาษีศุลกากรที่ลดลงเรื่อยๆ และการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก รวมถึงความแตกต่างระหว่างอัตราภาษีตามประเภทสินค้าเองก็ลดลงเรื่อยๆ เช่น ในปีพ.ศ. 2532 อัตราภาษีเฉลี่ยทุกผลิตภัณฑ์อยู่ที่ร้อยละ 33.65 โดยมี

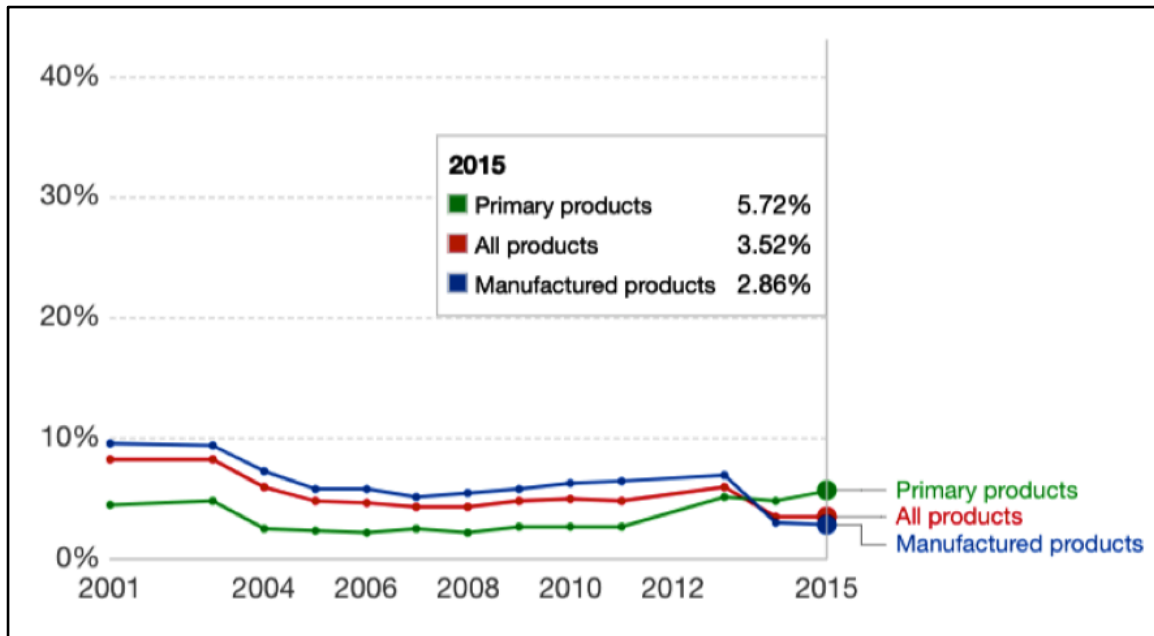
อัตราภาษีเฉลี่ยที่เก็บจากผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 27.87 และอัตราภาษีเฉลี่ยสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอยู่ที่ร้อยละ 35.43 (ส่วนต่างระหว่างอัตราภาษีที่เก็บจากสินค้า 2 ประเภทนี้ คือร้อยละ 7.56) และสำหรับอัตราภาษีที่มีการแก้ไขเมื่อปีพ.ศ. 2558 อัตราภาษีเฉลี่ยทุกผลิตภัณฑ์ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 3.52 อัตราภาษีเฉลี่ยที่เก็บจากผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 5.72 ส่วนอัตราภาษีเฉลี่ยสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอยู่ที่ร้อยละ 2.86 ทำให้ส่วนอัตราภาษีเฉลี่ยของสินค้า 2 ประเภทลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.86 นั้นหมายถึงความเสมอภาคระหว่างประเภทสินค้ามีมากขึ้น

ตารางที่ 3.6 อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (ตัวชี้วัด 17.10.1 และ 17.12.1)

	ผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐาน		ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม		ทุกผลิตภัณฑ์	
	ประเทศเป้าหมาย	ทุกประเทศ	ประเทศเป้าหมาย	ทุกประเทศ	ประเทศเป้าหมาย	ทุกประเทศ
2532	27.87	27.87	35.43	35.43	33.65	33.65
2534	28.92	28.92	34.74	34.74	33.63	33.63
2536	43.12	43.12	35.23	35.23	36.64	36.64
2538	12.06	12.06	15.6	15.6	14.86	14.86
2542	27.87	27.87	35.01	35.01	33.51	33.51
2543	7.96	7.96	10.13	10.13	9.54	9.54
2544	5.1	4.43	10.73	9.67	9.28	8.33
2546	5.77	4.88	11.05	9.4	9.73	8.27
2547	2.61	2.61	7.32	7.32	6.03	6.03
2548	3.09	2.45	6.62	5.87	5.55	4.81
2549	2.89	2.29	6.54	5.79	5.35	4.62
2550	2.59	2.59	5.13	5.13	4.32	4.32
2551	2.29	2.29	5.51	5.51	4.27	4.27
2552	2.77	2.77	5.81	5.81	4.76	4.76
2553	2.66	2.66	6.31	6.31	5	5
2554	2.68	2.68	6.45	6.45	4.85	4.85
2556	5.25	5.25	7.02	7.02	6.06	6.06
2557	7.12	4.84	6.71	3.03	6.65	3.53
2558	8.79	5.72	6.47	2.86	6.86	3.52

แหล่งที่มา: World Bank

รูปภาพที่ 3.5 ภาษีศุลกากรเฉลี่ยจำแนกตามชนิดของกลุ่มอุตสาหกรรมในประเทศไทย

แหล่งที่มา: World Bank

3.7 เป้าประสงค์ที่ 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกทั่วโลกให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเพิ่มส่วนแบ่งของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี 2563

ตัวชี้วัด 17.11.1 ส่วนแบ่งของการส่งออกในระดับสากลของประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

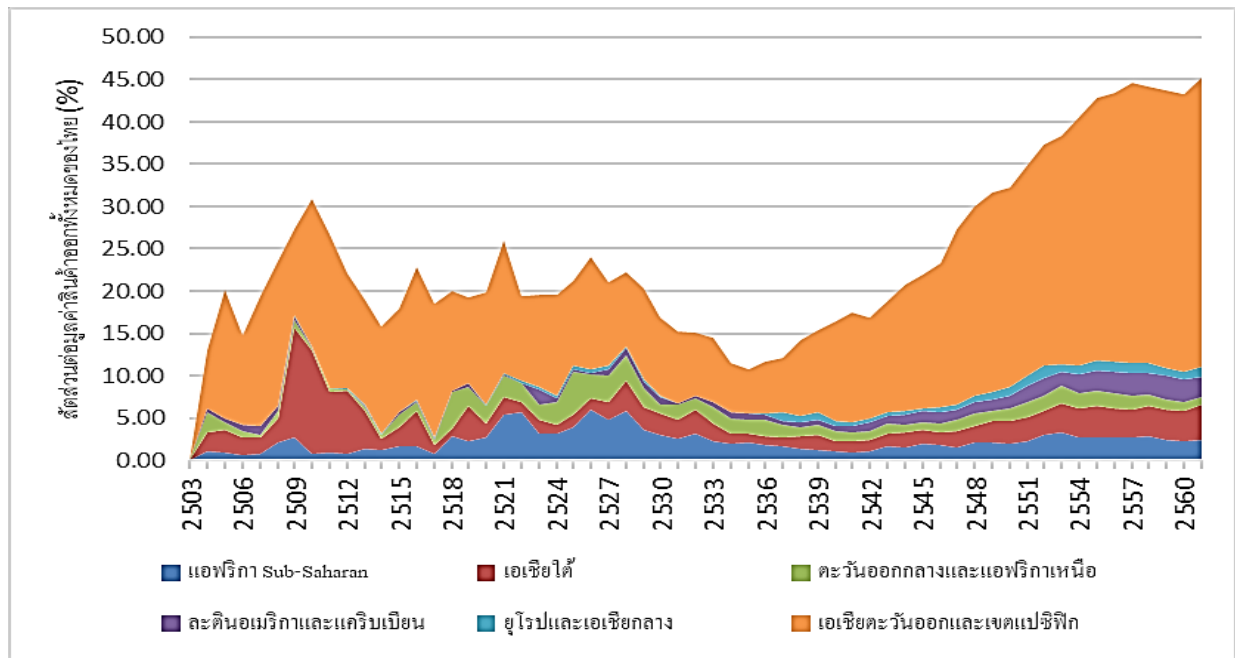
ตารางที่ 3.6 และรูปภาพที่ 3.6 แสดงสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยไปยังประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งธนาคารโลกจัดประเทศเหล่านี้ไว้ในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำจนถึงปานกลาง จะเห็นได้ว่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศใน 2 กลุ่มนี้ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 โดยเพิ่มจากประมาณ 10% ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยในปีพ.ศ. 2535 เป็น 45% ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยในปีพ.ศ. 2561 โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตเอเชียตะวันออก และแปซิฟิกนั้นมีสัดส่วนที่

เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน คือจากที่เคยส่งออกไปยังกลุ่มนี้ประมาณ 5% ในปีพ.ศ. 2535 กลายมาเป็นประมาณ 34% ในปีพ.ศ. 2561

ในปีพ.ศ. 2560 ประเทศไทยส่งออก 237 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ทั่วโลกมีมูลค่าการส่งออกรวมอยู่ที่ 17.73 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 1.3% ของมูลค่าการส่งออกของโลก แม้ไทยจะไม่ติด 10 อันดับแรกของประเทศที่ส่งออกสินค้ามากที่สุดของโลก (ไทยติดอันดับที่ 21) แต่ก็ยังเป็นอันดับ 9 ของประเทศกำลังพัฒนาที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าสูงที่สุดในโลก (World Trade Statistical Review 2018, chapter 2 หน้าที่ 15) นอกจากนี้ไทยยังติดอันดับ 7 ของประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรมากที่สุดในโลก โดยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร 43 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 2.5% ของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรทั่วโลก และมีอัตราการขยายตัวของการส่งออกสินค้าเกษตรสูงเป็นอันดับ 2 ของโลก (18% เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า) รองจากสาธารณรัฐอินโดนีเซีย นอกจากนี้ไทยยังติดอันดับ 8 ของประเทศผู้ส่งออกลายยนต์ของโลก โดยมีมูลค่าการส่งออกในปีพ.ศ. 2560 อยู่ที่ 29 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 2% ของการส่งออกลายยนต์รวมทั้งโลก และมีอัตราการขยายตัวของการส่งออกสินค้าในกลุ่มนี้อยู่ที่ 4% เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (สูงเป็นอันดับ 6 ของโลก) ในส่วนของการส่งออกบริการนั้น ไทยติดอันดับ 3 ของโลกในด้านการขยายตัวของการท่องเที่ยว มีสัดส่วนการส่งออกบริการการท่องเที่ยวที่ 4.4% ของมูลค่าการท่องเที่ยวรวมทั้งโลก และมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติขยายตัวสูงเป็นอันดับ 4 ของโลก

การจะเพิ่มส่วนแบ่งของการส่งออกของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2562 - พ.ศ.2563 เพื่อบรรลุเป้าหมาย 17.11 “เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกทั่วโลกให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเพิ่มส่วนแบ่งของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปีพ.ศ. 2563” นั้นอาจเป็นไปได้ยาก เนื่องจากปัจจัยหลายๆ อย่าง ในปีพ.ศ. 2562 เช่น ค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น ความผันผวนไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะของประเทศคู่ค้าหลักอย่างสาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

รูปภาพที่ 3.6 สัดส่วนการส่งออกของไทยไปยังประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนา
ในช่วงปีพ.ศ. 2503 - พ.ศ.2561

แหล่งที่มา: World Bank

ตารางที่ 3.7 สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนาแยกตามภูมิภาค

	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
แอฟริกา Sub-Saharan	2.93	3.31	2.67	2.73	2.76	2.65	2.88	2.44	2.24	2.39
เอเชียใต้	2.89	3.36	3.52	3.64	3.43	3.38	3.52	3.58	3.60	4.13
ตะวันออกกลางและ แอฟริกาเหนือ	1.82	2.09	1.72	1.77	1.71	1.58	1.37	1.11	0.96	0.91
ละตินอเมริกาและ แคริบเบียน	2.12	1.71	2.20	2.38	2.58	2.64	2.57	2.80	2.73	2.42
ยุโรปและเอเชียกลาง	1.44	0.87	1.09	1.32	1.16	1.19	1.19	0.93	0.93	1.14
เอเชียตะวันออกและเขต แปซิฟิก	26.06	26.99	29.45	31.03	31.81	33.12	32.70	32.86	32.77	34.28
รวม	37.26	38.34	40.65	42.89	43.45	44.57	44.23	43.73	43.23	45.26

แหล่งที่มา: World Bank

3.8 เป้าประสงค์ที่ 17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษีและ
ปลอดการจำกัดปริมาณในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจ
ขององค์การการค้าโลก โดยรวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีการให้สิทธิ
พิเศษทางการค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจะมีความโปร่งใสและเรียบง่าย และมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาด

ตัวชี้วัด 17.12.1 ภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่
เกาะขนาดเล็ก เผชิญอยู่

ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จาก
เดิมที่เคยนำเข้าเพียงประมาณ 5% ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทยในปีพ.ศ. 2503 มาเป็นประมาณ 41% ใน
ปีพ.ศ. 2560 เมื่อดูสถิติการนำเข้าของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2560 พบว่ามีการนำเข้าจากประเทศทั้ง 2 กลุ่มนี้รวม
ทั้งสิ้น 91.8 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ โดยร้อยละ 34.97 มาจากประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก

ตารางที่ 3.6 รายงานอัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่ไทยเก็บจากสินค้าที่นำเข้าจากประเทศในกลุ่มที่ได้รับ
ความช่วยเหลือมากที่สุด (กลุ่มประเทศเป้าหมาย) เห็นได้ว่าก่อนปีพ.ศ. 2544 ทุกประเทศคู่ค้าจะต้องเสียภาษี
ศุลกากรในอัตราภาษีเดียวกัน ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์การพัฒนาสูงหรือต่ำแค่ไหนก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้น ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544
จนถึงปีพ.ศ. 2558 ประเทศในกลุ่มเป้าหมายมีอัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยสูงกว่าประเทศอื่นในบางปี

อย่างไรก็ดี ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2556 ได้ให้ความเห็นชอบรายการสินค้าที่
จะทำการยกเลิกภาษีนำเข้าและโควตา (Duty Free Quota Free : DFQF) จำนวน 6,998 รายการ คิดเป็นร้อยละ
73.21 ของรายการสินค้าทั้งหมด 9,558 รายการ ซึ่งทั้งหมดเป็นสินค้าที่ไทยไม่มีการกำหนดโควตานำเข้า การ
ยกเลิกภาษีนำเข้าและโควตา (Duty Free Quota Free : DFQF) เป็นผลจากการประชุมรัฐมนตรีขององค์การการค้า
โลก (WTO) ครั้งที่ 6 ที่เขตปกครองพิเศษฮ่องกง เมื่อปี 2548 ซึ่งที่ประชุมได้ระบุให้ประเทศพัฒนาแล้วต้องให้
สิทธิพิเศษแก่ LDCs โดยการยกเลิกภาษีนำเข้าและระบบโควตา (DFQF) แก่สินค้าของประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด

(LDCs) ทุกรายการ ภายในปีพ.ศ. 2561 และประเทศไทยได้แถลงมาตรการนี้ต่อที่ประชุมรัฐมนตรีองค์การการค้าโลก (WTO) สมัยสามัญ ครั้งที่ 9 ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2556

ต่อมาได้มีการยกเว้นอากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ตามประกาศกระทรวงการคลัง ในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 รวมประเทศที่ได้รับสิทธิพิจารณาจากบัญชีประเทศพัฒนาน้อยที่สุดขององค์การสหประชาชาติ โดยปัจจุบันมี 48 ประเทศ ได้แก่ ประเทศในทวีปแอฟริกา 34 ประเทศ ทวีปเอเชีย 13 ประเทศ ละตินอเมริกา และ คาริบเบียน 1 ประเทศ ประกาศนี้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมพ.ศ. 2563

ทั้งนี้ จากสถิติการนำเข้าสินค้าจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด พบว่ามูลค่านำเข้าส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLM ภายใต้อาเซียน ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสหภาพพม่า โดยแบ่งเป็น

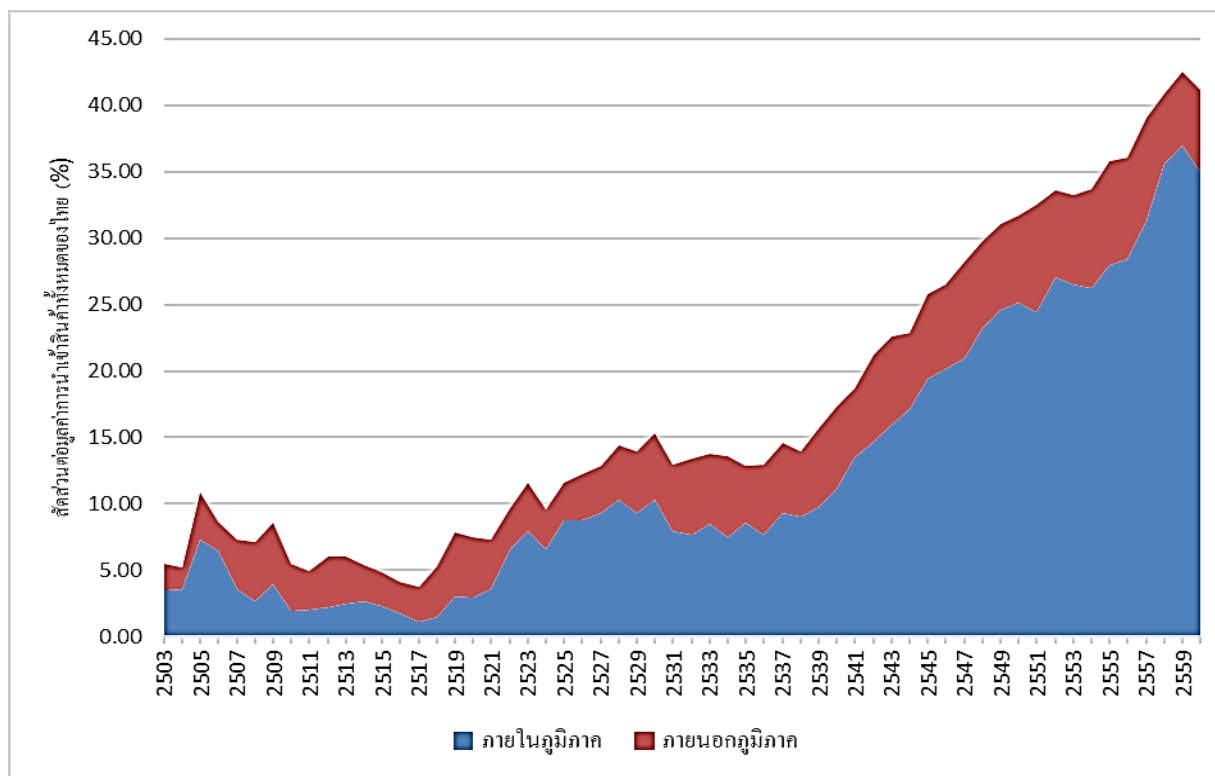
- สินค้าเกษตร จำนวน 1,227 รายการ คิดเป็นร้อยละ 76.98 ของรายการสินค้าเกษตรทั้งหมด 1,594 รายการ เช่น สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ ปลาแช่เย็น พืชมีชีวิต ถั่วลิสง ไม้ไผ่ เมล็ดโกโก้ เป็นต้น
- สินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 5,771 รายการ คิดเป็นร้อยละ 72.46 ของรายการสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด 7,964 รายการ เช่น สินแร่และหัวแร่ดิบ กุ้งแช่สุก กระดาษ ด้าย ผ้าทอ เพชรไม่ได้ตกแต่ง นิกเกิล อลูมิเนียม ตะกั่ว สังกะสี เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีประกาศกระทรวงการคลัง ในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ลดภาษีศุลกากรและยกเว้นอากรนำเข้าสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศกำลังพัฒนาเพื่อปฏิบัติตามข้อผูกพันตามความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (The Global System of Trade Preferences Among Developing Countries : GSTP) และข้อผูกพันตามพิธีสารว่าด้วยการนำพิกัดศุลกากรฮาร์โมนิในอาเซียนมาใช้ (สำหรับประเทศกำลังพัฒนานั้น ข้อตกลง GSTP กำหนดให้ดำเนินการตามความพร้อมของแต่ละประเทศ โดยมีความยืดหยุ่นในเรื่องระยะเวลาและจำนวนรายการสินค้า)

การยกเว้นภาษีอากรให้กับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและลดภาษีอากรให้กับสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาตามประกาศกระทรวงการคลังทั้ง 2 ฉบับนี้ จะทำให้อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่ไทย

เก็บจากสินค้านำเข้าจากประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก ลดลงในปีพ.ศ. 2561 (ตัวเลขจริงยังไม่มีในระบบฐานข้อมูลของธนาคารโลก)

รูปภาพที่ 3.7 สัดส่วนการนำเข้าจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนา

แหล่งที่มา: World Bank

สำหรับไทยนั้น กลุ่ม CLMV ยังคงเป็นกลุ่มประเทศเป้าหมายของ OECD ประเมินการอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV ในปีพ.ศ. 2562 - พ.ศ. 2566 อยู่ที่ร้อยละ 6-7 ต่อปี

ทั้งนี้สหภาพพม่า มีเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สำคัญอยู่ 3 แห่ง เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษติละวา ซึ่งรองรับการลงทุนขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมไฮเทค อุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน เป็นฐานในการผลิตเพื่อส่งออกและตลาดภายในประเทศ

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่ 18 แห่ง ซึ่งไม่รวมกับ Export Processing Zone ที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออก Industrial Zone ที่เน้นการผลิตสินค้าจำหน่ายในประเทศ และ High-Tech Zone ที่เป็นเขตส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี เขตเศรษฐกิจพิเศษ 3 แห่ง และเขตเศรษฐกิจเฉพาะ 7 แห่ง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังตั้งเป้าเพิ่มเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะภายในปี พ.ศ. 2563 รวมทั้งหมด 41 แห่ง โดยแบ่งเป็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ 7 แห่ง เขตเศรษฐกิจเฉพาะด้านการค้า บริการ และท่องเที่ยว 29 แห่ง เขตเศรษฐกิจเฉพาะด้านอุตสาหกรรมแปรรูป 5 แห่ง โดยทั้งหมดนี้มีบริเวณติดกับ ชายแดนไทยถึง 17 แห่ง³

ในปีพ.ศ. 2562 กรมการค้าต่างประเทศคาดว่าจะการค้าชายแดนและผ่านแดนของไทยกับกลุ่ม CLMV จะ ยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็น 1.6 ล้านล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จากปีพ.ศ. 2561 อันเป็นผลจากการเพิ่ม การอำนวยความสะดวกทางการค้าของไทยและของประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ตัวอย่างที่สำคัญ เช่น สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ออกมาตรการและสนับสนุนทางการค้าการลงทุน โดยยกเลิกใบอนุญาตการ นำเข้าวัสดุก่อสร้าง ในส่วนของเหล็กและปูนซีเมนต์ ซึ่งช่วยลดขั้นตอน ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายแก่ ผู้ประกอบการ และยังได้มีการลงนามเชื่อมเส้นทางรถไฟไทย-ลาว-จีน ไปเมื่อระหว่างวันที่ 25-27 เมษายน พ.ศ. 2561 และราชอาณาจักรกัมพูชา ได้ตั้งคณะกรรมการร่วมการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่ออำนวยความสะดวก ทางการค้าและผลักดันการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น และมีการเปิดเส้นทางรถไฟสายอรัญประเทศ-ปอยเปต ไปเมื่อ วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2561 ในส่วนของสหภาพพม่า ได้ทำการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์แห่งที่ 2 ข้าม แม่น้ำเมย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งทางบกในพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก-ตะวันตก เป็น ต้น ทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากขึ้น

³ แหล่งที่มา: aseanhai; aeethaibiz; การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้าในบริบทของประเทศไทย

ในบทนี้จะเป็นการประเมินการดำเนินการของภาคส่วนต่างๆ ของไทย ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้าระหว่างประเทศ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 17 ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ (กต.), กระทรวงการคลัง (กค.) และกระทรวงพาณิชย์ (กพ.) นอกจากนี้หน่วยงานดังกล่าวนี้ ยังมีหน่วยงานสนับสนุนที่สามารถขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายที่ 17 ทางด้านการเงินและการค้า ได้แก่

- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (สค.กค.)
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)
- องค์การการค้าโลก (WTO)
- คณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (คต. พณ.)
- กรมศุลกากร (กศก.)
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank)
- กรมการค้าต่างประเทศ

ตารางที่ 4.1 สรุปความเกี่ยวข้องของหน่วยงานของรัฐกับเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 จากการสำรวจแผนงาน นโยบาย โครงการต่างๆ ที่สัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนงานและแผนพัฒนาของหน่วยงานของรัฐที่สอดคล้องกับแต่ละเป้าประสงค์

ตารางที่ 4.1 สรุปความเกี่ยวข้องของหน่วยงานของรัฐกับเป้าประสงค์ต่างๆ ในขอบเขตเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำ									หน่วยงานสนับสนุน
		กต.	กค.	กพ.	สค.กค.	ชปท.	BOI	WTO	คต. พณ.	กศก.	
17.1	17.1.1	*			/						
	17.1.2				/						
17.2	17.2.1	ประเทศไทยไม่ดำเนินการเนื่องจากไม่เกี่ยวกับบริบทประเทศไทย									
17.3	17.3.1	*				/					BOI, EXIM Bank
	17.3.2					/					
17.4	17.4.1	ประเทศไทยไม่ดำเนินการเนื่องจากไม่เกี่ยวกับบริบทประเทศไทย									
17.5	17.5.1	*					/				
17.10	17.10.1							/			กศก., กรมการค้าต่างประเทศ
17.11	17.11.1								/		
17.12	17.12.1								/	/	

* กต., กค. และกพ. เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 17

แหล่งที่มา: คณะวิจัย

4.1 เป้าประสงค์ที่ 17.1 เสริมความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อปรับปรุงขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษี และรายได้อื่นๆ ของรัฐ

ภายใต้เป้าประสงค์ที่ 17.1 นี้ มีตัวชี้วัดสองตัวชี้วัดคือ ตัวชี้วัดที่ 17.1.1 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นสัดส่วนของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ และตัวชี้วัด 17.1.2 สัดส่วนงบประมาณภายในประเทศที่จัดสรรจากภาษีภายในประเทศ

ตามตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 ที่จัดทำโดยหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 หน่วยงาน (ได้แก่ กต. กค. และ กพ.) ได้กล่าวถึง การมีนโยบายแผนการปฏิรูปโครงสร้างภาษีให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ที่ 17.1 โดยนโยบายดังกล่าวข้างต้นเป็นไปตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ภายใต้หัวข้อ 2.2.20 การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ซึ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย การขยายฐานภาษี และการติดตาม

และประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษี และค่าธรรมเนียม

นอกจากนี้เป้าประสงค์นี้ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ภายใต้แผนพัฒนาฉบับที่ 12 ซึ่งเน้นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการคลัง อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดแผนงานโครงการ การจัดสรรงบประมาณ การบริหาร และการตรวจสอบกระบวนการงบประมาณ

4.2 เป้าประสงค์ที่ 17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการ (ให้เป็นผล) ตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยสนับสนุนให้ผู้ให้ ODA พิจารณาตั้งเป้าหมายที่จะให้มีสัดส่วน ODA/GNI ถึงอย่างน้อยร้อยละ 0.20 ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ตามตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 17.2 ที่จัดทำโดยหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 หน่วยงาน (ได้แก่ กต. กค. และ กพ.) ได้กล่าวถึงเป้าประสงค์ที่ 17.2 ว่า เป้าประสงค์นี้ไม่มีความเกี่ยวข้องในบริบทประเทศไทย เพราะฉะนั้นประเทศไทยไม่ต้องดำเนินการ

ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวว่าประเทศไทยมีแผนการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) นอกจากนี้ยังมีแผนการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตเพื่อการพัฒนาความเชื่อมโยงในด้านต่างๆ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แม่โขง และอิระวดี รวมถึงแผนการสร้างความร่วมมือและความเชื่อมโยงเพื่อการพัฒนาในกลุ่มอนุภูมิภาค และภูมิภาคเอเชีย

ถึงแม้ว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศในกลุ่ม “ประเทศพัฒนาแล้ว” แต่ประเทศไทยก็เป็นประเทศผู้ให้รายใหม่ที่เริ่มให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดใน

รูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (กลุ่ม CLMV) เป็นอันดับแรก และประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอื่น ๆ ในระดับทวีปเอเชีย เช่น ประเทศไทยให้ความร่วมมือแบบใต้ – ใต้ (South - South Cooperation) มากกว่า 30 ปี ตามแผนบัวโนสแอเรส รวมถึงให้ความสำคัญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ใน 3 สาขาหลัก คือ เกษตร ศึกษา และสาธารณสุข ในรูปแบบของการให้ทุนศึกษา การจัดการฝึกอบรม การดูงาน สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ และวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการให้ทุนตามความต้องการของประเทศที่มีความร่วมมือ เพราะฉะนั้นจากความพยายามในการให้ความช่วยเหลือ และข้อมูลในแผนพัฒนาฯ ข้างต้น ในบริบทประเทศไทย ตัวชี้วัดนี้ควรมีการปรับใช้ หรือปรับนิยามเพื่อติดตามผลข้อมูลการให้เงินช่วยเหลือต่อประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศที่ต้องการความช่วยเหลือด้วย เพื่อให้ประเทศไทยคงการมีบทบาทนำ และส่งเสริมการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อการพัฒนาในส่วนภูมิภาค

4.3 เป้าประสงค์ที่ 17.3 ระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายไปยังประเทศกำลังพัฒนา

ภายใต้เป้าประสงค์ที่ 17.3 นี้ มีสองตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 17.3.1 การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ (Foreign direct investments: FDI) และการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) และความร่วมมือ ใต้-ใต้ คิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณประเทศทั้งหมด และตัวชี้วัดที่ 17.3.2 มูลค่าของการโอนเงินกลับประเทศ

จากที่ได้กล่าวไปในบทที่ 3 ว่าประเทศไทยมีเงินลงทุนทางตรงไหลเข้าสู่ประเทศไทยมากกว่าไหลออกจากประเทศไทย (ยกเว้นปีพ.ศ. 2554 และ พ.ศ 2555 ที่มีการไหลออกของเงินลงทุนทางตรง) และตั้งแต่ปีพ.ศ 2559 ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีเงินทุนไทยไหลออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น (ดูตารางที่ 3.5 ในบทที่ 3)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีส่วนในการลงทุนเพื่อการพัฒนาที่หลากหลาย โดยเฉพาะการสนับสนุนประเทศเพื่อนบ้าน จากการสำรวจมาตรการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของไทย จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมี

การให้ความช่วยเหลือในรูปของเงินกู้แบบผ่อนปรน (concessional loan) และเงินให้เปล่า ที่เรียกว่า grant แก่ประเทศในกลุ่ม CLMV ซึ่งประกอบด้วยราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีมาตรการให้ความช่วยเหลือประเทศในทวีปแอฟริกาและเอเชียใต้ รวมทั้งเข้าร่วมบริจาคเงินให้แก่ IDA ซึ่งเป็นสถาบันในการกำกับของธนาคารโลก เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ประเทศที่มีรายได้น้อยทั่วโลก

4.4 เป้าประสงค์ที่ 17.4 ช่วยประเทศกำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่ประสานงานกันที่มุ่งส่งเสริมการจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจนและมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดการประสบปัญหาหนี้

ตามตารางบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 17.4 ที่จัดทำโดยหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 หน่วยงาน (ได้แก่ กต. กค. และ กพ.) ได้กล่าวถึงเป้าประสงค์ที่ 17.4 ว่า เป้าประสงค์นี้ไม่มีความเกี่ยวข้องในบริบทประเทศไทย เพราะฉะนั้นประเทศไทยไม่ต้องดำเนินการ ใดๆ ก็ตาม หน่วยงานต่าง ๆ ได้ชี้แจงสถานะเป้าประสงค์ไว้ว่าประเทศไทยมีบทบาทในการส่งเสริม ให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ให้กับประเทศ CLMV โดยประเทศไทยได้พัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศให้เป็นแหล่งระดมทุนที่ยั่งยืน และมีศักยภาพในระดับภูมิภาค เพื่อให้กลุ่มประเทศ CLMV มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดตราสารหนี้ และสามารถเข้าถึงตลาดทุนในภูมิภาคโดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง เพื่อนำเงินทุนไปใช้ในการพัฒนาประเทศ CLMV

ถึงแม้ว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศในกลุ่ม “ประเทศพัฒนาแล้ว” แต่จากข้อมูลในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ระบุว่าประเทศไทยมุ่งที่จะมีบทบาทนำด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค ในรูปแบบพันธมิตรการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชัดเจนมากขึ้น โดยผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มภูมิภาค และอนุภูมิภาค เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับประเทศคู่ค้านอกกลุ่มอื่นๆ เพราะฉะนั้นจากความมุ่งมั่นที่จะมีบทบาทเป็นผู้นำในภูมิภาค และความพยายามใน

การให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน ตัวชี้วัดนี้ควรมีการปรับใช้ หรือปรับนิยามเพื่อติดตามผลข้อมูลการให้ความช่วยเหลือในด้านเงินกู้ยืม หรือส่งเสริมการได้มาซึ่งเงินกู้ยืม เพื่อให้ประเทศไทยคงการมีบทบาทนำสำหรับการพัฒนาในส่วนภูมิภาค

4.5 เป้าประสงค์ที่ 17.5 ใช้และดำเนินการให้เกิดผลตามระบอบการส่งเสริมการลงทุนสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

เป้าหมายนี้ มุ่งที่การสนับสนุนการลงทุนในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศไทยได้ออกมาตรการจำนวนมากเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เช่น มาตรการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ ทางด้านการเงินและการคลัง เพื่อคุ้มครอง/ส่งเสริมการลงทุนและแก้ไขปัญหาของการลงทุนของไทยในประเทศ CLMV อย่างต่อเนื่อง โดยเป็นไปตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในระยะ 7 ปี (2558-2564)

นอกจากนี้ยังมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ครอบคลุมพื้นที่ชายแดนทั้งในและนอกนิคมอุตสาหกรรม และมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนไทยในอาเซียนและประเทศในทวีปแอฟริกา ซึ่งเป็นการเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outbound Investment) และมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนผ่านการเชื่อมเขตเศรษฐกิจ CLMVT และ ACMECS โดยเข้าไปช่วยพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน อุตสาหกรรม เส้นทางคมนาคม และเทคโนโลยีใหม่

ประเทศไทยยังสนับสนุนการจัดตั้งกองทุน ACMECS โดยเชิญชวนประเทศสมาชิก และประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในกรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงดั้งเดิม รวมถึงประเทศที่มีศักยภาพทั้งในเอเชียและยุโรป องค์ระหว่างประเทศรวมถึงสถาบันการเงินต่าง ๆ เข้าร่วมสมทบกองทุน ACMECS นี้ โดยมีแผนระยะสั้น คือ การใช้เงินทุนยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ และขยายบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะ และโครงการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ในระยะกลางจะใช้เงินทุนเพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

4.6 เป้าประสงค์ที่ 17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มกติกากว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้ต้องการการค้าโลก โดยรวมถึงผ่านการสิ้นสุดการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา

เป้าหมายนี้มีตัวชี้วัดซึ่งวัดโดยค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีศุลกากรถ่วงน้ำหนักทั่วโลก โดยประเทศไทยมีการจัดทำยุทธศาสตร์การค้าระหว่างประเทศของกระทรวงพาณิชย์ปี พ.ศ. 2559 - 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเปิดประตูการค้าและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Market Access and Economic Cooperation) นอกจากนี้ยังได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในเรื่องการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

4.7 เป้าประสงค์ที่ 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกทั่วโลกให้สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ โดยเพิ่มส่วนแบ่งของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี 2563

เป้าหมายนี้มีตัวชี้วัดที่วัดส่วนแบ่งของการส่งออกในระดับสากลของประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยมาตรการที่เกี่ยวข้องที่ประเทศไทยใช้อยู่คือ มาตรการการผลักดันการค้าระหว่างประเทศ ตามยุทธศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ 7 มาตรการ ดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์ ประกอบด้วย

- 1) มาตรการเปิดประตูการค้า และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก และความตกลงว่าด้วยสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2) มาตรการการเร่งรัดขยายตลาดส่งออกเชิงรุก โดยใช้ความต้องการตลาดเป็นตัวนำผลิต และมุ่งเน้นการเจาะตลาดใหม่ๆ และตลาดเฉพาะ และช่องทางการค้าออนไลน์
- 3) มาตรการส่งเสริมการค้าชายแดน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกในด้านการค้า
- 4) มาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการไทยไปดำเนินธุรกิจในต่างประเทศ
- 5) มาตรการปรับโครงสร้างการค้าสู่การบริการ เพื่อเป็นกลยุทธ์ใหม่ในการขับเคลื่อนการค้าของไทย

- 6) มาตรการการเพิ่มบทบาทของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ในการผลักดันการค้า และสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
- 7) มาตรการเพิ่มมูลค่าในอุตสาหกรรมส่งออก เพื่อยกระดับผู้ประกอบการจากผู้รับจ้างผลิต ผู้ประกอบการที่มีการออกแบบ หรือมีแบรนด์เป็นของตนเอง

ซึ่งมาตรการเหล่านี้จะได้รับการติดตาม และประเมินผลทั้งในระยะสั้น และระยะยาวตามแผนงานยุทธศาสตร์การค้าระหว่างประเทศของกระทรวงพาณิชย์

4.8 เป้าประสงค์ที่ 17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษีและปลอดการจำกัดปริมาณในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจขององค์การการค้าโลก โดยรวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจะมีความโปร่งใสและเรียบง่าย และมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาด

ตัวชี้วัด 17.12.1 ภายใต้เป้าประสงค์นี้วัดภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่เก็บจากสินค้าที่มีแหล่งที่มาเป็นประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก

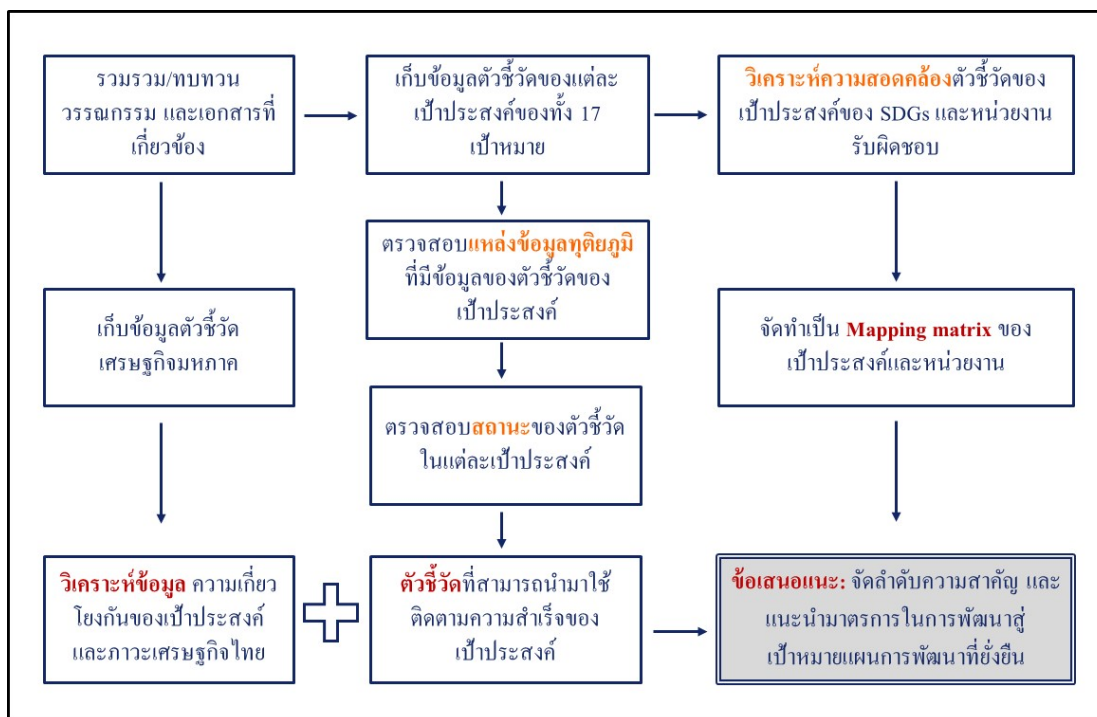
มาตรการที่ประเทศไทยใช้อยู่ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดภายใต้เป้าประสงค์นี้ คือ การส่งเสริมการนำเข้าสินค้าจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 ว่าจากเดิมประเทศไทยเคยนำเข้าจากประเทศกลุ่มดังกล่าว เพียงประมาณร้อยละ 5 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทยในปีพ.ศ. 2503 มาเป็นประมาณร้อยละ 41 ในปีพ.ศ. 2560 โดยในปีพ.ศ. 2560 มีการนำเข้าจากประเทศกลุ่มดังกล่าวนี้รวมทั้งสิ้น 91.8 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนา โดยร้อยละ 34.97 มาจากประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการที่กระทรวงการคลังประกาศเรื่องการยกเว้นภาษีอากรการรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ลงราชกิจจานุเบกษา เมื่อต้นปีพ.ศ. 2558

ในงานวิจัยนี้ มีทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ 17 ในเป้าประสงค์ความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเงิน และการค้า และเป้าหมายอื่น (เป้าหมายที่ 1 - เป้าหมายที่ 16) และหาความสำคัญของเป้าประสงค์ดังกล่าวที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณจะถูกนำไปใช้เพื่อจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะด้านนโยบายเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่ 17 ในเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเงินและการค้าต่อไป

ในบทนี้ คณะวิจัยออกแบบการศึกษาที่เน้นบรรลุเป้าหมายของงานวิจัยที่ 1 “ศึกษาและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแง่ความเกี่ยวข้องของแต่ละเป้าหมาย และเป้าประสงค์ตามกรอบงานวิจัย เพื่อก่อให้เกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบและเสริมสร้างความร่วมมือระดับโลก” เป้าหมายของงานวิจัยที่ 3 “สร้างแผนภูมิแสดงความเกี่ยวเนื่องระหว่างเป้าประสงค์ในกรอบงานวิจัย (เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12) กับเป้าประสงค์ของเป้าหมายอื่นๆ” เป้าหมายของงานวิจัยที่ 4 “วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้ดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวชี้วัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์” และเป้าหมายของงานวิจัยที่ 5 “จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ โดยพิจารณาจากความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพประกอบกัน

การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะทำควบคู่กันไป กล่าวคือ การวิเคราะห์ทั้งสองส่วนทำโดยแยกจากกัน ไม่ได้มีการนำผลลัพธ์ของการวิเคราะห์หนึ่งไปใช้เป็นตัวตั้งต้นในการวิเคราะห์อีกแบบหนึ่ง ผลวิเคราะห์เชิงคุณภาพแสดงไว้ในบทที่ 6 และผลวิเคราะห์เชิงปริมาณแสดงไว้ในบทที่ 7 ซึ่งผลลัพธ์จากทั้งสองส่วนของการดำเนินการวิจัยถูกนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายในบทที่ 8 แผนภาพที่ 5.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รูปภาพที่ 5.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

แหล่งที่มา: คณะวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเริ่มจากการรวบรวม และการทบทวนวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 17 จากนั้นคณะวิจัยจะเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวมถึง ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจมหภาค และข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่เก็บมาได้จะถูกลำดับเข้ากระบวนการวิเคราะห์ ซึ่งรายละเอียดอยู่ในส่วนถัดไปของบทนี้

5.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ในส่วนแรก คณะวิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในการหาความเกี่ยวข้องของเป้าประสงค์ด้านการเงิน และการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 กับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่น เพื่อตอบคำถามงานวิจัยอันได้แก่ “เป้าหมายที่ 17 “เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่งlobalization การดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก” ในแง่นโยบายการเงินและการค้า มีความเกี่ยวเนื่องกับเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่น ๆ (เป้าหมายที่ 1-16) อย่างไร” โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ที่เรียกว่า Content Analysis มาใช้วิเคราะห์ความเชื่อมโยงดังกล่าว

ทางคณะวิจัยได้รวบรวมข้อมูลเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดทั้งหมดที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ ประกอบกับข้อมูลจาก “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ทั้ง 17 เป้าหมาย⁴ ที่จัดทำโดยหน่วยงานในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับเป้าหมายที่ยั่งยืนต่างๆ จาก SDG Move Thailand เพื่อมาทบทวนและทำความเข้าใจเกี่ยวเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติ และการตีความเอกสารจากองค์การสหประชาชาติในบริบทของประเทศไทย

การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 และเป้าประสงค์ต่างๆ ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่นๆ จะเริ่มจากการพิจารณาว่าเป้าประสงค์ใดมีความสัมพันธ์กับประเด็นด้านการเงินและการค้า โดยการทบทวนเอกสารจากแหล่งข้อมูลข้างต้นมาจัดทำ Mapping Matrix

ทางคณะวิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้แยกแยะแจกแจงเนื้อหาหรือแนวคิดที่ปรากฏในเอกสารต่างๆ อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ เพื่อจัดทำ Mapping Matrix แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 กับเป้าหมายอื่นทั้ง 16 เป้าหมาย โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนเอกสารแสดงเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่จัดทำโดยองค์การสหประชาชาติ โดยตีความจากคำสำคัญ (Keywords) และคำอธิบายเกี่ยวกับตัวชี้วัดเพื่อหาความเกี่ยวเนื่องระหว่างเป้าประสงค์ที่สนใจภายใต้เป้าหมายที่ 17 กับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 2 ทบทวนเอกสาร “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ที่จัดทำโดยหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทย และใช้วิธีการเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 คือ การทบทวนเอกสารทั้งหมด 17 ชุด และตีความจากคำสำคัญและคำอธิบายเกี่ยวกับตัวชี้วัดเพื่อหาความเกี่ยวเนื่องระหว่างเป้าประสงค์ที่สนใจภายใต้เป้าหมายที่ 17 กับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่นๆ พร้อมบันทึกหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ และหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องด้วย

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการในขั้นตอนที่ 1 และ 2 จะมีการทำซ้ำ และตรวจเช็คโดยนักวิจัยอย่างน้อยอีกท่านหนึ่งในคณะวิจัย เพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบการตีความคำสำคัญ และการบันทึกความเกี่ยวเนื่องระหว่าง

⁴ เอกสารทุกเป้าหมายเวอร์ชันปรับปรุง 16 มีนาคม 2561 ที่มีการเผยแพร่โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติมีการเข้าถึงเอกสารดังกล่าวในเดือนพฤษภาคม 2562

<http://osthailand.nic.go.th/component/content/article/118-sdgs/260-เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน-sustainable-development-goals-sdgs.html>

เป้าประสงค์ที่สนใจภายใต้เป้าหมายที่ 17 กับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่นๆ โดยขั้นตอนนี้เป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของการตีความคำสำคัญในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพนี้

5.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ในส่วนที่ 2 คณะวิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณในการหาความสำคัญของเป้าประสงค์ที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างมีระบบ เพื่อตอบคำถามงานวิจัยอันได้แก่ “เป้าประสงค์ใดควรถูกให้ความสำคัญในการพัฒนาเชิงนโยบาย รวมถึง หน่วยงานใดที่มีความสำคัญในการทำให้บรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืน โดยจัดลำดับจากมากสู่น้อย” โดยใช้ความเป็นเหตุเป็นผลทางวิทยาศาสตร์ หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Scientific Reasoning เนื่องจากทางคณะวิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์เชิงคุณภาพข้างต้น ไม่เพียงพอต่อการสรุปการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทางคณะวิจัยจึงใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยพิจารณาการจัดลำดับดังกล่าว

5.2.1 วิธีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์ของงานวิจัยอื่นที่ใช้การวิจัยเชิงพรรณนา และ

ข้อจำกัดของวิธีที่ใช้

โดยทั่วไป งานวิจัยที่ศึกษาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรสหประชาชาติจะจัดอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา งานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนานั้น มักเป็นการสำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำรวจสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัด และมาตรการต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย วิธีการนี้แม้จะมีรายละเอียดของข้อมูล และทราบถึงสถานะปัจจุบันได้เป็นอย่างดี แต่การใช้วิธีนี้เรียงอันดับความสำคัญ ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบแต่ละเป้าประสงค์ ข้อสรุปที่ได้จากวิธีการวิเคราะห์นี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การทดสอบความจริงเชิงประจักษ์อย่างมีระบบ ไม่มีหลักฐานหรือการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Proof) ว่าความคิดเห็นนั้นไม่ปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัว เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิเคราะห์รูปแบบดังกล่าวอาจทำให้เกิด Cognitive Bias นั้นหมายถึง ข้อสรุปที่ได้จากวิธีการวิเคราะห์นี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การทดสอบความจริงเชิงประจักษ์อย่างมีระบบหรือการพิสูจน์เชิงวิทยาศาสตร์ ว่า เป้าประสงค์หรือตัวชี้วัดนั้นมีนัยสำคัญและส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าตัวชี้วัดอื่นๆ จริง เนื่องจากเป็น การสรุปจากความคิดเห็นของหน่วยงานรับผิดชอบและคณะวิจัย รวมถึงสถานะปัจจุบัน ข้อจำกัด และมาตรการที่มีอยู่เดิมของแต่ละตัวชี้วัด โดยไม่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบอย่างมีระบบ

5.2.2 วิธีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์ โดยใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ และ ข้อจำกัดของวิธีนี้

เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดดังกล่าวของรูปแบบวิธีวิจัยเชิงพรรณนาข้างต้น ทางคณะวิจัยจึงได้เสนอรูปแบบ วิธีวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ โดยเริ่มพิจารณาถึงการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งใน 2 รูปแบบต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดในช่วงเวลาเดียวกัน โดยสร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix)

เนื่องจากวิธีนี้สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดได้ที่ละสองตัว การใช้วิธีการศึกษานี้ในการจัด อันดับความสำคัญของตัวชี้วัดมากกว่าสองขึ้นไป โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 คือ การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ที่วัดระดับ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดแต่ละคู่ เช่น ถ้าการศึกษาเป้าหมายมีเป้าประสงค์ทั้งสิ้น X เป้า และแต่ละเป้าประสงค์มี ตัวชี้วัดหนึ่งตัว นั้นหมายถึง การศึกษามีตัวชี้วัดที่ต้องการเรียงอันดับความสำคัญอยู่ X ตัว มีจำนวนคู่ตัวชี้วัดที่ ต้องคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งสิ้น $X(X-1)$ คู่

ขั้นตอนที่ 2 คือ การจัดอันดับความสำคัญ โดยดูจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เช่น คู่ตัวชี้วัด X มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวชี้วัดอื่นๆ โดยเฉลี่ยสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในคู่อื่นๆ ตัวชี้วัด X ก็จะถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่สำคัญกว่า

รูปแบบที่ 2 ความสัมพันธ์แบบพลวัตระหว่างตัวชี้วัด โดยทดสอบความสัมพันธ์ว่ามีลักษณะเป็นผู้นำหรือตาม ด้วยวิธีการตรวจสอบ เช่น lead-lag correlation หรือ Granger Causality

ความแตกต่างของสองวิธีนี้ คือ แบบแรกเป็นการวัดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ข้ามช่วงเวลา ส่วนแบบที่ 2 เป็นการทดสอบนัยสำคัญของการเป็นเหตุและผลระหว่างตัวแปร 2 ตัว ทั้ง 2 วิธีสามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดได้มากกว่า 2 ตัว แต่เช่นเดียวกับการสร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ต้องอาศัยขั้นตอนการวิเคราะห์ 2 ขั้นตอน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อต้องการจัดเรียงลำดับเป้าประสงค์ X เป้า ซึ่งแต่ละเป้าประสงค์มีตัวชี้วัดเพียง 1 ตัว

ขั้นตอนที่ 1 คือ การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวชี้วัดโดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งข้างต้น

ขั้นตอนที่ 1.1 หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดที่ 1 ในปัจจุบันและค่าตัวชี้วัดอื่นๆ (ตัวชี้วัดที่ 2 ถึง X) ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 1.2 หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวชี้วัดที่ 1 ในช่วงเวลาที่ผ่านมาและค่าตัวชี้วัดอื่นๆ ในช่วงเวลาปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 1.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดที่ 2 และตัวชี้วัดอื่น (ตัวชี้วัดที่ 3 ถึง X) ตามขั้นตอนที่ 1.1 และ 1.2 จากนั้นไล่ไปเรื่อยๆ จนถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดที่ X-1 และ ตัวชี้วัดที่ X ซึ่งเท่ากับการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวชี้วัด X(X-1) คู่

ขั้นตอนที่ 2 คือ การนำผลของทั้ง X(X-1) คู่ความสัมพันธ์มาหาความเชื่อมโยงไล่ตามเวลา

เช่น ถ้าการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวชี้วัดที่ 1 เมื่อช่วงเวลาก่อนหน้าสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดที่ 2 ในช่วงเวลาปัจจุบันหรือช่วงเวลาก่อนหน้า ในขณะที่ยังการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวชี้วัดที่ 2 ในช่วงเวลาก่อนหน้าสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดที่ 3 ในช่วงเวลาปัจจุบัน แสดงว่าเมื่อเรียงตามลำดับเหตุ

และผลแล้ว ปรากฏว่า การเปลี่ยนแปลงค่าของตัวชี้วัดที่ 1 สามารถทำให้ค่าของตัวชี้วัดที่ 2 เปลี่ยนไป และการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวชี้วัดที่ 2 สามารถทำให้ค่าของตัวชี้วัดที่ 3 เปลี่ยน นั่นหมายความว่า ตัวชี้วัดที่ 1 ควรถูกจัดให้มีความสำคัญในลำดับที่ 1 เพราะการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวชี้วัดที่ 1 จะช่วยให้บรรลุค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดทั้ง 3

อย่างไรก็ตาม วิธีการจัดลำดับความสำคัญด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้งสองรูปแบบข้างต้น ไม่ว่าจะด้วยวิธีไหน ต่างก็มีข้อจำกัดในการตอบคำถามหลัก นั่นคือ ความสำคัญของการใช้ตัวชี้วัดตามเป้าประสงค์ในการบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อจำกัดของการวิเคราะห์ในรูปแบบที่ 1 และ 2 มีดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากแต่ละคู่ของตัวชี้วัดที่ทำการหาความสัมพันธ์ เป็นค่าที่ได้จากการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงโดยรวมของตัวชี้วัดทั้งคู่ ไม่ใช่จำกัดเพียงการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดอีกตัวหนึ่งในคู่สัมพันธ์ ดังนั้นค่าความสัมพันธ์ที่ได้อาจเป็นผลมาจากเป้าประสงค์อื่นหรือปัจจัยอื่น กล่าวคือ การคำนวณความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวโดยใช้วิธีเหล่านี้ไม่มีการควบคุมผลกระทบจากปัจจัยอื่น ค่าที่ได้เป็นการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดหนึ่ง ๆ ที่อาจไม่ได้ถูกกระทบจากตัวชี้วัดในคู่ความสัมพันธ์ที่ทำการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียงเท่านั้น อาจมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากความสัมพันธ์ใน 2 รูปแบบข้างต้น เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด การเรียงลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดหรือเป้าประสงค์ที่สรุปได้จากวิธีการศึกษาที่กล่าวมาแล้วนี้ จึงเป็นการเรียงลำดับความสำคัญตามความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดหรือเป้าประสงค์ แต่ไม่ใช่การเรียงลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยข้อจำกัดข้างต้น ทำให้วิธีการศึกษาเหล่านี้ยังขาดความสมบูรณ์ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย อันได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นคณะวิจัยจึงเลือกใช้สมการถดถอยหาความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ และการพัฒนาที่ยั่งยืนแทน ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

5.2.3 วิธีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์โดยใช้สมการถดถอย

การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือทางการเงินและการค้าระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น สามารถอาศัยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการประมาณค่าสมการถดถอยเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องและระดับการพัฒนาของประเทศและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่วัดผลได้

ในที่นี้ การพัฒนาที่ยั่งยืน แทนด้วยตัวแปรระดับมหภาค อันได้แก่ ดัชนีรวม SDG (SDG Global Index Score ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า SDG Score) และดัชนีในส่วนของเป้าหมาย 17 (Goal 17 score) ทั้ง 2 ดัชนีถูกคำนวณจากตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในรายชื่อตัวชี้วัดอย่างเป็นทางการของคณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติ (UN Statistical Commission) โดยผู้จัดทำดัชนีนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญอิสระของ Sustainable Development Solutions Network (SDSN) และ Bertelsmann Stiftung^๙ และถูกรวบรวมไว้ใน SDGIndex.org นอกจากนี้ คณะวิจัยยังใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นตัววัดระดับการพัฒนาและใช้ การเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อวัดการพัฒนาที่ยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ

การจัดระดับการพัฒนาของประเทศโดยองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก มักใช้เกณฑ์ระดับรายได้รวมของประเทศ ซึ่งวัดโดยผลผลิตมวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หรือรายได้ประชาชาติ (Gross National Income: GNI) ในงานวิจัยนี้ คณะวิจัยจึงกำหนดให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงระดับการพัฒนาของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือการเงินและการค้าจากต่างประเทศหรือมีเงินทุนไหลเข้า และการเปลี่ยนแปลงของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (changes in GDP Growth) ที่ไม่ลดลงเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศเหล่านี้

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดและดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG score) และดัชนีในส่วนของเป้าหมาย 17 (Goal 17 score) ทำขึ้นเพื่อหาความสำคัญของตัวชี้วัดที่มีต่อระดับการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่มีอยู่ในปีก่อนหน้าเป็นตัวอธิบาย SDG score ทั้งนี้ด้วยความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลตัวชี้วัดปี 2561 ใน

^๙ ดูรายละเอียดวิธีการคำนวณในเอกสาร sustainable development report 2019 ใน <https://www.sdgindex.org/>

ฐานข้อมูลธนาคารโลก การศึกษานี้จึงใช้เพียง SDG score ของปี 2561 และข้อมูลตัวชี้วัดในปี 2560 แม้ว่าเมื่อไม่นานมานี้จะมีการประกาศตัวเลขปี 2562 ก็ตาม ด้วยข้อจำกัดนี้จึงไม่สามารถทำการประมาณค่าสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลไทยเพียงลำพัง ดังนั้นคณะวิจัยจึงเลือกใช้ข้อมูลนานาชาติในการวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหามีข้อมูลเพียงปีเดียว จากจำนวนทั้งสิ้น 156 ประเทศที่มีข้อมูล SDG score และดัชนีในส่วนของเป้าหมาย 17 ในปี 2561 มีทั้งสิ้นเพียง 51 ประเทศ (รวมประเทศไทย) ที่มีข้อมูลปี 2560 ของตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับการเงินและการค้าระหว่างประเทศ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดและระดับการพัฒนา (อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ) และการพัฒนาที่ยั่งยืน (การเปลี่ยนแปลงของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ) เนื่องจากฐานข้อมูลของตัวชี้วัดต่างๆ ของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับหุ้นส่วนความร่วมมือทางการเงินและการค้าระหว่างประเทศล้วนเป็นข้อมูลรายปี ทำให้ช่วงข้อมูลมีระยะสั้น (ไม่ถึง 30 ปี) การใช้ข้อมูลของประเทศไทยในช่วงข้อมูลระยะสั้นจะทำให้มีจำนวนข้อมูลน้อยเกินไป ทำให้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลของไทยเพียงลำพังนั้นมิชอบจำกัดในเรื่องของความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา คณะวิจัยจึงใช้ข้อมูลนานาชาติในการวิเคราะห์ ช่วงข้อมูลและจำนวนประเทศที่ใช้ขึ้นอยู่กับความมีอยู่ของข้อมูลในฐานข้อมูลของธนาคารโลก⁶ ข้อมูลที่ใช้ครอบคลุมช่วงเวลาระหว่างปี 2548 - 2560 กลุ่มประเทศตัวอย่างมีทั้งสิ้น 30 ประเทศ ซึ่งมีความครอบคลุมทุกทวีปที่มีประเทศกำลังพัฒนาและพัฒนา น้อยที่สุด ดังปรากฏในตารางที่ 5.1 รวมประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศตัวอย่างด้วย ซึ่งผลการศึกษาจะไม่เพียงชี้ ประสิทธิภาพการพัฒนาของประเทศไทยแต่ยังรวมถึงประสิทธิภาพการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่มีระดับการ พัฒนาสูงกว่า โกลด์เคียง และต่ำกว่าการพัฒนาของประเทศไทยอีกด้วย ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างประเทศที่ใช้ในการศึกษานี้ถูกกำหนดขึ้นโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

1. เป็นประเทศกำลังพัฒนาและพัฒนาน้อยที่สุด
2. มีข้อมูลตัวชี้วัดที่แสดงถึงการเป็นประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือระหว่างประเทศ
3. มีข้อมูลตัวชี้วัดที่มีความต่อเนื่องสามารถนำมาใช้วิเคราะห์สถิติและในแบบจำลองเศรษฐมิติ

ตารางที่ 5.1 แสดงถึงการกระจายของกลุ่มตัวอย่าง ประเทศที่ครอบคลุมในการศึกษามีที่ตั้งอยู่ใน 6 ภูมิภาค แบ่งตามธนาคารโลก ได้แก่

⁶ การใช้ฐานข้อมูลเดียว ก็เพื่อให้มีข้อมูลที่มาจากนิยามเดียวกัน มาจากการคำนวณด้วยวิธีการเดียวกัน

(1) เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก มี 3 ประเทศ ซึ่งมีระดับรายได้แตกต่างกัน คือ รายได้ปานกลางระดับสูง (ไทย) รายได้ปานกลางระดับต่ำ (สาธารณรัฐฟิลิปปินส์) และรายได้ต่ำ (ราชอาณาจักรกัมพูชา)

(2) เอเชียใต้ มีเพียงประเทศเดียวที่ตรงตามเกณฑ์ทั้ง 3 ข้างต้น คือ ศรีลังกา ซึ่งจัดเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำ

(3) ยุโรปและเอเชียกลาง มีทั้งสิ้น 7 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง 4 ประเทศ (อาร์เมเนีย บอสเนีย เบลารุส และ มาซิโดเนียเหนือ) และประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำ 3 ประเทศ (จอร์เจีย มอลโดวา และ ยูเครน)

(4) ละตินอเมริกาและแคริบเบียน ประกอบด้วย ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง 9 ประเทศ (เบลีซ บราซิล คอสตาริกา สาธารณรัฐโดมินิกัน จาไมกา ปารากวัย เปรู เซนต์ลูเชีย และเซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์) และประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำ 2 ประเทศ (เอลซัลวาดอร์ และนิการากัว)

(5) ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ มีเพียงประเทศเดียวที่ตรงตามเกณฑ์ คือ เลบานอน ซึ่งเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง

และ (6) แอฟริกาในเขตทะเลทรายซาฮารา มีทั้งสิ้น 7 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง 2 ประเทศ (มอริเชียส และแอฟริกาใต้) ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำ 2 ประเทศ (โกตดิวัวร์ และแซมเบีย) และประเทศที่มีรายได้ต่ำ (บูร์กินาฟาโซ มาลี และ โตโก)

ตารางที่ 5.1 ประเทศในกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์เชิงปริมาณในงานวิจัยนี้

Regions	Upper Middle Income	Low Middle Income	Low Income
East Asia and Pacific	Thailand	Philippines	Cambodia
South Asia		Sri Lanka	
Europe and Central Asia	Armenia Bosnia and Herzegovina Belarus North Macedonia	Georgia Moldova Ukraine	
Latin America & Caribbean	Belize Brazil Costa Rica Dominican Republic Jamaica Paraguay Peru St. Lucia St. Vincent & the Grenadines	El Salvador Nicaragua	
Middle East and North Africa	Lebanon		
Sub-Saharan Africa	Mauritius South Africa	Côte d'Ivoire Zambia	Burkina Faso Mali Togo
Total number of countries	17	9	4

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้ง 4 รูปแบบความสัมพันธ์ที่กล่าวไว้ข้างต้น จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือ และเป้าประสงค์ต่อไปนี้

เป้าประสงค์ที่ 17.1 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงการระดมทรัพยากรผ่านทางการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆของรัฐ

เป้าประสงค์ที่ 17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

เป้าประสงค์ที่ 17.3 ประเทศที่กำลังพัฒนามีการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย

เป้าประสงค์ที่ 17.4 ช่วยประเทศที่กำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่ประสานงานกัน โดยมุ่งส่งเสริมการจัดหาแหล่งเงินทุน การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และ ช่วยแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจน และมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดปัญหาหนี้สิน

เป้าประสงค์ที่ 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกไปทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี พ.ศ. 2563

เนื่องจากเป้าประสงค์ที่ 17.5 ไม่มีข้อมูลตัวชี้วัด และเป้าประสงค์ที่ 17.10 และ 17.12 นั้นไม่มีข้อมูลต่อเนื่อง จึงไม่ถูกนำมารวมในการศึกษาส่วนนี้ ดังนั้น ทางคณะวิจัยจึงใช้ตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.1-17.4 และ 17.11 แต่บางตัวชี้วัดก็ถูกแทนที่ด้วยตัวแปรที่ทางคณะวิจัยมีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับเป้าประสงค์มากกว่า ดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัด 17.1.1 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ ตัวแปรในแบบจำลองที่ใช้แสดงสถานะปัจจุบันของเป้าประสงค์ที่ 17.1 คือ สัดส่วนรายได้ภาษีต่อ GDP (Tax Revenue/GDP)

ตัวชี้วัด 17.1.2 สัดส่วนงบประมาณภายในประเทศที่จัดสรรจากภายในประเทศ ตัวแปรในแบบจำลองที่ใช้แสดงสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดที่ 17.1.2 คือ สัดส่วนรายได้ภาษีต่อรายจ่ายรัฐ (Tax Revenues/Government Expenditure)

ตัวชี้วัด 17.2.1 สัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) ต่อรายได้ประชาชาติ ตัวแปรในแบบจำลองที่ใช้แสดงสถานะปัจจุบันของเป้าประสงค์ที่ 17.2 คือ สัดส่วนเงินช่วยเหลือที่ได้รับต่อรายได้ประชาชาติ (Net received ODA/GNI) แทนสัดส่วนเงินช่วยเหลือที่ให้ต่อรายได้ประชาชาติ ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าการได้รับเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศทำให้เกิดการพัฒนาของประเทศจริงหรือไม่ แม้ว่าประเทศไทยจะไม่จัดอยู่ในประเทศที่ต้องให้ความช่วยเหลือตามข้อตกลงนี้ แต่ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ

ตัวชี้วัด 17.3.1 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ตัวแปรในแบบจำลองที่ใช้แสดงสถานะปัจจุบันของเป้าประสงค์ที่ 17.3 คือ สัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI Inflow) ต่อ GDP แทนการใช้สัดส่วนการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของประเทศที่กำลังพิจารณา ทั้งนี้เนื่องจากผลการประมาณค่าของแบบจำลองนี้จะชี้ให้เห็นว่าเป้าประสงค์ที่ทางองค์กรสหประชาชาติกำหนดนั้นมีส่วนทำให้เกิดการพัฒนากับประเทศที่ได้รับเงินทุนหรือไม่ หากพบว่ามีผลสำคัญ ก็ควรพิจารณาให้เป็นเป้าประสงค์ที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ของประเทศที่ให้ความช่วยเหลือ แต่หากไม่มีความสำคัญก็ควรวางไว้ในลำดับท้าย เพราะการส่งเงินทุนออกนอกประเทศนั้นหมายถึงทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาประเทศของประเทศที่ส่งออกเงินทุนมีลดลง

ตัวชี้วัด 17.3.2 สัดส่วนการโอนเงินกลับประเทศ คิดเป็นร้อยละของ GDP (Received Personal Remittance/GDP) เป็นตัวแปรอีกตัวในแบบจำลองที่ใช้แสดงสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดที่ 17.3

ตัวชี้วัด 17.4.1 การบริการเงินกู้ คิดเป็นร้อยละของการส่งออกสินค้าและบริการ (Debt Service Ratio) เป็นตัวแปรที่ใช้แสดงสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดที่ 17.4

ตัวชี้วัด 17.11.1 ส่วนแบ่งการส่งออกในระดับสากลของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา ตัวแปรในแบบจำลองที่ใช้แสดงสถานะปัจจุบันของเป้าประสงค์ที่ 17.11 คือ สัดส่วนการส่งออกของประเทศต่อการส่งออกรวมของโลก (Export Share)

$$Export\ Share = \frac{Country's\ Export_t}{World\ Export_t}$$

สมการถดถอยที่ทำการประมาณค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดและดัชนีการพัฒนายั่งยืน (SDG score) และดัชนีในส่วนของเป้าหมาย 17 (Goal 17 score) ในงานวิจัยนี้ จึงมีลักษณะเป็นฟังก์ชันของตัวชี้วัดดังนี้

$$SDG\ Scores_t = f\left(\frac{Tax\ Revenues_{t-1}}{Gov.\ Revenue_{t-1}}, \frac{Tax\ Revenues_{t-1}}{Gov.\ Expenditure_{t-1}}, \frac{Net\ received\ ODA_{t-1}}{GNI_{t-1}}, \frac{FDI\ inflows_{t-1}}{GDP_{t-1}}, \frac{Received\ remittance_{t-1}}{GDP_{t-1}}, Debt\ Service\ Ratio_{t-1}, Export\ Share_{t-1}\right) \quad (5.1)$$

$$Goal\ 17\ score_t = g\left(\frac{Tax\ Revenues_{t-1}}{Gov.\ Revenue_{t-1}}, \frac{Tax\ Revenues_{t-1}}{Gov.\ Expenditure_{t-1}}, \frac{Net\ received\ ODA_{t-1}}{GNI_{t-1}}, \frac{FDI\ inflows_{t-1}}{GDP_{t-1}}, \frac{Received\ remittance_{t-1}}{GDP_{t-1}}, Debt\ Service\ Ratio_{t-1}, Export\ Share_{t-1}\right) \quad (5.2)$$

ตัวแปรตาม ได้แก่ SDG Scores และ Goal 17 Score ถูกคำนวณโดย The Bertelsmann Stiftung and the Sustainable Development Solutions Network (SDSN) เป็นการนำค่าคะแนนตัวชี้วัด⁷แต่ละเป้าประสงค์มาถ่วงน้ำหนักเพื่อทำเป็นคะแนนดัชนี ค่าของ Scores จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 คะแนน โดยที่คะแนนที่สูงนั้นบ่งบอกถึงผลการดำเนินงานด้านการพัฒนายั่งยืนที่ดีกว่า ดังนั้น คะแนน SDG ของแต่ละประเทศที่ถูกนำมาคำนวณดังกล่าว จะมาจากการ rescale โดยใช้ค่าคะแนน SDG ของประเทศที่ได้คะแนนสูงสุด (Max) และ ค่าคะแนน SDG ของประเทศที่ได้ต่ำสุด (Min) ตามสมการดังนี้

⁷ ดูรายละเอียดวิธีการคำนวณในเอกสาร sustainable development report 2019 ใน <https://www.sdgindex.org/>

$$SDG Index_i = \frac{Score_i - Min(Score)}{Max(Score) - Min(Score)}$$

ในส่วนของตัวแปร Goal 17 score นั้นได้ใช้ข้อมูลของตัวชี้วัด 4 อย่างมาคำนวณซึ่งได้แก่ 1. ค่าใช้จ่ายของภาครัฐในเรื่องของสุขภาพและการศึกษา (Government Health and Education spending) 2. สัดส่วนเงินช่วยเหลือที่ได้รับต่อผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (ODA/GDP) 3. รายได้จากการจัดเก็บภาษีของภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (Tax revenues/GDP) และ 4. คะแนนการหลีกเลี่ยงภาษี (Tax Haven Score: คะแนนดีเยี่ยมที่สุด คือ 0 ในขณะที่คะแนนน้อยที่สุดจะอยู่ที่ 5 คะแนน)

หากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร (หรือตัวชี้วัด) มีนัยสำคัญ ในสมการ (5.1) และ (5.2) แสดงว่า เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดนั้นมีความสำคัญต่อดัชนีการพัฒนายั่งยืน และ รัฐบาลรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับเป้าหมายดังกล่าว นอกจากนี้ขนาดของค่าสัมประสิทธิ์ที่แตกต่างกันยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่แตกต่างกันของเป้าหมายอีกด้วย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดเรียงอันดับความสำคัญของเป้าหมาย และตัวชี้วัด สำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก ในแง่การเงินและการค้า

นอกจากนี้ คณะวิจัย ยังนำ GDP มาใช้เป็นตัวแปรตามเพื่อหาความระหว่างเป้าหมายกับระดับการพัฒนาของประเทศ สมการถดถอย จึงมีลักษณะเป็นฟังก์ชันของตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

$$GDP_t = h\left(\frac{Tax\ Revenues_t}{Gov.\ Revenue_t}, \frac{Tax\ Revenues_t}{Gov.\ Expenditure_t}, \frac{Net\ received\ ODA_t}{GNI_t}, \frac{FDI\ inflows_t}{GDP_t}, \frac{Received\ personal\ remittance_t}{GDP_t}, Debt\ Service\ Ratio_t, Export\ Share_t\right)$$

เนื่องจากทั้งตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระในสมการ GDP นี้ มีปัญหา non-stationarity ทำให้ผลการประมาณค่าสมการถดถอยแสดงความสัมพันธ์ปลอมระหว่างตัวแปรตามและกลุ่มตัวแปรอิสระ ที่เรียกว่า Spurious Regression เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว ตัวแปรทั้งหมดถูกแปลงเพื่อทำให้มีลักษณะ stationarity เช่น ระดับรายได้ของประเทศ (GDP) ถูกแปลงให้เป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ของประเทศหรือที่เรียกว่าอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) ส่วนตัวแปรอิสระซึ่งเดิมแสดงค่าในรูปสัดส่วนถูกแปลงให้เป็นส่วนต่าง การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนเหล่านี้เปรียบเทียบกับระหว่างช่วงเวลานี้และช่วงเวลาก่อนหน้า เช่น

$$\Delta_t \frac{\text{Tax Revenues}}{\text{Gov. Revenue}} = \frac{\text{Tax Revenues}_t}{\text{Gov. Revenue}_t} - \frac{\text{Tax Revenues}_{t-1}}{\text{Gov. Revenue}_{t-1}}$$

$$\Delta_t \frac{\text{Tax Revenues}}{\text{Gov. Expenditure}} = \frac{\text{Tax Revenues}_t}{\text{Gov. Expenditure}_t} - \frac{\text{Tax Revenues}_{t-1}}{\text{Gov. Expenditure}_{t-1}}$$

$$\Delta_t \frac{\text{Net received ODA}}{\text{GNI}} = \frac{\text{Net received ODA}_t}{\text{GNI}_t} - \frac{\text{Net received ODA}_{t-1}}{\text{GNI}_{t-1}}$$

$$\Delta_t \frac{\text{FDI inflows}}{\text{GDP}} = \frac{\text{FDI inflows}_t}{\text{GDP}_t} - \frac{\text{FDI inflows}_{t-1}}{\text{GDP}_{t-1}}$$

$$\Delta_t \frac{\text{Received remittance}}{\text{GDP}} = \frac{\text{Received remittance}_t}{\text{GDP}_t} - \frac{\text{Received remittance}_{t-1}}{\text{GDP}_{t-1}}$$

$$\Delta_t \text{Debt Service Ratio} = \frac{\text{Debt Service}_t}{\text{GDP}_t} - \frac{\text{Debt Service}_{t-1}}{\text{GDP}_{t-1}}$$

$$\Delta_t \text{Export Share} = \frac{\text{Country's Export}_t}{\text{World Export}_t} - \frac{\text{Country's Export}_{t-1}}{\text{World Export}_{t-1}}$$

สมการถดถอยที่ทำการประมาณค่าในงานวิจัยนี้ จึงมีลักษณะเปลี่ยนไปเป็น

$$\text{GDP Growth}_t = \ddot{h}(\Delta_t \frac{\text{Tax Revenues}}{\text{Gov. Revenue}}, \Delta_t \frac{\text{Tax Revenues}}{\text{Gov. Expenditure}}, \Delta_t \frac{\text{Net received ODA}}{\text{GNI}}, \Delta_t \frac{\text{FDI inflows}}{\text{GDP}}, \Delta_t \frac{\text{Received remittance}}{\text{GDP}}, \Delta_t \text{Debt Service Ratio}, \Delta_t \text{Export Share})$$

(5.3)

นอกจากนี้ คณะวิจัยยังวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยในสมการถดถอย ตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ ($\Delta_t GDP Growth$) ดังปรากฏในสมการต่อไปนี้

$$\Delta_t GDP Growth = \hat{h}(\Delta_t \frac{Tax Revenues}{Gov. Revenue}, \Delta_t \frac{Tax Revenues}{Gov. Expenditure}, \Delta_t \frac{Net received ODA}{GNI}, \Delta_t \frac{FDI inflows}{GDP}, \Delta_t \frac{Received remittance}{GDP}, \Delta_t Debt Service Ratio, \Delta_t Export Share)$$

(5.4)

หากการเปลี่ยนแปลงของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจมีค่าบวกอย่างต่อเนื่อง จะชี้ให้เห็นว่าประเทศมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการประมาณค่าของสมการนี้จึงแสดงถึงความสำคัญของเป้าประสงค์ความเป็นหุ้นส่วนทางการเงินระหว่างประเทศ (เป้าประสงค์ 17.1, เป้าประสงค์ 17.2, เป้าประสงค์ 17.3 และเป้าประสงค์ 17.4) และเป้าประสงค์ความเป็นหุ้นส่วนทางการค้าระหว่างประเทศ (เป้าประสงค์ 17.11) ที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่ได้รับเงินทุนและ/หรือความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ

หากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร (หรือตัวชี้วัด) มีนัยสำคัญ ในสมการ (5.3) หรือในสมการ (5.4) แสดงว่าเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาของประเทศ (GDP Growth) หรือการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ($\Delta_t GDP Growth$) และรัฐควรให้ความสำคัญกับเป้าประสงค์ นอกจากนี้ขนาดของค่าสัมประสิทธิ์ที่แตกต่างกันยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่แตกต่างกันของเป้าประสงค์อีกด้วย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดเรียงอันดับความสำคัญ

Mapping Matrix แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ 17 และเป้าหมายอื่นๆ

ในบทนี้จะนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ 17 ที่มีกับเป้าหมายอื่น ๆ ทางคณะวิจัยได้จัดทำ Mapping Matrix เพื่อแสดงความเชื่อมโยงในระดับเป้าประสงค์ อีกทั้งยังนำเสนอ Mapping Matrix ที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละเป้าประสงค์อีกด้วย

6.1 ความสำคัญของจากจัดทำ Mapping Matrix

เป้าหมายที่ 17 มีความแตกต่างจากเป้าหมายอื่นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เป้าหมายอื่น ๆ เป็นการเจาะจงแสดงการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหัวข้อต่าง ๆ (เช่น การจัดการกับความหิวโหย หรือมาตรการเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน เป็นต้น) แต่เป้าหมายที่ 17 เป็นเป้าหมายที่เน้นในด้านการส่งเสริมความร่วมมือ และเป็นตัวสนับสนุนเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านอื่นๆ ทั้งหมดได้

ทั้งนี้การจัดทำ Mapping Matrix เพื่อแสดงความเกี่ยวข้องกันระหว่างเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 ที่มุ่งเน้นความร่วมมือด้านการเงินและการค้าระหว่างประเทศ กับเป้าหมายอื่นๆ อีก 16 เป้าหมาย Mapping Matrix จะช่วยเป็นแนวทางให้การวางแผนนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มีความสอดคล้องกันมากขึ้น เพราะเป้าหมาย / เป้าประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความสอดคล้อง และไม่ได้แยกกันโดยสิ้นเชิง

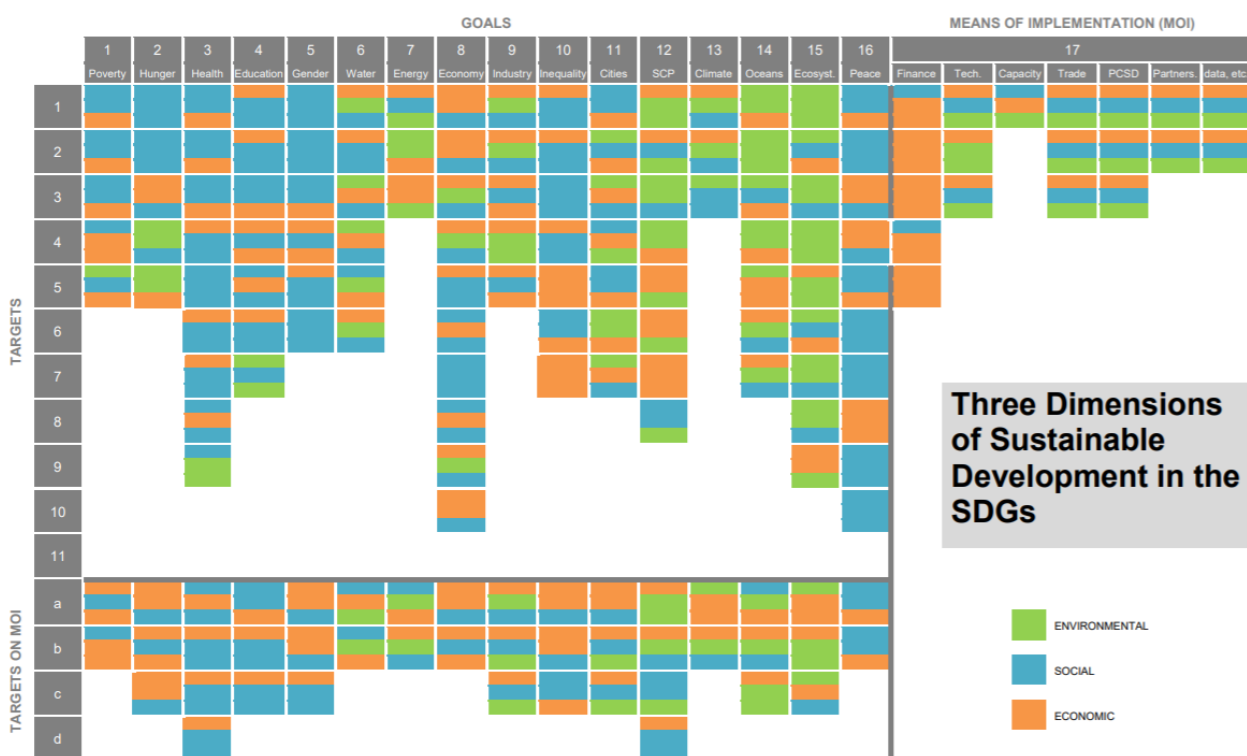
การพิจารณาความสอดคล้องในการวางแผนและดำเนินนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ เรียกว่า Policy Coherence for Sustainable Development (PCSD)⁸ ประโยชน์ของความสอดคล้องนี้ คือ เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ 1) บรรลุการประสานพลังกันระหว่างนโยบายด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2) เห็นภาพรวมเพื่อพิจารณาข้อดีข้อเสียเปรียบเทียบ (trade-off) ระหว่างความต้องการของประเทศ และข้อตกลงที่ได้ทำไว้ระดับนานาชาติ และ 3) แจ้งถึงผลกระทบข้างเคียงของการใช้นโยบายต่างๆ ในประเทศ ทั้งนี้ Mapping

⁸ <http://www.oecd.org/governance/pcsd/Note%20on%20Shaping%20Targets.pdf>

Metrix ยังช่วยเป็นแนวทางให้ผู้ออก และดำเนินนโยบายได้เห็นถึงความหลากหลายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นๆ ด้วย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 17 ในส่วนที่มุ่งเน้นความร่วมมือด้านการเงินและการค้าระหว่างประเทศ มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายในด้านต่างๆ อ้างอิงจาก Policy Coherence for Sustainable Development in the SDG Framework โดย OECD⁹ จะเห็นได้ว่าถ้าพิจารณามุมมองเกี่ยวกับนโยบายจาก 3 มุมมองที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน ได้แก่ นโยบายในแง่มุมมองทางเศรษฐกิจ นโยบายในแง่มุมมองทางสังคม และนโยบายในแง่มุมมองทางสิ่งแวดล้อมแล้ว เป้าประสงค์ต่างๆ จะมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายในแง่มุมมองเหล่านี้แตกต่างกันไป ดังแสดงในรูปภาพที่ 6.1

รูปภาพที่ 6.1 แผนภาพแสดงความสอดคล้องทางนโยบายของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: <http://www.oecd.org/governance/pcsd/Note%20on%20Shaping%20Targets.pdf>

⁹ <http://www.oecd.org/governance/pcsd/Note%20on%20Shaping%20Targets.pdf>

จากรูปภาพที่ 6.1 จะเห็นว่า

เป้าประสงค์ที่ 17.1 เน้นเรื่องการจัดเก็บภาษีภายในประเทศ จะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ และสังคม

เป้าประสงค์ที่ 17.2 เน้นเรื่องความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการจะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ

เป้าประสงค์ที่ 17.3 เน้นเรื่องแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม จะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ

เป้าประสงค์ที่ 17.4 เน้นเรื่องแหล่งกู้ยืมเงิน จะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ และสังคม

เป้าประสงค์ที่ 17.5 เน้นเรื่องการสนับสนุนการลงทุน จะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ

เป้าประสงค์ที่ 17.10 เน้นเรื่องความตกลงทางการค้า จะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ 17.11 เน้นเรื่องการส่งออกไปยังประเทศที่พัฒนาน้อย จะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ 17.12 เน้นเรื่องการค้าเสรี จะเกี่ยวเนื่องกับนโยบายในแง่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่าถึงแม้เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 จะเน้นในเรื่องของการเงิน และ 17.10-17.12 จะเกี่ยวข้องในด้านการค้า ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนานโยบายในแง่ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ แต่ก็มีมีความเกี่ยวข้องกันนโยบายในแง่ยุทธศาสตร์สังคม และนโยบายในแง่ยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าว ความเกี่ยวข้องของเป้าประสงค์ที่งานวิจัยที่สนใจ กับเป้าประสงค์ในเป้าหมายอื่น ๆ ยังมีความจำเป็นต้องพิจารณาร่วมกัน โดยรายละเอียดการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงถูกนำเสนอไว้ในส่วนที่ 6.3

6.2 การจัดทำ Mapping Matrix

จากที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 5 ส่วน 5.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ทางคณะวิจัยจัดทำ Mapping Matrix โดยการทบทวนเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดทั้งหมดที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ ประกอบกับการทบทวน “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ทั้ง 17 เป้าหมายที่

จัดทำโดยหน่วยงานในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยเกี่ยวกับเป้าหมายที่ยั่งยืนต่างๆ จาก SDG Move Thailand จากนั้นทางคณะคณะวิจัยตีความจากการอ่านเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดจากแหล่งข้อมูล และเอกสารดังกล่าว และจัดทำ Mapping Matrix ขึ้น

การวิเคราะห์เริ่มจากการพิจารณาว่า เป้าประสงค์ใดมีความสัมพันธ์กับประเด็นด้านการเงินและการค้าระหว่างประเทศ โดยการทบทวนเอกสารจากแหล่งข้อมูลข้างต้น และมาจัดทำ Mapping Matrix ดังนี้

ตารางที่ 6.1 ตารางแสดงความเชื่อมโยงระหว่างประสงค์ภายใต้เป้าหมายฯ อื่นๆ กับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้า

Goal	Finance					Trade		
	17.1 Domestic Tax	17.2 ODA	17.3 Additional Finance	17.4 Debts	17.5 Investment Promotion	17.10 Weighted Average Tariff	17.11 Export Share	17.12 Weighted Average Tariff for LDCs
1 Poverty	1.a, 1.b							
2 Hunger		2.a				2.b		
3 Health		3.b *						
4 Education		4.b						
5 Gender								
6 Water		6.a						
7 Energy			7.a, 7.b					
8 Economy		8.a						
9 Industry		9.a						
10 Inequity		10.b	10.b, 10.c					10.a
11 Cities		11.c						
12 RCP		12.a	12.a					
13 Climate			13.a, 13.b *					
14 Oceans		14.6 *					14.7 *	
15 Ecosyst		15.a, 15.b						
16 Peace	16.4 *							

* 3.b, 13.a, 13.b, 14.6, 14.7, 16.4 เป็นเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้า แต่อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบริบทประเทศไทย
ที่มา: คณะวิจัย

จากตารางที่ 6.1 จะเห็นได้ว่า เป้าประสงค์ส่วนใหญ่ที่มีความเชื่อมโยงจะเป็นหัวข้อย่อยที่ a หรือ b ในเป้าหมายต่างๆ ทั้งนี้เป็นเพราะ เป้าประสงค์ย่อยดังกล่าวเกี่ยวกับ Means of implementation หรือ แนวทางในการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องระหว่างแหล่งเงินทุน เทคโนโลยี การ

สร้างศักยภาพ การส่งเสริมด้านการค้าที่เป็นธรรม และเท่าเทียมกัน และการบูรณาการในภูมิภาค เพราะฉะนั้น เป้าหมายที่ 17 ที่เน้นเรื่องความร่วมมือในแง่การเงินหรือแหล่งเงินทุน และการส่งเสริมด้านการค้าที่เป็นธรรม และเท่าเทียม จึงแสดงถึงความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่เป็น Means of implementation ในเป้าหมายอื่นๆ ก่อนข้างชัดเจนกว่าเป้าประสงค์อื่น ๆ

6.3 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้ากับเป้าหมายอื่นๆ

ในส่วนนี้จะนำเสนอรายละเอียด และการตีความ Mapping Matrix แต่ละเป้าหมายที่มีความสัมพันธ์กับ เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงินและการค้า ภายใต้เป้าหมายที่ 17 เป้าประสงค์ส่วนใหญ่จากเป้าหมายอื่น มีความเกี่ยวข้องค่อนข้างมากกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ที่ มติประชุมกลั่นกรองตัวชี้วัดแจ้งว่า ไม่เกี่ยวกับบริบทประเทศไทย

6.3.1 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 1 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับ เป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 1.a และ 1.b ดังนี้

- 1.a สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญจากแหล่งที่หลากหลาย รวมไปถึง การยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อที่จะจัดให้มีแนวทางที่เพียงพอและวิธีการที่คาดเดา ได้ แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ในการดำเนินงานตาม แผนงานและนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ
- 1.b สร้างกรอบนโยบายที่เหมาะสมในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ บนฐานของ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สนับสนุนผู้มีรายได้น้อย (pro-poor) และคำนึงถึงความละเอียดอ่อนเชิงเพศ ภาวะ (gender-sensitive) เพื่อจะสนับสนุนการเร่งการลงทุนเพื่อปฏิบัติการขจัดความยากจน

โดยทั้งเป้าประสงค์ที่ 1.a และ 1.b มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.1 ที่เน้นในเรื่องการเก็บภาษี ภายในประเทศ และการใช้จ่ายของรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 1 คือ กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรประสานงานกับ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ที่ ดูแลในเรื่องเป้าประสงค์ที่ 17.1 เพื่อวางนโยบายภาษีและมาตรการทางการคลังที่จะช่วยบรรลุเป้าหมายที่ 1 ดังกล่าว

จากการสำรวจข้อมูลในตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่ามีมิติจากที่ประชุมการกลั่นกรองตัวชี้วัดให้สำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการประสาน และหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ สภาพัฒนา กรมบัญชีกลาง และสำนักงบประมาณ ทั้งนี้ทางคณะวิจัยเห็นว่าเป็นมิติที่ควรเพิ่มเติม หน่วยงาน เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการคลังซึ่งเป็นผู้เสนอแนะนโยบายและมาตรการทางการคลัง และ กรมสรรพากรซึ่งดูแลเรื่องโครงสร้างภาษีรายได้และควรพิจารณาให้มีการหารือกับหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับนโยบายโดยรวม และการจัดลำดับความสำคัญตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้วย

6.3.2 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับ

โภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 2 พบว่า เป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 2.a และ 2.b ดังนี้

- 2.a เพิ่มการลงทุนตลอดจนการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในชนบท การวิจัยเกษตรและการขยายบริการ การพัฒนาเทคโนโลยี และการทำธนาคารขึ้นของพืชและสัตว์ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
- 2.b แก้ไขและป้องกันการกีดกันและการบิดเบือนทางการค้าสำหรับสินค้าเกษตรในตลาดโลกรวมถึงทางการจัดการอุดหนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกทุกรูปแบบและมาตรการเพื่อการส่งออกทุกแบบที่ให้ผลในลักษณะเดียวกัน โดยให้เป็นไปตามอาณัติของรอบการพัฒนาโดฮา

โดยเป้าประสงค์ที่ 2.a มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และเป้าประสงค์ที่ 2.b มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.10 ที่เน้นในเรื่อง อัตราภาษีศุลกากรถั่วเฉลี่ยของประเทศ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 2 คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังรับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดที่ 2.a ด้วย ในขณะที่ 2.b กระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัด การร่วมมือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กับกระทรวงพาณิชย์ (ซึ่งเป็นหนึ่งใน

หน่วยงานรับผิดชอบหลักของเป้าหมายที่ 17) จึงมีความสำคัญในการวางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 2 และเป้าหมายที่ 17

6.3.3 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 3 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางด้านการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 3.b ดังนี้

3.b สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาวัคซีนและยาสำหรับโรคติดต่อ และไม่ติดต่อที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศกำลังพัฒนา ให้มีการเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นในราคาที่สามารถซื้อหาได้ตามปณณญาโคธา - ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและสาธารณสุข ซึ่งเน้นย้ำสิทธิสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่จะใช้บทบัญญัติในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าอย่างเต็มที่ ในการผ่อนปรนเพื่อจะปกป้องสุขภาพสาธารณะและโดยเฉพาะการเข้าถึงยาโดยถ้วนหน้า

ทั้งนี้ ทางคณะวิจัยมีความเห็นว่าเป้าประสงค์ที่ 3.b โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่ 3.b.2 มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ เพราะมีการวัดยอดรวมสุทธิความช่วยเหลือด้านการพัฒนางานวิจัยทางการแพทย์และด้านสุขภาพพื้นฐานที่เป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากมติจากที่ประชุมการกลั่นกรองตัวชี้วัดกล่าวว่า สำหรับ 3.b.2 ประเทศไทยไม่ต้องรายงานเพราะประเทศไทยไม่ได้อยู่ในขอบข่าย 25 ประเทศที่ต้องสนับสนุนเงินช่วยเหลือการพัฒนางานวิจัย ทั้งนี้ ทางคณะวิจัยมีความเห็นว่า หน่วยงานรับผิดชอบหลักของเป้าหมายที่ 3 คือ กระทรวงสาธารณสุข อาจจะพิจารณาผลการวิจัย และความเห็นเพิ่มเติมจากคณะวิจัยที่ประเมินสถานะปัจจุบันของเป้าหมายที่ 3 หากคณะวิจัยมีความเห็นและแสดงข้อมูลว่าตัวชี้วัดที่ 3.b โดยเฉพาะ 3.b.2 เป็นตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย ทางกระทรวงสาธารณสุข อาจจะพิจารณาประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้เป้าหมายที่ 17 ต่อไป

6.3.4 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม และเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 4 แล้วพบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 4.b ดังนี้

4.b ขยายจำนวนทุนการศึกษาทั่วโลกให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศในแอฟริกา เพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอาชีพ และโปรแกรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านเทคนิค วิศวกรรม และวิทยาศาสตร์ ในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ภายในปี 2563

โดยเป้าประสงค์ที่ 4.b มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากมีการวัดปริมาณความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ที่เป็นทุนการศึกษา ตามสาขาและประเภทการศึกษา หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 4 คือ กระทรวงศึกษาธิการ ควรพิจารณาหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา เช่น กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษา และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างประเทศ คือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) ด้วย

6.3.5 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และให้อำนาจของผู้หญิง และเด็กหญิงทุกคน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 5 พบว่า ไม่มีเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 เนื่องจากตัวชี้วัดส่วนใหญ่ของเป้าหมายที่ 5 เน้นไปในเรื่องสัดส่วนของเด็กและผู้หญิงในกิจกรรม และการเข้าถึงอาชีพ / สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งนี้เป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายที่ 5 นี้ อาจจะมีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ในแง่อื่นๆ ในเป้าหมายที่ 17 นอกเหนือจากประเด็นทางการเงิน และการค้า

อย่างไรก็ตามหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 5 คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังเป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักที่ดูแลเป้าหมายที่ 1 ซึ่งมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 17 อยู่ หากมี

ประเด็นเกี่ยวโยงระหว่างเป้าหมายที่ 17 ในแง่อื่นนอกเหนือจากประเด็นทางการเงิน และการค้า กับเป้าหมายที่ 5 จุดเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงมีอยู่

6.3.6 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำ และการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 6 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 6.a ดังนี้

6.a ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา ในกิจกรรมและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับน้ำ และสุขอนามัยซึ่งรวมถึงด้านการเก็บน้ำ การขจัดเกลื่อ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการน้ำเสีย เทคโนโลยีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่

เป้าประสงค์ที่ 6.b มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากมีการวัดปริมาณความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการในด้านที่เกี่ยวข้องกับน้ำและสุขอนามัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนบูรณาการการใช้จ่ายของภาครัฐ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 6 คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ / กระทรวงมหาดไทย จากการสำรวจตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ของเป้าหมายที่ 6 พบว่าหน่วยงานที่สนับสนุนข้อมูลตัวชี้วัดนี้คือ กระทรวงการคลัง และ กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ดังกล่าว กับเป้าประสงค์ที่ 17.2 นอกจากนี้ที่ประชุมการกลั่นกรองตัวชี้วัดแนะนำให้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบพิจารณาประสานกับกระทรวงการคลัง เพื่อรายงานสัดส่วนของ ODA ที่ประเทศไทยได้รับผ่านกระทรวงการคลัง โดยสัดส่วนของ ODA ที่ได้รับผ่านทางกระทรวงการคลัง ควรนำมาพิจารณาในฐานะที่เป็นตัวชี้วัดเพิ่มเติม เนื่องจากจะแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือและการสนับสนุนระดับสูงระหว่างผู้ให้ ODA และหน่วยงานภาครัฐอยู่ภายใต้แผนงานงบประมาณ

ในด้านของตัวชี้วัดในระดับโลกสำหรับเป้าประสงค์นี้ องค์การอนามัยโลกมีการสำรวจ Global Analysis and Assessment of Sanitation and Drinking-Water (GLAAS) โดยส่งแบบสำรวจไปยังประเทศต่างๆ ทุก 2 ปี เพื่อให้กรมอนามัย สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควร

หารือกับกรมอนามัย สำนักสุขภาพอาหารและน้ำ เพื่อหารือแนวทางการเตรียมข้อมูลเพื่อตอบแบบสอบถาม GLAAS ต่อไป

6.3.7 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 7 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 7.a และ 7.b ดังนี้

- 7.a ขกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการวิจัย และ เทคโนโลยีพลังงานที่สะอาด โดยรวมถึงพลังงานทดแทน ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และ เทคโนโลยีเชื้อเพลิงฟอสซิลขั้นสูงและสะอาด และสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ด้านพลังงานและเทคโนโลยีพลังงานที่สะอาด ภายในปี 2573
- 7.b ขยายโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาเทคโนโลยี สำหรับการจัดส่งบริการพลังงานสมัยใหม่และ ยั่งยืนให้โดยถ้วนหน้าในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ที่สอดคล้องกับโครงการสนับสนุนของประเทศ เหล่านั้น ภายในปี 2573

โดยทั้งเป้าประสงค์ที่ 7.a และ 7.b มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.3 ที่เน้นในเรื่องการระดม ทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายไปยังประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากมีการวัดการสนับสนุน ให้ประเทศที่กำลังพัฒนาการวิจัยพลังงานที่สะอาด โดยรวมถึงพลังงานทดแทนและเทคโนโลยีเชื้อเพลิงสะอาด รวมถึงระบบ สำหรับเป้าประสงค์ที่ 7.a และวัด การลงทุนในพลังงานที่มีประสิทธิภาพ คิดเป็นสัดส่วนของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และจำนวนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในโครงสร้างพื้นฐาน และ เทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การบริการที่พัฒนาอย่างยั่งยืนตามเป้าประสงค์ที่ 17.b

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 7 คือ กระทรวงพลังงาน สำหรับเป้าประสงค์ที่ 7.a และ 7.b มี หน่วยงานที่สามารถช่วยสนับสนุนการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้ คือ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ และกรมความ

ร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA)¹⁰ ทั้งนี้มติที่ประชุมจากตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้กล่าวว่าทางรัฐบาลมี ข้อมูลสถิติพร้อมจัดทำตัวชี้วัด แต่ยังคงให้สำนักนโยบาย และยุทธศาสตร์ และ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) รวบรวมข้อมูลการสนับสนุนเงินในภาพรวม เพื่อในอนาคตจะได้ พัฒนาการจำแนกข้อมูลและจำนวนเงินให้ละเอียดมากขึ้น

6.3.8 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ รวมถึงการมีงานทำที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 8 พบว่า เป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 8.a ดังนี้

- 8.a เพิ่มความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการค้าสำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงการบูรณาการกรอบแผนงานความช่วยเหลือด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการค้าให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาน้อยที่สุดให้ดีขึ้น

โดยเป้าประสงค์ที่ 8.a มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากมีการวัดความช่วยเหลือสำหรับพันธกรณี/ข้อผูกมัดทางการค้า และการเบิกจ่าย หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 8 คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / กระทรวงการคลัง / กระทรวงแรงงาน ทั้งนี้จากการสำรวจตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 8 พบว่าตัวชี้วัดนี้ 8.a นี้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดคือ กระทรวงการต่างประเทศ อีกทั้งมติประชุมยังเสนอให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือกับกระทรวงพาณิชย์เพิ่มเติม ทางคณะวิจัยเสนอให้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) เข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานตัวชี้วัดนี้ด้วย

6.3.9 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 9 พบว่า เป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 9.a ดังนี้

¹⁰ ในตารางทบทวนของหน่วยงานที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 7 ยังระบุหน่วยงานเสริมเป็น สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ (สรป.)

- 9.a อำนวยความสะดวกการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนและทนทานในประเทศกำลังพัฒนา ผ่านทางการยกระดับการสนับสนุนทางการเงิน เทคโนโลยี และด้านวิชาการให้แก่ประเทศใน แอฟริกา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล และรัฐกำลัง พัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก

โดยเป้าประสงค์ที่ 9.a มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการ พัฒนาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากมีการวัดการสนับสนุนระหว่างประเทศที่เป็นทางการทั้งหมด (ความช่วยเหลือ เพื่อการพัฒนาที่เป็นทางการ (ODA) บวกความช่วยเหลือที่เป็นทางการอื่นๆ) ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 9 คือ กระทรวงคมนาคมและกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งนี้จากการสำรวจ ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 9 พบว่าตัวชี้วัดนี้ 9.a นี้มีหน่วยงานที่ รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ และโครงสร้างพื้นฐานให้แก่กลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด

จากมติดักกรองตัวชี้วัดมีการสรุปไว้ว่าสำหรับข้อมูลจากหน่วยงานอื่น ๆ TICA จะได้รับเฉพาะตามที่ หน่วยงานรายงานเท่านั้น ดังนั้นการประสานทางด้านนโยบายและการเก็บข้อมูลสำหรับเป้าประสงค์ที่ 9.a ที่ม ความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 จำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนเพื่อประเมินการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลใน แ่งอื่นๆ นอกเหนือจากด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

6.3.10 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 10 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับ เป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 10.a, 10.b, 10.c ดังนี้

- 10.a ปฏิบัติตามหลักการที่เป็นลักษณะพิเศษและแตกต่างสำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะ อย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สอดคล้องตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก
- 10.b สนับสนุนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการและการไหลของเงิน ซึ่ง รวมถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ไปยังรัฐที่มีความจำเป็นมากที่สุด โดยเฉพาะอย่าง ยิ่ง ประเทศกำลังพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศในแอฟริกา รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และ

ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล โดยให้เป็นไปตามแผนและแผนงานของประเทศเหล่านั้น

- 10.c ลดค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมของการส่งเงินกลับประเทศของผู้อพยพ (migrant remittance) ให้ต่ำกว่าร้อยละ 3 และจัดการชำระเงินระหว่างประเทศ (remittance corridors) ที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าร้อยละ 5 ภายในปี 2573

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 10 คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ / กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โดยเป้าประสงค์ที่ 10.a มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.12 ที่เน้นในเรื่องอัตราภาษีศุลกากรถั่วเฉลี่ยที่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็กเผชิญอยู่ เนื่องจากการวัดสัดส่วนของรายการสินค้าที่ต้องเสียภาษีการนำเข้าจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีข้อกีดกันทางภาษีอากร (zero-tariff) โดยหน่วยงานสนับสนุนที่เก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้คือ กระทรวงพาณิชย์ และกรมศุลกากร

ในส่วนของเป้าประสงค์ที่ 10.b นั้นมีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และ 17.3 ที่เน้นในเรื่องการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายในแง่การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ เนื่องจากการวัดทรัพยากรเพื่อการพัฒนาทั้งสิ้น จำแนกตามประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือ และประเทศผู้ให้การช่วยเหลือ และประเภทของการให้ความช่วยเหลือ (เช่น การช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ (FDI) และอื่นๆ) โดยหน่วยงานสนับสนุนที่เก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการต่างประเทศ มติที่ประชุมกลั่นกรองตัวชี้วัดแจ้งว่ามีข้อมูลสถิติอยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้ประมวล/คำนวณเป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และต้องหารือในรายละเอียดของการคำนวณ และขอบเขตของข้อมูลที่จะนำมาจัดทำตัวชี้วัดเพิ่มเติม

สำหรับเป้าประสงค์ที่ 10.c นั้นมีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.3 ที่เน้นในเรื่องการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย ในแง่มูลค่าการโอนกลับประเทศ เนื่องจากการวัดค่าใช้จ่ายการส่งเงินกลับประเทศคิดเป็นสัดส่วนของจำนวนเงินที่ส่งกลับ โดยหน่วยงานสนับสนุนที่เก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย มติที่ประชุมกลั่นกรองตัวชี้วัดแจ้งว่ามีข้อมูลสถิติ แต่ยังไม่ได้

ประมวล/คำนวณเป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ทั้งนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยแจ้งว่ามีข้อมูลแต่ยังไม่มีการคำนวณ

6.3.11 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 11 ทำให้เมือง และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 11 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 11.c ดังนี้

11.c สนับสนุนประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงผ่านทางความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการในการสร้างอาคารที่ยั่งยืนและทนทานโดยใช้วัสดุท้องถิ่น

โดยเป้าประสงค์ที่ 11.c มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากมีการวัดสัดส่วนของการสนับสนุนทางการเงินที่จัดสรรให้กับการก่อสร้าง และการเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ยึดหยุ่น และอาคารที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 11 คือ กระทรวงมหาดไทย / กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้จากการสำรวจตารางบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 11 พบว่าตัวชี้วัด 11.c นี้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA)

มติของที่ประชุมที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ในข้อนี้กล่าวว่า หน่วยงานต่าง ๆ อาจมีการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินให้กับประเทศด้อยพัฒนา ดังนั้นจึงควรมีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้เพื่อให้ครอบคลุมตามเป้าประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของคณะวิจัยที่กล่าวถึงเป้าหมายที่ 17.2 ว่าประเทศไทยควรพิจารณาจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวถึงแม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้อยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม

6.3.12 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 12 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 12.a และ 12.c ดังนี้

12.a สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเพิ่มขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 12 คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ 12.a นั้นมีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และ 17.3 ที่เน้นในเรื่องการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายในแง่การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ เนื่องจากการวัดจำนวนการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยหน่วยงานสนับสนุนที่เก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้คือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) และ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมีหน่วยงานสนับสนุนเพิ่มเติมคือ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร

มิติที่ประชุมกลั่นกรองตัวชี้วัดเจกว่านอกจากความร่วมมือที่ผ่านกระทรวงต่างประเทศ สามารถใช้ข้อมูลที่หน่วยงานให้หรือรับความช่วยเหลือร่วมกับประเทศต่างๆ ได้เช่นกัน เช่น ความร่วมมือใต้-ใต้ (South-South Cooperation) อีกทั้งทางรัฐบาลควรมีหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศจากทุกภาคส่วน โดยเป็นจุดรวบรวมข้อมูลให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรายงานข้อมูลความช่วยเหลือให้หน่วยงานหลักรับทราบ ไม่ว่าความช่วยเหลือเรื่องเงินทุนหรือความช่วยเหลือด้านเทคนิค วิชาการ ซึ่งมิติที่ประชุมตรงส่วนนี้สอดคล้องโดยเฉพาะกับการเก็บข้อมูลของตัวชี้วัดที่ 17.2

6.3.13 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 13 พบว่า เป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 13.a และ 13.b ดังนี้

- 13.a ดำเนินการให้เกิดผลตามพันธกรณีที่ผูกมัดต่อประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่มีเป้าหมายร่วมกันระดมทุนจากทุกแหล่งให้ได้จำนวน 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ภายในปี 2563 เพื่อจะแก้ปัญหาที่สำคัญของประเทศกำลังพัฒนา ในบริบทของการดำเนินการด้านการบรรเทาผลกระทบที่ชัดเจนและมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน และทำให้กองทุน Green Climate Fund ดำเนินการอย่างเต็มที่โดยเร็วที่สุดผ่านการให้ทุน

13.b ส่งเสริมกลไกที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผน และการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และให้ความสำคัญต่อผู้หญิง เยาวชน และชุมชนท้องถิ่นและชายแดน

โดยทั้งเป้าหมายที่ 13.a และ 13.b มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 17.2 ที่เน้นในเรื่องความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากมีการวัดข้อมูลดังนี้

- ปริมาณการระดมเงินดอลลาร์สหรัฐต่อปี เริ่มในปี 2020 ตามพันธสัญญาเรื่องการระดมเงินให้ถึง 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- จำนวนประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ที่ได้รับความช่วยเหลือพิเศษ และปริมาณการสนับสนุนรวมถึง การเงิน เทคโนโลยี และการสร้างขีดความสามารถ เพื่อเป็นเครื่องมือในการยกระดับสมรรถนะในการวางแผน และจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีประสิทธิภาพ รวมถึง การมุ่งเน้นไปยังสตรี เยาวชน ชุมชนท้องถิ่น และชายแดน

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่ากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 13 แต่มติที่ประชุมการถ่วงดุลตัวชี้วัดแจ้งว่า ตัวชี้วัดทั้งสองดังกล่าว **ไม่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทของประเทศไทย** เพราะเป็นเป้าหมายที่กำหนดให้กับประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก มติที่ประชุมนี้สอดคล้องกับคำแนะนำของคณะวิจัยของ ดร. กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ และคณะ ในเรื่อง “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือก มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ สิบสาม” ว่าเป้าหมายที่ 13.a และ 13.b ไม่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีการให้เงินสนับสนุนกับประเทศอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการด้านการลดก๊าซเรือนกระจก และประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก ดังนั้น จึงไม่มีภารกิจหรือการดำเนินการใดที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายดังกล่าว

6.3.14 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 14 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายดังกล่าวไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเป้าประสงค์ทางการเงิน และการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 14 คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3.15 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 15 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 คือ เป้าประสงค์ที่ 15.a และ 15.b ดังนี้

- 15.a ระดม และเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์ และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
- 15.b ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่ง และทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า

เป้าประสงค์ที่ 15.a และ 15.b นั้นมีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 ที่เน้นในความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากทั้งเป้าประสงค์ที่ 15.a และ 15.b มีการวัดการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และการใช้จ่ายของรัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายนี้คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานสนับสนุนที่เก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้คือ กรมอุทยานแห่งชาติ

ทั้งนี้จากตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีข้อชี้แจงจากมติที่ประชุมว่า ข้อมูลการใช้จ่ายของรัฐบาล ฝ่ายเลขธิการของกรมอุทยานแห่งชาติ จะเป็นผู้รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนมีข้อมูล ODA ในภาพรวมยังไม่มี มีแต่เฉพาะของกรมอุทยานแห่งชาติ ที่รับความช่วยเหลือจาก

ต่างประเทศ ทางคณะวิจัยจึงมีความเห็นว่า กรมอุทยานแห่งชาติ อาจพิจารณาขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ หรือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) เพื่อดำเนินการ พัฒนาการเก็บและจะแนกข้อมูลที่เป็นต่อไป

6.3.16 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และครอบคลุมในระดับ

เมื่อพิจารณาเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 16 พบว่า เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายดังกล่าวไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเป้าประสงค์ทางการเงิน และการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 16 คือ กระทรวงยุติธรรม/กระทรวงมหาดไทย/กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าไม่มีเป้าประสงค์ใดที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่เมื่อพิจารณาแล้วเป้าประสงค์ที่ 16.4 คือ

16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธ และเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตาม และการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี 2573

โดยเฉพาะ 16.4.1 ที่วัด มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็น ดอลลาร์สหรัฐ) มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ที่ 17.1 ที่เน้นในเรื่องความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆของรัฐ เนื่องจากการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธ และเงินข้ามประเทศส่วนหนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการเลี่ยงภาษี¹¹ ทั้งนี้ จากมติที่ประชุมกลั่นกรองตัวชี้วัดมีการแจ้งว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำข้อมูลตัวชี้วัด โดยมีหน่วยงานสนับสนุนคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยทางคณะวิจัยเห็นว่าในที่นี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถเป็นหน่วยงานที่เชื่อมการเก็บ จัดทำ และประเมินข้อมูลในส่วนนี้กับการบรรลุเป้าหมายที่ 17.1 ได้ เพื่อป้องกัน และเฝ้าระวังแหล่งที่มาของเงินผิดกฎหมาย

¹¹ ตัวอย่างการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ OECD <http://www.oecd.org/governance/pcsd/Note%20on%20Shaping%20Targets.pdf>

6.4 Mapping Matrix หน่วยงานรับผิดชอบ

จากผลวิเคราะห์ และคำบรรยายในส่วนที่ 6.3 สามารถสรุปหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 17 เป้าประสงค์ด้านการเงิน และการค้า ดังปรากฏในตารางที่ 6.2

ตาราง 6.2 สรุปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูล และการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน และการค้า ภายใต้เป้าหมายที่ 17 รายละเอียดของหน่วยงานในแต่ละเป้าหมายดังกล่าวได้แสดงไว้ในรายละเอียดจากส่วนที่ 6.3 ข้างต้น เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางนี้ จะเห็นว่ารูปแบบมีความคล้ายคลึงกับการจัดทำข้อมูลใน “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ทั้ง 17 เป้าหมายที่จัดทำโดยหน่วยงานในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง แต่การจัดทำตารางในลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายต่างๆ โดยการจัดทำ Mapping Matrix ในลักษณะที่แสดงภาพรวมนี้ (ทั้งตารางที่ 6.1 และตารางที่ 6.2) มีส่วนช่วยเพิ่มการมุ่งความสำคัญสำหรับการสร้างความคืบหน้าไปยังแต่ละเป้าหมายที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ และต้องการเร่งพัฒนา

ตารางที่ 6.2 ตารางแสดงหน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้า

Goal	ตัวชี้วัดเป้าหมายอื่นๆ	เป้าประสงค์ด้านการเงินและการค้า	หน่วยงานประจำเป้าหมายอื่นๆ และหน่วยงานประจำเป้าหมายที่ 17 ที่เกี่ยวข้อง
1 Poverty	1.a, 1.b	17.1	<u>กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</u> สำนัก ทบปลัดกระทรวง การคลัง
2 Hunger	2.a	17.2	<u>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กระทรวงพาณิชย์</u>
	2.b	17.10	
3 Health	3.b *	17.2	<u>กระทรวงพาณิชย์</u>
4 Education	4.b	17.2	<u>กระทรวงศึกษาธิการ, กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA)</u>
5 Gender	N/A	N/A	N/A
6 Water	6.a	17.2	<u>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ / กระทรวงมหาดไทย</u> กระทรวง การคลัง และ กระทรวง การต่างประเทศ
7 Energy	7.a, 7.b	17.3	<u>กระทรวงพลังงาน, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA)</u>
8 Economy	8.a	17.2	<u>สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / กระทรวงการคลัง / กระทรวงแรงงาน,</u> กระทรวง การต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA)
9 Industry	9.a	17.2	<u>กระทรวง คมนาคม และกระทรวง อุตสาหกรรม, กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA)</u>
	10.a	17.12	
10 Inequality	10.b	17.2	<u>สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ</u> มนุษย์ กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร, ธนาคารแห่งประเทศไทย, กระทรวง การต่างประเทศ
	10.b, 10.c	17.3	
11 Cities	11.c	17.2	<u>กระทรวงมหาดไทย / กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</u> กรมความร่วมมือระหว่าง ประเทศ (TICA)
12 RCP	12.a	17.2, 17.3	<u>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สำนักงานพัฒนาการ</u> วิจัยการเกษตร, กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA)
13 Climate	13.a*, 13.b *	17.3	<u>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>
14 Ocean	14.6 *	17.2	<u>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>
	14.7 *	17.11	
15 Ecosyst	15.a, 15.b	17.2	<u>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมอุทยานแห่งชาติ, กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ</u> (TICA) หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ
16 Peace	16.4 *	17.1	<u>กระทรวงยุติธรรมกระทรวงมหาดไทยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานป้องกัน</u> และปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ธนาคารแห่งประเทศไทย

* 3.b, 13.a, 13.b, 14.6, 16.4 เป็นเป้าประสงค์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ทางการเงินและการค้า แต่อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบริบทประเทศไทย
แหล่งที่มา: คณะวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการศึกษาที่น่าสนใจในบทนี้ประกอบด้วย ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

(1) ระดับการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งแทนด้วยตัวแปรระดับมหภาค อันได้แก่ ดัชนีรวม SDG (SDG Score) ดัชนีในส่วนของเป้าหมาย 17 (Goal 17 score) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

และ (2) ตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศทางด้านการเงินและการค้า เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตามที่ได้อธิบายวิธีการศึกษาไว้ในบทที่ 5 รวมถึงอภิปรายรายละเอียดของผลการประมาณค่าโดยการนำผลการประมาณค่ามาใช้จัดเรียงลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่มีต่อระดับการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืน

7.1 ผลการประมาณค่าของแบบจำลองที่ใช้ดัชนีของ SDGIndex.org เป็นตัวแปรตาม

7.1.1 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง SDG score กับตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่ทำการศึกษาในงานวิจัยนี้ อันได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.4 และเป้าประสงค์ที่ 17.11

การคำนวณ SDG score เพิ่งมีขึ้นเมื่อปี 2561 ทำให้ข้อมูลที่เรามีจำกัด จากจำนวนทั้งสิ้น 156 ประเทศที่มีข้อมูลในปี 2561 มีทั้งสิ้นเพียง 51 ประเทศที่มีข้อมูลปี 2560 ของตัวชี้วัดทั้ง 7 ตัว ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 5

เนื่องจากการประมาณค่าแบบจำลองนี้ทำขึ้นเพื่อหาความสำคัญของตัวชี้วัดที่มีต่อระดับการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่มีอยู่ในปีก่อนหน้าเป็นตัวอธิบาย SDG score ทั้งนี้ด้วยความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลปี 2561 ในฐานะข้อมูลธนาคารโลก การศึกษานี้จึงใช้เพียง SDG score ของปี 2561 และข้อมูลตัวชี้วัดในปี 2560 แม้ว่าเมื่อไม่นานมานี้จะมีการประกาศตัวเลขปี 2562 ก็ตาม

การประมาณค่าแบบจำลองด้วยชุดข้อมูลนานาชาติใน 1 ช่วงเวลานี้ ใช้วิธีที่เรียกว่า Ordinary Least Square แบบ Newey-West heteroscedasticity and autocorrelation (HAC) robust standard errors & covariance โดยกำหนด Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 4.0000 ซึ่งทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีการจัดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ที่เรียกว่า heterogeneity and autocorrelation

จะเห็นได้จากผลการประมาณค่าในตารางที่ 7.1 ว่าตัวชี้วัดซึ่งไม่มีผลต่อ SDG score ได้แก่ สัดส่วนบริการเงินกู้ต่อการส่งออก (Debt Service Ratio) และสัดส่วนการส่งออกของประเทศต่อการส่งออกรวมของโลก (Export Share) ส่วนตัวแปรที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อ SDG score คือ การไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ (FDI Inflows/GDP) และการโอนเงินกลับจากต่างประเทศ (Received remittance/GDP) โดยแสดงให้เห็นว่า ประเทศใดที่มีเงินลงทุนจากต่างประเทศมากหรือมีเงินโอนกลับจากแรงงานต่างประเทศมากก็จะมี SDG Goal 17 score สูง โดยขนาดของค่าสัมประสิทธิ์ ชี้ให้เห็นว่าเงินลงทุนจากต่างประเทศ ($\beta = 0.577$) มีความสัมพันธ์กับดัชนีมากกว่าเงินโอนกลับจากต่างประเทศ ($\beta = 0.30$)

นอกจากนี้ ประเทศที่มีสัดส่วนของภาษีต่อ GDP สูงแต่มีสัดส่วนของภาษีต่อรายจ่ายต่ำ จะมีค่าดัชนีสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหากตัวเลขรายได้รัฐส่วนใหญ่มาจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่ภาษี เช่น เงินกู้ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ นั้นย่อมหมายถึงประเทศดังกล่าวต้องพึ่งพาต่างประเทศ และอาจถูกกระทบจากเหตุการณ์ความไม่แน่นอนในต่างประเทศได้ง่ายกว่า ในส่วนของสัดส่วนของภาษีต่อรายจ่ายภาครัฐนั้นจะมีค่าต่ำได้ไม่จำเป็นต้องเป็นการเก็บภาษีต่ำ แต่อาจเป็นการที่รัฐมีค่าใช้จ่ายที่สูงเมื่อเทียบกับภาษีที่เก็บได้ ทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบและมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผลการประมาณค่าที่น่าสนใจของแบบจำลองนี้ คือ ผลการประมาณค่าชี้ให้เห็นว่าการได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการหรือ ODA นั้นจะปรากฏในประเทศที่มี SDG score ต่ำ

ตารางที่ 7.1 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ใช้ SDG score และ Goal 17 score เป็นตัวแปรตาม

Independent Variables	Dependent Variables							
	SDG score 2018				Goal 17 score			
	Coef.		S.E.	t-stat	Coef.		S.E.	t-stat
Constant	61.136	**	4.682	13.058	33.498	**	7.113	4.709
<u>Tax Revenues</u> Gov. Revenue	0.235	**	0.115	2.039	1.250	**	0.202	6.198
<u>Tax Revenues</u> Gov. Expenditure	-0.089	**	0.030	-2.933	0.051		0.058	0.884
<u>Net received ODA</u> GNI	-0.763	**	0.196	-3.892	0.491	**	0.156	3.156
<u>FDI inflows</u> GDP	0.577	**	0.249	2.313	-0.351		0.305	-1.152
<u>Received remittance</u> GDP	0.300	**	0.093	3.214	0.002		0.139	0.014
<i>Debt Service Ratio</i>	0.061		0.058	1.054	-0.108		0.078	-1.382
<i>Export Share</i>	2.029		1.555	1.305	-0.709		1.656	-0.428
R-squared	0.654				0.608			
Adjusted R-squared	0.598				0.544			
S.E. of regression	4.802				7.459			
Log likelihood	-148.037				-170.493			
F-statistic	11.623				9.537			
Prob.(F-statistic)	0.000				0.000			
Akaike info criterion	6.119				7.000			
Schwarz criterion	6.422				7.303			
Hannan-Quinn criter.	6.235				7.116			
Wald F-statistic	14.941				8.304			
Prob.(Wald F-statistic)	0.000				0.000			

หมายเหตุ ** และ * บ่งชี้ว่าตัวแปรอิสระของสมการถดถอยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ
ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

7.1.2 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Goal 17 score กับตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.4 และเป้าประสงค์ที่ 17.11

เช่นเดียวกับ SDG score การคำนวณ Goal 17 score เพิ่งมีขึ้นเมื่อปี 2561 จากจำนวนทั้งสิ้น 156 ประเทศ ที่มี Goal 17 score ของปี 2561 มีทั้งสิ้นเพียง 51 ประเทศที่มีข้อมูลตัวชี้วัดทั้ง 7 ตัว ข้อมูลชุดนี้เป็นข้อมูลแบบ Cross-sectional (ชุดข้อมูลที่อยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง) การประมาณค่าแบบจำลองนี้จึงใช้วิธีการประมาณค่าที่เรียกว่า Ordinary Least Square แบบ Newey-West heteroscedasticity and autocorrelation (HAC) robust standard errors & covariance โดยกำหนด Bartlett kernel Newey-West fixed bandwidth = 4 ซึ่งทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีประสิทธิภาพไร้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ที่เรียกว่า heterogeneity and autocorrelation

ผลการประมาณค่าซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 7.1 แสดงให้เห็นว่ามีแค่ 2 ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญต่อดัชนี Goal 17 score นั่นคือ สัดส่วนภาษีต่อ GDP และสัดส่วนขอรับสิทธิของเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการต่อระดับรายได้ประชาชาติ โดยค่าสัมประสิทธิ์ต่างมีค่าเป็นบวก ซึ่งให้เห็นว่า ประเทศที่มีสัดส่วนภาษีต่อ GDP และสัดส่วนขอรับสิทธิของเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการต่อระดับรายได้ประชาชาติสูงกว่าก็จะ มี Goal 17 score ที่สูงกว่า หรือก็คือเป้าประสงค์ที่ 17.1, 17.2 และ 17.3 เป็นเป้าประสงค์ที่มีความสำคัญต่อคะแนนที่แต่ละประเทศได้รับ

7.1.3 ข้อเสียของการใช้ดัชนี SDG score และ Goal 17 score

ข้อเสียของการใช้ดัชนี SDG score และ Goal 17 score ในการศึกษาความสำคัญของเป้าประสงค์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ข้อมูลดัชนีมีเพียง 2 ปีทำให้ไม่สามารถใช้เพียงข้อมูลของไทยในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดและ SDG score และ Goal 17 score ได้ และเพื่อให้มีจำนวนข้อมูลเพียงพอสำหรับประมาณค่าสมการถดถอย จึงต้องใช้ข้อมูลนานาชาติแบบ cross-sectional เท่านั้น แม้กระนั้นจำนวนประเทศที่มีข้อมูลตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.1-17.4 และ 17.11 มีเพียง 51 ประเทศ ทำให้ผลที่ได้มีข้อจำกัดในความน่าเชื่อถือเมื่อใช้การทดสอบด้วย t-test ซึ่งจะต้องอาศัยสมมติฐานว่าข้อมูลที่ใช้มีการกระจายแบบปกติ (normal distribution)

ดังนั้นคณะวิจัย จึงเสนอการใช้ตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคที่วัดระดับการพัฒนาของประเทศ เช่น GDP แต่เนื่องจากข้อมูล GDP มีลักษณะข้อมูลแบบแนวนอน มีปัญหาเรื่อง stationarity จึงต้องใช้วิธีการขยายตัวทาง

เศรษฐกิจซึ่งวัดโดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP (GDP Growth) แทน และใช้ค่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นตัววัดความยั่งยืนของการพัฒนา หากเป้าประสงค์มีความเหมาะสมที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การบรรลุค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดก็ควรที่จะนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจและอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง หรือกล่าวคือประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือจากนานาชาติ หรือการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ควรมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นและต่อเนื่อง

7.2 ผลการประมาณค่าของแบบจำลองที่ใช้การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรตาม

7.2.1 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับเงินทุนจากต่างประเทศ (ซึ่งวัดโดยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ) กับตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่ ทำการศึกษาในงานวิจัยนี้ อันได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.4 และเป้าประสงค์ที่ 17.11

การประมาณค่าแบบจำลองนี้ใช้ชุดข้อมูลนานาชาติในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2548-2560 โดยมีการจัดเรียงข้อมูลอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และตัวชี้วัดของกลุ่มประเทศตัวอย่าง 30 ประเทศ ที่กล่าวถึงแล้วในบทที่ 5 ของแต่ละปีเรียงต่อกัน เรียกว่าข้อมูลแบบ Panel ดังนั้นการประมาณค่าแบบจำลองจึงใช้วิธีการ Period Seemingly Unrelated Regression แบบ Panel-Corrected Standard Errors ซึ่งทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีประสิทธิภาพไร้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ที่เรียกว่า heteroscedasticity and autocorrelation

จะเห็นได้จากผลการประมาณค่าในตารางที่ 7.2 ว่าตัวชี้วัดที่ไม่มีผลต่อระดับการพัฒนาของประเทศ ซึ่งแทนค่าโดย GDP Growth คือ สัดส่วนของภาษีต่อ GDP และสัดส่วนเงินโอนจากต่างประเทศต่อ GDP ในขณะที่ตัวชี้วัดอื่นๆ มีความสำคัญต่อ GDP Growth

ตารางที่ 7.2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ใช้อัตราการขายตัวของ GDP
และการเปลี่ยนแปลงของอัตราการขายตัวของ GDP เป็นตัวแปรตาม

Independent Variables	Dependent Variables							
	GDP Growth				Sustainability			
	Coef.		S.E.	t-stat	Coef.		S.E.	t-stat
Constant	3.752	**	0.313	12.001	-0.123	*	0.068	-1.816
$\Delta \frac{\text{Tax Revenues}}{\text{Gov. Revenue}}$	0.071		0.094	0.755	-0.195	*	0.113	-1.729
$\Delta \frac{\text{Tax Revenues}}{\text{Gov. Expenditure}}$	0.066	**	0.024	2.736	0.062	**	0.027	2.321
$\Delta \frac{\text{Net received ODA}}{\text{GNI}}$	-0.301	**	0.114	-2.647	0.011		0.167	0.067
$\Delta \frac{\text{FDI inflows}}{GDP}$	0.102	*	0.052	1.939	0.096		0.071	1.340
$\Delta \frac{\text{Received remittance}}{GDP}$	-0.310		0.208	-1.493	0.221		0.219	1.010
$\Delta Debt\ Service\ Ratio$	-0.026	*	0.015	-1.701	-0.036		0.022	-1.618
$\Delta Export\ Share$	38.494	**	9.730	3.956	33.923	**	10.138	3.346
R-squared	0.314				0.385			
Adjusted R-squared	0.277				0.352			
S.E. of regression	3.018				3.198			
Log likelihood	-898.704				-919.541			
F-statistic	8.656				11.855			
Prob.(F-statistic)	0.000				0.000			
Akaike info criterion	5.098				5.214			
Schwarz criterion	5.303				5.419			
Hannan-Quinn criter.	5.180				5.296			

หมายเหตุ ** และ * บ่งชี้ว่าตัวแปรอิสระของสมการถดถอยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ
ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า สัดส่วนภาษีต่อรายจ่ายที่สูงขึ้นมีความสัมพันธ์กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสัดส่วนที่สูงขึ้นนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาระหนี้รัฐที่มีการขยายตัวลดลง ผลการประมาณค่าในตารางที่ 7.2 ยังชี้ให้เห็นว่า เมื่อมีเงินลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ประเทศก็มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณค่าแบบจำลอง บ่งชี้ถึงความสำคัญของสัดส่วนบริการเงินกู้ต่อการส่งออก และสัดส่วนการส่งออกของประเทศต่อการส่งออกรวมของโลก โดยแสดงให้เห็นว่า สัดส่วนการบริการเงินกู้ต่อการส่งออกที่ลดลง และสัดส่วนการส่งออกที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ หรือนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ผลการประมาณค่าที่น่าสนใจของแบบจำลองนี้ คือ สัดส่วนขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการหรือ ODA ต่อรายได้ประชาชาติ ที่ลดลงจะปรากฏในประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้น

ดังนั้น ผลการประมาณค่าของแบบจำลองนี้ บ่งชี้ว่า เป้าประสงค์ที่ 17.1-17.4 และเป้าประสงค์ที่ 17.11 ต่างก็มีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาของประเทศ

7.2.2 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับเงินทุนจากต่างประเทศ (ซึ่งวัดโดยการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ) กับตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.4 และเป้าประสงค์ที่ 17.11

ในตารางที่ 17.2 แสดงให้เห็นว่ามีแค่ตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่ 17.1 และ 17.11 ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับเงินทุนจากต่างประเทศ นั่นคือ สัดส่วนภาษีต่อ GDP สัดส่วนรายได้ภาษีต่อรายจ่ายของภาครัฐ และสัดส่วนการส่งออกของประเทศต่อการส่งออกรวมของโลก มีความสำคัญต่อการบรรลุการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่สัดส่วนขอรับสิทธิของเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการต่อระดับรายได้ประชาชาติ หรือ สัดส่วนเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ รวมถึงเงินโอนจากต่างประเทศ ต่อ GDP กลับไม่ได้มีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

7.3 นัยยะของผลการประมาณค่าต่อการเรียงอันดับความสำคัญของเป้าประสงค์

เมื่อพิจารณาขนาดของค่าสัมประสิทธิ์ และเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์จากผลการประมาณค่าของสมการถดถอยทั้ง 4 สมการ ตัวชี้วัดที่มีผลบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อ SDG score มากที่สุด คือ การไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ และการโอนเงินกลับจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ 17.3 ดังนั้น **เป้าประสงค์ที่ 17.3 จึงถูกจัดไว้ในอันดับที่ 1** ผลการประมาณค่าชี้ให้เห็นว่า ประเทศที่มีเงินลงทุนจากต่างประเทศมากหรือมีเงินโอนกลับจากแรงงานต่างประเทศมากก็จะมี score สูง ขนาดของค่าสัมประสิทธิ์บ่งชี้ว่าเงินลงทุนจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับดัชนี SDG score มากกว่าเงินโอนกลับจากต่างประเทศ นอกจากนี้ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่มีเพิ่มขึ้นยังทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้นอีกด้วย ดังนั้นการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ จึงสำคัญกว่าการสนับสนุนให้มีการทำงานในต่างประเทศ

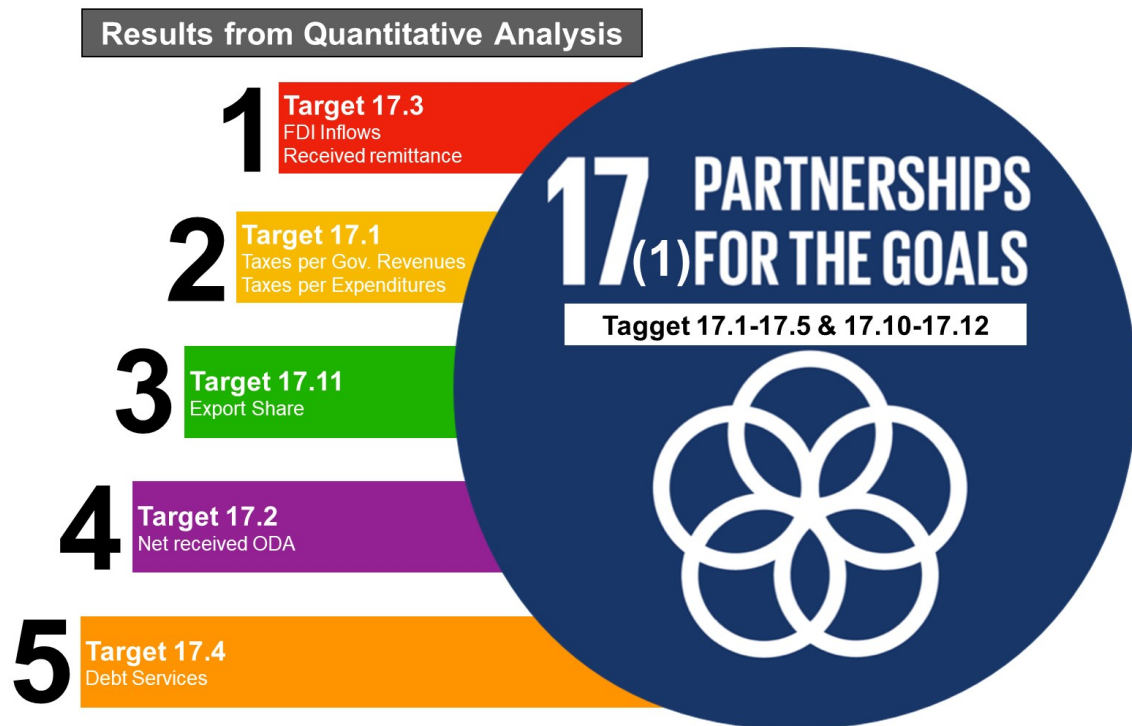
ตัวชี้วัดที่ส่งผลบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนรองลงมา ไม่ว่าจะเป็นวัดโดย SDG score หรือการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ คือ สัดส่วนของภาษีต่อ GDP ตามด้วยสัดส่วนของภาษีต่อรายจ่าย ซึ่งต่างก็เป็นตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่ 17.1 ดังนั้น **เป้าประสงค์ที่ 17.1 จึงถูกจัดไว้ในอันดับที่ 2**

สัดส่วนการส่งออกเองก็มีความสำคัญต่อระดับการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อวัดโดยใช้การพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยประเทศที่มีสัดส่วนการส่งออกสูงขึ้นจะมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้จะไม่มีส่วนส่งผลให้มี Goal 17 score และ SDG score เพิ่มสูงขึ้นก็ตาม คณะวิจัยจึงจัด **เป้าประสงค์ที่ 17.11 ไว้เป็นอันดับที่ 3**

ในขณะที่ การได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการมากขึ้น อาจจะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย 17 แต่ไม่ได้ช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนไม่ว่าจะวัดโดย SDG score หรือการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ **เป้าประสงค์ที่ 17.2 จึงถูกจัดไว้เป็นอันดับที่ 4** (ดูรูปภาพ 7.1)

เป้าประสงค์ที่ถูกจัดไว้เป็นอันดับสุดท้าย คือเป้าประสงค์ที่ 17.4 เนื่องจากสัดส่วนบริการเงินกู้ต่อการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ไม่ได้มีส่วนช่วยให้มี Goal 17 score และ SDG score เพิ่มสูงขึ้น และประเทศที่มีสัดส่วนบริการเงินกู้สูงขึ้นยังมีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจอีกด้วย

รูปภาพที่ 7.1 อันดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศ
 ทางด้านการเงินและการค้า เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จากผลของแบบจำลอง

บทสรุป และข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และสำรวจสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 17 ในเป้าประสงค์ด้านการเงิน (17.1-17.5) และด้านการค้า (17.10-17.12) พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดระดับการพัฒนา และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการสร้างแผนภูมิแสดงความเกี่ยวเนื่องระหว่างเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้มเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อใช้ในการเสนอแนะมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย รวมถึง นโยบายด้านการเงิน การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 17 เสริมความเข้มแข็งให้แก่งlobalization การดำเนินงาน และฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (*Partnerships for goals*) ครอบคลุมเป้าประสงค์ 5 ด้านด้วยกัน¹² ในงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับการเงิน และด้านการค้า ซึ่งรวม 8 เป้าประสงค์ 10 ตัวชี้วัด

8.1 สรุปผลการศึกษา

8.1.1 นิยาม และความหมายของวัตถุประสงค์ (Targets) ตัวชี้วัด (Indicators) ภายใต้มเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า และความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

จากการทบทวนนิยามและความหมายของเป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) สำหรับโครงการวิจัยเป้าหมายที่ 17(1) เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกในแง่การเงินและการค้า (Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development) ทางทีมวิจัยได้ทบทวนตัวแปรในฐานข้อมูล Metadata ขององค์การสหประชาชาติ (UN) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยในประเทศไทย และงานวิจัยในต่างประเทศ รวมถึงการสำรวจฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการให้คำจำกัดความหรือนิยามของตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับ

¹² เป้าประสงค์ 5 ด้านภายใต้มเป้าหมายที่ 17 คือ 1) การเงิน (Finance) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3. การสร้างศักยภาพ (Capacity-building) 4. การค้า (Trade) 4. ระบบ (system issues)

เป้าประสงค์ในบริบทของประเทศไทย ซึ่งคำนึงถึงความหมายของแต่ละเป้าประสงค์ และตัวชี้วัด (รวม 8 เป้าประสงค์ 10 ตัวชี้วัด) ได้ดังนี้

ตัวชี้วัด 17.1.1 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้

$$\text{สัดส่วนรายได้รัฐบาล (\%)} = \left(\frac{\text{ผลรวมรายได้จัดเก็บแต่ละแหล่งที่มา เช่น ภาษี}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

ตัวชี้วัด 17.1.2 สัดส่วนงบประมาณภายในประเทศที่จัดสรรภาษีภายในประเทศ (Domestic Taxes)

$$\text{สัดส่วนงบประมาณที่จัดสรรภาษีภายในประเทศ (\%)} = \left(\frac{\text{ภาษีที่ได้รับจัดสรรในประเทศ}}{\text{ค่าใช้จ่ายรัฐบาล}} \right) \times 100$$

ตัวชี้วัด 17.2.1 ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA)

$$\begin{aligned} &\text{สัดส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (\%)} \\ &= \left(\frac{\text{การจัดสรรความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ}}{\text{รายได้ประชาชาติมวลรวม}} \right) \times 100 \end{aligned}$$

ตัวชี้วัด 17.3.1 การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI)

$$\text{สัดส่วนการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าสุทธิของการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

โดยกำหนดให้ Net Outflow of Investment คือ กระแสการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

ตัวชี้วัด 17.3.2 มูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ คิดเป็นร้อยละของ GDP ทั้งหมด

$$\text{สัดส่วนการโอนเงินกลับประเทศเทียบกับ GDP (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าเงินโอนเงินกลับประเทศ}}{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ}} \right) \times 100$$

มูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ (Volume of remittance) ได้แก่ การโอนเงิน หรือผลตอบแทนของลูกค้ากลับประเทศที่เป็นถิ่นฐานกำเนิดของลูกค้านั้น โดยลูกค้าดังกล่าวไม่ได้เป็นผู้พักอาศัยถาวรในถิ่นฐานต่างประเทศ (Non-resident)

ตัวชี้วัด 17.4.1 การบริการเงินกู้ คิดเป็นร้อยละของการส่งออกสินค้าและบริการ

$$\text{การบริการเงินกู้ (\%)} = \left(\frac{\text{หนี้รวมของรัฐบาล}}{\text{มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ}} \right) \times 100$$

ตัวชี้วัด 17.5.1 จำนวนประเทศที่มีการใช้มาตรการสนับสนุนการลงทุนเพื่อประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ตัวชี้วัดนี้ยังมีความไม่ชัดเจนสูง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของนิยาม หรือข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการประเมินหรือพิจารณาที่ยังขาดแคลนอยู่ ในขณะที่เป้าประสงค์เน้นเพิ่มการใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด แต่ตัวชี้วัดกับเป็นจำนวนประเทศที่มีการใช้มาตรการสนับสนุนการลงทุนเพื่อประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทั้งที่ควรจะเป็นจำนวนประเทศพัฒนาน้อยที่สุดที่ภาคเอกชนของแต่ละประเทศสมาชิกไปลงทุนและได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาเก็บรวบรวมข้อมูลมูลค่าการลงทุนผ่านมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดของเป้าประสงค์นี้ซึ่งน่าจะมีความเหมาะสมกับเป้าประสงค์มากกว่าตัวชี้วัด 17.5.1

ตัวชี้วัด 17.10.1 อัตราภาษีศุลกากรถัวเฉลี่ยของประเทศ (Weighted Average Tariff Rate)

$$WAT = \sum_{i=1}^n w_i T_i$$

กำหนดให้ w_i คือ น้ำหนักที่คิดจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิด i เทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด และ T คือ อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าชนิดนั้น ๆ

ตัวชี้วัด 17.11.1 ส่วนแบ่งการส่งออกในระดับสากลของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา

$$\text{สัดส่วนการส่งออกเทียบกับการส่งออกรวมทั่วโลก (\%)} = \left(\frac{\text{มูลค่าการส่งออกของประเทศ}}{\text{ผลรวมมูลค่าการส่งออกของโลก}} \right) \times 100$$

ตัวชี้วัด 17.12.1 อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เผชิญอยู่

$$WATL = \sum_{i=1}^{nL} W_i T_i$$

กำหนดให้ W_i คือ น้ำหนักที่คิดจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิด i จากประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด และ T คือ อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าชนิดนั้น ๆ

8.1.2 สถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทประเทศไทย

จากการทบทวนสถานะปัจจุบันของตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้าทั้ง 10 ตัวชี้วัด ตามคำนิยามที่ให้ไว้ในบทที่ 2 และส่วนที่ 8.1.1 พบว่าข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในบทนี้ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ธนาคารโลก OECD รวมถึงเอกสารและเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ BOI และสถานทูตไทยในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ทั้งนี้มีตัวชี้วัดภายใต้ 7 เป้าประสงค์ (เป้าหมายที่ 17.1, 17.2, 17.3, 17.4, 17.10, 17.11, 17.12) ที่มีข้อมูลทางสถิติที่สามารถนำมาประเมินสถานะปัจจุบันได้ และมีตัวชี้วัดภายใต้ 1 เป้าประสงค์ (เป้าหมายที่ 17.5) ที่ประเทศไทยยังไม่มีเก็บข้อมูลทางสถิติและเผยแพร่อย่างเป็นทางการ

เป้าประสงค์ที่ 17.1: สัดส่วนของรายได้ภาครัฐต่อ GDP อยู่ที่ 23.39% ของ GDP ในปีพ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นจากประมาณ 12% ในปีพ.ศ. 2515 ประมาณ 2 เท่า โดยรายได้ของรัฐส่วนใหญ่มาจากภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการ และรายได้ภาษีต่อรายจ่ายรัฐบาล ของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2559 อยู่ที่ 15.51%

เป้าประสงค์ที่ 17.2: ในปีพ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีตัวเลขการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดรวมมูลค่า 54 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 0.012% ของ GNI ซึ่งนับว่ายังห่างไกลจากเป้าประสงค์ค่อนข้างมาก

เป้าประสงค์ที่ 17.3: วัดด้วยตัวเลขการลงทุนในต่างประเทศ การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และการให้ความช่วยเหลือใต้-ใต้ และมูลค่าของการโอนเงินกลับประเทศของคนไทยที่ทำงานในต่างประเทศ (personal remittance) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีเงินทุนไทยไหลออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น ในปีพ.ศ. 2560 ทั้งนี้ ประเทศไทยมีสัดส่วนมูลค่าการโอนเงินกลับประเทศ ต่อ GDP ของประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2560 คิดเป็น 1.48% ซึ่งแม้จะจัดว่าสูงในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็ยังต่ำกว่าประเทศกำลังพัฒนาหลาย ๆ ประเทศ

เป้าประสงค์ที่ 17.4: วัดโดยสัดส่วนบริการเงินกู้ของภาครัฐต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศไทย สัดส่วนดังกล่าวในช่วงปีพ.ศ. 2518 - พ.ศ. 2560 มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเป็นวัฏจักร (cycle) คือ เพิ่มขึ้นแล้วลดลงสลับกันไปตามภาวะเศรษฐกิจของไทย แต่โดยรวมแล้วบ่งบอกถึงภาวะความมีวินัยทางการคลังที่เพิ่มขึ้นของภาครัฐ กล่าวคือ มีสัดส่วนบริการเงินกู้ของภาครัฐต่อมูลค่าการส่งออกรวมลดต่ำลงจากที่เคยสูงถึงร้อยละ 16 ในปีพ.ศ. 2529 เหลือเพียงร้อยละ 0.2 ในปีพ.ศ. 2560

เป้าประสงค์ที่ 17.5: ยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำสถิติจำนวนประเทศที่ได้รับการส่งเสริมให้นักลงทุนไทยไปลงทุน

เป้าประสงค์ที่ 17.10: วัดโดยอัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักประเทศคู่ค้าทุกประเทศที่ไทยมีการนำเข้าสินค้า จากข้อมูลที่รวบรวมไว้โดยธนาคารโลก พบว่าหลังการแก้ไขอัตราภาษีอากรเมื่อปีพ.ศ. 2558 อัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยทุกผลิตภัณฑ์ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 3.52 (จาก 33.65 ในปีพ.ศ. 2532) อัตราภาษีเฉลี่ยที่เก็บจากผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 5.72 (ลดจากร้อยละ 27.87 ในปีพ.ศ. 2532) ส่วนอัตราภาษีเฉลี่ยสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอยู่ที่ร้อยละ 2.86 (ลดจากร้อยละ 35.43 ในปีพ.ศ. 2532) ทำให้ส่วนอัตราภาษีเฉลี่ยของ

สินค้า 2 ประเภทลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.86 (จากร้อยละ 7.56) นั่นหมายถึงความเสมอภาคระหว่างประเภทสินค้านี้มากขึ้น

เป้าประสงค์ที่ 17.11: มุ่งในเรื่องการส่งออก พบว่าในปีพ.ศ. 2560 ประเทศไทยส่งออก 237 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ทั่วโลกมีมูลค่าการส่งออกรวมอยู่ที่ 17.73 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 1.3% ของมูลค่าการส่งออกของโลก โดยไทยติดอันดับที่ 21 ของประเทศที่ส่งออกสินค้ามากที่สุดของโลก

การศึกษาจากตัวเลขการส่งออกของไทยไปยังประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและประเทศกำลังพัฒนาที่รายงานโดยองค์การการค้าโลก พบว่ามีสัดส่วนการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 โดยเพิ่มจากประมาณ 10% ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยในปีพ.ศ. 2535 เป็น 45% ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยในปีพ.ศ. 2561 โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกนั้นมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน คือจากที่เคยส่งออกไปยังกลุ่มนี้ประมาณ 5% ในปีพ.ศ. 2535 กลายมาเป็นประมาณ 34% ในปีพ.ศ. 2561

เป้าประสงค์ที่ 17.12: วัดโดยอัตราภาษีศุลกากรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักประเทศคู่ค้าที่เป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก โดยใช้ข้อมูลจากเป้าประสงค์ที่ 17.10 มาพิจารณาสถานะของเป้าประสงค์นี้ได้ กล่าวคือ ข้อมูลสะท้อนความเสมอภาคของการเก็บภาษีระหว่างประเภทสินค้านี้มากขึ้น

8.1.3 การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทของประเทศไทย

ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ในบริบทประเทศไทยนั้นมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 17 ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ (กต.), กระทรวงการคลัง (กค.) และกระทรวงพาณิชย์ (กพ.) และหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาช่วยสนับสนุน ในขอบเขตเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 จากการสำรวจแผนงาน นโยบาย โครงการต่างๆ ที่สัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนงานและแผนพัฒนาของหน่วยงานของรัฐที่สอดคล้องกับแต่ละเป้าประสงค์

จาก “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” เป้าหมายที่ 17 มีเป้าประสงค์ 17.2 และ 17.4 ได้ถูกจัดเป็นเป้าประสงค์ที่ไม่เกี่ยวกับประเทศไทย แต่ถึงแม้ว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศใน

กลุ่ม “ประเทศพัฒนาแล้ว” แต่จากข้อมูลในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ความว่าประเทศไทยมุ่งที่จะมีบทบาทนำด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค ในรูปแบบพันธมิตรการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชัดเจนมากขึ้น โดยผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มภูมิภาค และอนุภูมิภาค เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับประเทศคู่ค้านอกกลุ่มอื่นๆ เพราะฉะนั้นจากความมุ่งมั่นที่จะมีบทบาทเป็นผู้นำในภูมิภาค และความพยายามในการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับกิจกรรมของ “ประเทศพัฒนาแล้ว” ควรมีการปรับใช้ หรือปรับนิยามเพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย และเพื่อให้ประเทศไทยคงการมีบทบาทผู้นำสำหรับการพัฒนาในส่วนภูมิภาค

8.1.4 ความสอดคล้องของเป้าประสงค์ด้านการเงิน และการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17 กับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่นๆ และการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ด้านการเงินและการค้า

ในส่วนของการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่แสดงความสอดคล้องของเป้าประสงค์ผ่าน Mapping Matrix ระหว่างเป้าประสงค์ที่ 17.1-17.5 และ 17.10-17.12 ที่มุ่งเน้นทางการเงิน และการค้า ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ซึ่งเป็นจุดสนใจของงานวิจัยชิ้นนี้ กับเป้าหมายอื่นๆ อีก 16 เป้าหมาย (ดู Mapping Matrix จากตารางที่ 6.1 ตารางแสดงความเชื่อมโยงระหว่างประสงค์ภายใต้เป้าหมายฯ อื่นๆ กับเป้าหมายที่ 17 ในด้านการเงิน และการค้า)

Mapping Matrix ที่จัดทำขึ้นแสดงว่า เป้าประสงค์ที่ 17.2 มีความสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ในเป้าหมายอื่นๆ ทั้ง 16 มากที่สุด โดยถัดมาเป็นเป้าประสงค์ที่ 17.3 และ 17.1 ตามลำดับ นั้นแสดงว่าถ้าเรามุ่งสร้างความคืบหน้าในเป้าประสงค์ที่ 17.2 อาจจะช่วยให้สร้างความคืบหน้าให้แก่เป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายเพื่อการพัฒนายั่งยืนเป้าหมายอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางอีกด้วย เป้าประสงค์ทั้งสามอันดับแรกเป็นเป้าประสงค์ด้านการเงิน ส่วนเป้าประสงค์ด้านการค้าทั้ง 3 เป้าประสงค์มีความสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ในเป้าหมายอื่นๆ ไม่มากนัก แต่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ เพราะฉะนั้นจากการวิเคราะห์ในส่วนนี้อาจจัดความสำคัญของเป้าประสงค์ 17.10, 17.11 และ 17.12 ไว้ลำดับเดียวกัน ทั้งนี้ผลจาก Mapping Matrix นี้จะถูกนำไปตีความควบคู่กับผลที่ได้จากสมการถดถอยที่แสดงถึงตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนา และการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อสรุปการจัดลำดับ

ในส่วนของการวิเคราะห์เชิงปริมาณในบทที่ 7 แสดงการจัดอันดับ โดยสามารถสรุปได้ว่า เป้าประสงค์ที่ 17.3 มีตัวชี้วัดที่มีผลบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อ SDG score มากที่สุด (การไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ และ

การโอนเงินกลับจากต่างประเทศ) ตัวชี้วัดที่มีผลบวกอย่างมีนัยสำคัญรองลงมาต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นวัด โดย SDG score หรือการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ คือ เป้าประสงค์ที่ 17.1 (ที่มีตัวชี้วัด คือ สัดส่วนของภาษีต่อ GDP และ สัดส่วนของภาษีต่อรายจ่าย)

เป้าประสงค์ที่ถูกจัดอันดับไว้เป็นอันดับที่ 3 คือ 17.11 ที่แสดงถึงสัดส่วนการส่งออกที่มีผลต่อระดับการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อวัดโดยใช้การพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป้าประสงค์ที่ 17.2 ถูกจัดอันดับไว้ในอันดับที่ 4 จากการวิเคราะห์ผลของในส่วนนี้ เพราะการได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการมากขึ้นอาจจะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย 17 แต่ไม่ได้ช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืน (ทั้งการวัดโดย SDG score หรือการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ) และเป้าประสงค์ที่ 17.4 เป็นเป้าประสงค์ที่ถูกจัดไว้เป็นอันดับสุดท้าย สัดส่วนบริการเงินกู้ต่อการส่งออกที่เพิ่มขึ้นไม่ได้มีส่วนช่วยให้มี Goal 17 score และ SDG score เพิ่มขึ้น และประเทศที่มีสัดส่วนบริการเงินกู้สูงขึ้นยังมีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจอีกด้วย

8.2 อภิปรายผลการศึกษา

หากพิจารณาจากผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณที่ได้ออกมาเป็น Mapping Matrix แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ทางการเงิน และการค้าภายใต้เป้าหมายที่ 17(1) และเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่น ๆ ประกอบกับการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ตามผลการประมาณค่าแบบจำลอง พบว่า

- ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพผ่าน Mapping Matrix ซึ่งสามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์จากความสอดคล้องได้ 4 อันดับ อันดับที่ 1 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.2; อันดับที่ 2 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.3; อันดับที่ 3 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.1 อันดับที่ 4 รวม คือ เป้าประสงค์ที่ 17.10, 17.11, 17.12
- ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผ่านการประมาณค่าแบบจำลอง และวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์จากนัยสำคัญและขนาดของความสัมพันธ์ได้ 5 อันดับ อันดับที่ 1 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.3; อันดับที่ 2 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.1; อันดับที่ 3 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.11 อันดับที่ 4 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.2 อันดับที่ 5 คือ เป้าประสงค์ที่ 17.4

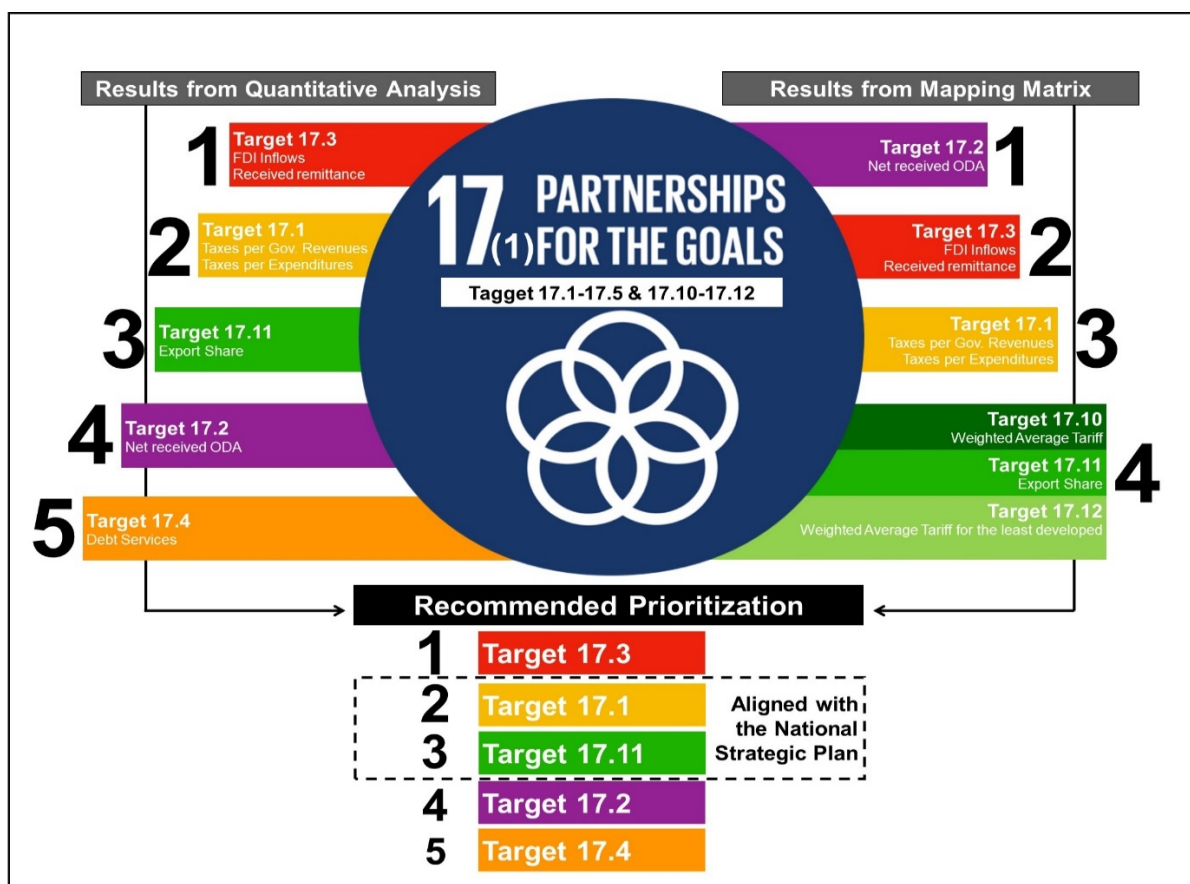
เมื่อพิจารณาผลการจัดลำดับความสำคัญข้างต้นร่วมกับ การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ภายใต้บริบทประเทศไทย¹³ ดังที่การประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1/2559 ลงมติให้เป้าประสงค์จำนวนจำนวน 30 ลำดับแรกจาก 169 เป้าประสงค์ เป็นเป้าประสงค์ที่ต้องเร่งดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการจัดลำดับความสำคัญตามมติที่ประชุมมีเพียง 2 เป้าประสงค์ จาก 30 เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 ในด้านการเงินและการค้า ซึ่งได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 17.1 ภายใต้กลุ่มยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริการจัดการภาครัฐ และเป้าประสงค์ที่ 17.11 ภายใต้กลุ่มยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขัน

จะเห็นว่าเป้าประสงค์ที่ 17.3 เป็นเป้าประสงค์ที่ควรให้ความสำคัญลำดับแรก ตามผลจากการวิเคราะห์ความสำคัญจากงานวิจัยนี้ จากนั้นเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญลำดับถัดมา คือ เป้าประสงค์ที่ 17.1 และ 17.11 ตามลำดับดังที่ความสำคัญที่ได้แสดงจากผลการวิจัย และยังสอดคล้องกับมติการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1/2559 ข้างต้น นอกจากนี้เป้าประสงค์ข้างต้นทางคณะวิจัยเห็นว่าประเทศไทยควรให้ความสำคัญเพิ่มเติมกับเป้าประสงค์ที่ 17.2 และ 17.4¹⁴ ตามลำดับ เนื่องจากเป้าประสงค์ดังกล่าวหากประเทศไทยมุ่งความสนใจพัฒนาไปที่เป้าประสงค์นั้น ๆ จะช่วยให้เป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่นๆ มีความคืบหน้าด้วย อีกทั้งยังเป็นการบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนตามที่ได้แสดงหลักฐานไว้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณในบทที่ 7 ข้างต้น

¹³ การประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1/2559 วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ณ ดิกลสันดิโมเดิร์นหลังใน ทำเนียบรัฐบาล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุม และมีผู้แทนจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุมเพื่อลงมติเกี่ยวกับเป้าประสงค์จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย

¹⁴ ถึงแม้ในขณะนี้เป้าประสงค์ที่ 17.2 และ 17.4 ถูกระบุไว้ว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ดังกล่าวเนื่องจากประเทศไทยเริ่มเป็นผู้ให้รายใหม่ หรือผู้ให้ทุนรายใหม่ บวกกับตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยมุ่งที่จะมุ่งที่จะมีบทบาทนำด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค ในรูปแบบพันธมิตรการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชัดเจนมากขึ้น โดยผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน

รูปภาพที่ 8.1 สรุปผลการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ทางด้านการเงิน และการค้า

8.3 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

8.3.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

1) การปรับตัวชีวิตจากตัวชี้วัดที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ มาเป็นตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย

สำหรับเป้าประสงค์และตัวชี้วัดทางการเงิน ตัวชี้วัดที่ 17.1.1 และ 17.1.2 ไม่ค่อยสะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างประเทศเท่าที่ควร โดยไม่ได้แสดงถึงการระดมทรัพยากรผ่านการสนับสนุนระหว่างประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะทรัพยากรที่ระดมผ่านการสนับสนุนระหว่างประเทศจะถูกจัดรวมอยู่ในตัวเลข “เงินบริจาค” โดยไม่ได้แยกการจัดเก็บข้อมูล ตัวชี้วัดนี้เน้นการระดมทรัพยากรของภาครัฐ โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับการระดมทรัพยากรในภาคเอกชน ด้วยความคลุมเครือของเป้าประสงค์ที่ 17.1 ทำให้กำหนดตัวชี้วัดที่เน้นไปในการติดตาม

การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรของภาครัฐ (การพัฒนาประสิทธิภาพในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆ ของภาครัฐ)

เป้าประสงค์ที่ 17.2 มีความชัดเจนแต่ประเทศไทยยังไม่มี การเก็บรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลนี้ และตัวชี้วัดที่ 17.3.1 และ 17.3.2 ไม่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ 17.3 เท่าที่ควร ในขณะที่เป้าประสงค์มุ่งเน้นการระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย แต่ตัวชี้วัดกลับดูความหลากหลายของที่มาของทรัพยากรผ่านประเภทการเคลื่อนย้ายเงินทุนเท่านั้น แต่ไม่ได้ดูในมิติของประเทศที่มาจากเงินทุน และระยะเวลาของเงินทุน ซึ่งควรนำไปพิจารณาประกอบด้วย

ตัวชี้วัด 17.4.1 ตามนิยามมีการวัดระดับหนี้ต่างประเทศของภาครัฐเท่านั้น แต่สถิติหนี้ต่างประเทศที่ควรให้ความสำคัญควรเป็นการวัดมูลค่าหนี้ ซึ่งอาจจะเป็นหนี้ที่ก่อโดยภาครัฐหรือภาคเอกชนด้วย

เป้าประสงค์ 17.5 เน้นการใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ควรใช้จำนวนประเทศพัฒนาน้อยที่สุดที่ประเทศสมาชิกไปลงทุนและได้รับการสนับสนุนลงทุนจากภาครัฐ ไม่ใช่วัดจากจำนวนประเทศที่มีการใช้มาตรการสนับสนุนการลงทุนเพื่อประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

สำหรับเป้าประสงค์ทางการค้า เป้าประสงค์ที่ 17.10 และ 17.12 มีความชัดเจนแล้ว แต่เป้าประสงค์ที่ 17.11 ควรนำมูลค่าการส่งออกเทียบกับ GDP และเพิ่มการแบ่งกลุ่มประเทศตามระดับการพัฒนาของประเทศ (เช่น กลุ่มประเทศที่มีพัฒนาน้อยที่สุด กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา)

2) จัดทำมาตรการการส่งเสริมความร่วมมือในการเก็บภาษี และมาตรการด้านการเลี้ยงภาษี (เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาเป้าประสงค์ที่ 17.1 และ 17.2)

เนื่องจากเป้าหมายที่ 17 เป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศดังที่กล่าวไปแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บภาษีต่างๆ ของกลุ่มประเทศสมาชิกในส่วนภูมิภาค (เช่น อาเซียน) และเขตการค้าควรทำข้อตกลงกันที่จะร่วมมือเพื่อที่จะเก็บภาษีอย่างแม่นยำ ป้องกันการโกงภาษี และเลี้ยงภาษี อีกทั้งยังมีความร่วมมือ

ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว มาตรการนี้ทำให้มีการเก็บภาษีเพื่อเสริมความแข็งแกร่งในการระดมทุนในประเทศได้มากขึ้น¹⁵

โดยอาจกำหนดตัววัดผลที่มีข้อผูกพันตามกฎหมาย ที่ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามเพื่อป้องกัน aggressive tax planning ในรูปแบบต่างๆ¹⁶ โดยมาตรการดังกล่าวจะเป็นมาตรการป้องกันขั้นต้นสำหรับการเลี่ยงภาษีของบริษัทที่ประกอบการในภูมิภาค ในขณะเดียวกันมาตรการดังกล่าวยังส่งเสริมความเสมอภาค และความมั่นคงของสภาพแวดล้อมการดำเนินธุรกิจด้วย นอกจากนี้รัฐบาลอาจจะพิจารณาการเคลื่อนย้ายทรัพยากรในประเทศผ่านมาตรการภาษีอากร ที่สามารถนำมาสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย¹⁷

ทั้งนี้อาจรวมถึงการปฏิรูปภาษี และการสนับสนุนการปฏิรูปภาษีของประเทศที่พัฒนาน้อยกว่า ดังเช่น ตัวอย่างจากประเทศอังกฤษ และประเทศสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้ออก Addis Tax Initiative เพื่อให้ประเทศผู้บริจาคมีพันธะสัญญาที่จะทวิคูณการสนับสนุนในการปฏิรูประบบภาษีของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาปฏิรูประบบภาษีให้เป็นไปในแนวทางที่ยุติธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

การให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนา และประเทศที่พัฒนาน้อยกว่าในการปฏิรูประบบภาษี ทำให้มีเงินทุนมาสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่ไม่ควรจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในแง่ภาษีลดลง ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมจากระบบภาษี และการเลี่ยงภาษี

3) สร้างมาตรการและความมุ่งมั่นที่จะหาเงินทุนที่ใช้สำหรับการบรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืน และให้ความช่วยเหลือต่อต่างประเทศ (เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาเป้าประสงค์ที่ 17.2 และ 17.3)

¹⁵ กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปมีการทำมาตรการในรูปแบบนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเก็บภาษี

¹⁶ กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปมีการบังคับใช้ตัววัดผลที่มีข้อผูกพันตามกฎหมายในปี 2562 (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2996_en.htm) โดยทางคณะกรรมการภาษียุโรปได้จัดทำ scoreboard ขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกได้สำรวจว่าประเทศไหนที่ประเทศสมาชิกควรจะสอดคล้องเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการกำกับดูแลที่ดีในการจัดเก็บภาษี การจัดทำรายชื่อประเทศที่ควรเฝ้าระวังจาก scoreboard นี้เป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์เพื่อจัดการเลี่ยงภาษี และสนับสนุนการเสียภาษีที่เป็นธรรมในภูมิภาคและทั่วโลก

¹⁷ มาตรการเช่นนี้การจัดทำในประเทศพัฒนาแล้ว มากกว่าประเทศกำลังพัฒนาเนื่องจากประเทศพัฒนาแล้วมีความสามารถในการสร้างรายได้ผ่านการเก็บภาษีค่อนข้างมาก

รายงานของธนาคารโลกกล่าวว่า เม็ดเงินสำหรับ ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) ระดับล้านล้านจำเป็นจะต้องถูกหมุนเวียนเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว แต่ในขณะปัจจุบันตัวเลข ODA ที่ประมาณการไว้ต่อปีมีมูลค่าเพียง 135 พันล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น¹⁸ รายงานดังกล่าวยังเน้นถึงการหาแหล่งเงินทุนจากการรับบริจาค (philanthropy) การส่งเงิน (remittances) โครงการความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South flows) แหล่งเงินทุนช่วยเหลืออื่นๆ รวมถึง การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (foreign direct investment)

นอกจากแหล่งเงินทุนที่กล่าวมาแล้ว ประเทศไทยอาจจะมีการพิจารณาให้เงินทุน และหาแหล่งเงินทุนแก่ประเทศคู่ค้านอกภูมิภาค¹⁹ เช่น การร่วมมือกับภูมิภาคยุโรป แอฟริกา แคริบเบียน และแปซิฟิก และการให้เงินสนับสนุนเพื่อการดำเนินงานในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศในกลุ่มพัฒนาน้อยที่สุด โดยการช่วยเหลือนอกภูมิภาคนี้จะทำการพิจารณาเป็นรายกรณี เพื่อที่จะช่วยประเทศต่างๆ ที่มีหารุนแรงในเรื่องความสมดุลของการชำระเงิน²⁰

นอกจากมาตรการของทางรัฐแล้ว ยังมีมาตรการการพัฒนาของภาคเอกชน ดังตัวอย่างจากประเทศในภูมิภาคยุโรป ทั้งนี้ ภาคเอกชนเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ การจ้างงาน และการยกระดับความเป็นอยู่ เพราะภาคเอกชนสามารถจูงใจให้ประชาชนลงทุนในการศึกษา และการสร้างทักษะ พัฒนาความเป็นอยู่ โดยการจัดหาสินค้าและบริการ รวมไปถึงปัจจัยพื้นฐาน เช่น น้ำสะอาด สุขาภิบาล และพลังงาน ทำให้ภาครัฐในประเทศกำลังพัฒนาได้รับภาษีรายได้ เพื่อนำมาพัฒนาประเทศต่อไป และกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการ และความหลากหลายของระบบเศรษฐกิจ

4) สร้างนโยบายด้านการค้าที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (เกี่ยวเนื่องกับเป้าประสงค์ที่ 17.10, 17.11 และ 17.12)

¹⁸ WORLD BANK 2015. From Billions to Trillions: Transforming Development Finance: Post-2015 Financing for Development: Multilateral Development Finance.

¹⁹ สหภาพยุโรปมีมาตรการช่วยเหลือด้านการเงินในระดับมหภาค (Macro-financial assistance) แก่ประเทศคู่ค้าที่ไม่ได้เป็นประเทศในสหภาพยุโรปด้วย

²⁰ อาจจะใช้เงื่อนไขการพิจารณาเช่นเดียวกับสหภาพยุโรปคือ ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่มีภูมิประเทศใกล้เคียงกับสหภาพยุโรป และมีความใกล้ชิดเชิงในแง่เศรษฐกิจ และการเมือง (ประเทศเหล่านี้จะรวมอยู่ในกลุ่มที่อยู่ใน European Neighborhood Policy) และในบางกรณีจะรวมถึงประเทศที่สามด้วย

มุ่งนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศอื่นๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยการทำสัญญาความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ กับประเทศเหล่านั้น²¹

นอกจากนโยบายดังกล่าวแล้ว อาจจะพิจารณาโครงการที่มุ่งสร้างกลยุทธ์ในการลงทุนเกี่ยวกับการพัฒนาทางการค้า²² โดยกลยุทธ์ดังกล่าวควรที่จะเน้นการกระตุ้นการส่งออกไปนอกประเทศ และภูมิภาค ทำให้การเติบโตของการค้าในอนาคตกระจายออกไปสู่ประเทศอื่นๆ ทั้งในและนอกภูมิภาค กลยุทธ์นี้จึงสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพของการตกลงร่วมกันทางการค้า และยังเพิ่มโอกาสที่จะสนับสนุนการจ้างงานในประเทศไทยอีกด้วย

นอกจากนี้ กลยุทธ์นี้อาจจะช่วยทำให้นโยบายทางการค้าโปร่งใสขึ้นในแง่ของการเปิดให้สาธารณชนมีส่วนตรวจสอบ และวิพากษ์การต่อรองนโยบายทางการค้า ทำให้นโยบายและข้อตกลงต่างๆ ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย อีกทั้งยังมีการปรับปรุงและนำเสนอข้อมูลของกลยุทธ์การเจรจาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำกลยุทธ์มาสู่การปฏิบัติจริงด้วย ดังนั้นการปรึกษา และฟังเสียงประชาคมในวงกว้าง ทั้งที่เป็นตัวแทนของภาคประชาสังคม และตัวแทนของภาครัฐจึงมีความจำเป็นอย่างมาก

การจัดทำการสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกในด้านการค้า (Trade Facilitation)²³ ก็มีความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาให้สามารถเพิ่มศักยภาพเพื่อที่จะทำการค้า และได้รับประโยชน์จากความตกลงทางการค้าระดับโลก เพิ่มการหมุนเวียนของการค้ากับประเทศกำลังพัฒนา ทั้งด้านการส่งออก และนำเข้า

8.3.2 ข้อเสนอแนะด้านวิธีการจัดเก็บข้อมูล และการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด

เพื่อให้การศึกษาวิจัยภายใต้กรอบโครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) โดยการสนับสนุนของสำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม (สกว.) สนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย และการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนในระดับนานาชาติ ทาง

²¹ ในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมีโครงการ การพัฒนาการค้าของสหภาพยุโรป หรือ EU Trade and development ที่มุ่งทำสัญญาเพื่อช่วยเหลือการค้าและเอื้อประโยชน์ให้ประเทศที่ต้องการความช่วยเหลือ

²² ในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมีโครงการ Trade for all ที่ส่งผลให้การจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกไปนอกประเทศยุโรปมากขึ้นถึง 90% (<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/new-trade-strategy/>)

²³ สหภาพยุโรปได้มีการทำ Trade Facilitation ภายใต้โครงการ Aid for Trade

คณะวิจัยจึงได้รวมข้อเสนอแนะด้านวิธีการจัดเก็บข้อมูล และการจัดลำดับความสำคัญ เพื่อช่วยให้การเรียกดูข้อมูล และการวางแผนการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นไปอย่างสะดวก และสอดคล้องกันมากขึ้น

1) จัดทำ Mapping Matrix สำหรับเป้าหมายอื่นๆ

ปัจจุบันแต่ละเป้าหมายมี “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ของแต่ละเป้าหมายเพื่อสรุปสถานะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่มีการแสดงความเชื่อมโยงกับเป้าหมายอื่นๆ

การจัดทำ Mapping Matrix (ในลักษณะคล้ายกับวิธีการในบทที่ 6) จะช่วยแสดงความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงระหว่างเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายที่สนใจ กับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายอื่นๆ จะช่วยให้ผู้มีอำนาจ และผู้ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องเห็นภาพรวม และความเกี่ยวข้องของแต่ละเป้าประสงค์ ทำให้เกิดการสร้างนโยบาย เพื่อบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกัน²⁴ รวมถึงทำให้ให้รัฐบาล และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (1) มีความสามารถเพิ่มขึ้นในการบรรลุการประสานพลังกันระหว่างนโยบายด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (2) เห็นภาพรวมเพื่อพิจารณาข้อดีข้อเสียเปรียบเทียบระหว่างความต้องการของประเทศและข้อตกลงที่ได้ทำไว้ระดับนานาชาติ และ (3) แจ้งถึงผลกระทบข้างเคียงของการใช้นโยบายต่างๆ ในประเทศ อีกทั้ง Mapping Matrix ยังช่วยเป็นแนวทางให้ผู้ออกและดำเนินนโยบายได้เห็นถึงความหลากหลายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย

2) จัดลำดับ และประเมินความสำคัญของเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลมหภาคที่ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ

การใช้ข้อมูลระดับมหภาค (ในลักษณะคล้ายกับวิธีการในบทที่ 7) เพื่อพิจารณาปัจจัย หรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ที่สนใจ มาหาความสัมพันธ์กับตัวแปรที่แสดงถึงความยั่งยืน (เช่น ผลรวมของคะแนน SDG คะแนนSDGของรายเป้าหมาย หรือ การเติบโตของ GDP) เพื่อศึกษาว่าเป้าประสงค์ใดมีความสำคัญ และ

²⁴ ดูเพิ่มเติมจากบทที่ 6 เรื่องการพิจารณาความสอดคล้อง หรือ Policy Coherence for Sustainable Development <http://www.oecd.org/governance/pcsd/Note%20on%20Shaping%20Targets.pdf>

เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน และนำผลการศึกษาดังกล่าวไปใช้วิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายสนับสนุนเป้าประสงค์ที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ในลักษณะนี้อาจจะมีความท้าทายในแง่ข้อมูลสำหรับบางเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ที่อาจจะมีความหลากหลาย ซึ่งอาจจะมีลักษณะข้อมูลของตัวชี้วัดที่ยากต่อการนำไปใช้ในการทำวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเมื่อเทียบกับเป้าประสงค์ในงานวิจัยนี้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านการเงิน และการค้าที่เป็นตัวเลขทางเศรษฐกิจ และมีฐานข้อมูลระดับนานาชาติที่เข้าถึงได้ ทำให้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยสมการถดถอยในงานวิจัยนี้สามารถทำได้โดยไม่ลำบากนัก

3) การจัดทำฐานข้อมูลรวม และฐานข้อมูลแบบ *Interactive*

การจัดทำฐานข้อมูลรวมเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดต่างๆ และเก็บ Mapping Matrix รวมถึง “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” จากเป้าหมายต่างๆ ทำให้หน่วยงาน และผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง เข้าถึงและแก้ไขข้อมูล และ Mapping Matrix ได้อย่างสะดวก และทันทั่วถึง เพราะสามารถอัปเดตนโยบาย สถานะความคืบหน้า และการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดได้อย่างแม่นยำ

อีกทั้งการทำฐานข้อมูลให้เป็นแบบ *Interactive* สามารถเรียกดู และปรับข้อมูลที่อยู่ในรูปความสัมพันธ์แบบ Matrix ได้ หลังจากที่มีการใส่ข้อมูลครบถ้วนแล้ว ระบบนี้ช่วยให้รายงานที่เรียกดูตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลได้หลากหลาย และช่วยให้การตัดสินใจจากข้อมูลนั้น ๆ แม่นยำขึ้น

เอกสารอ้างอิง และบรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิงภาษาไทย

กรกิต ชุ่มกรานต์ และคณะ (2560). โครงการ “การสำรวจสถานะเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และ ทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่สตรีและเด็กหญิง (Gender Equality). รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-5.pdf>

กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ และคณะ (2560). โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือก มาตรการทางเศรษฐศาสตร์สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-13.pdf>

จิรวัดน์ สุริยะโชติขยางกูล, นณริฎ พิศลยบุตร (2560). โครงการ “การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมายสำหรับ” เป้าหมายที่ 16 การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึง ความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-16.pdf>

ชาญศักดิ์ ศรีสวัสดิ์สกุลม, วรรณศณangk บุนทริก (2560). โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-4.pdf>

ดวงจันทร์ วรคามิน และคณะ (2560). โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และ ทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-9.pdf>

นาฏสุดา ภูมิงานงค์, อุทัย เจริญวงศ์ (2560). “โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ป่าผืน และ สนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุด การเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-15.pdf>

ไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์ และคณะ (2560). โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และ ทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-8.pdf>

สมพร โกมารทัต และคณะ (2560). โครงการ “การสำรวจสถานะเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจน. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-1.pdf>

สุพจน์ ชุณหะวัณ, ธิดา อ่อนอินทร์ (2560). โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 12 สร้าง

หลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-12.pdf>

เสถียร จันทะ และคณะ (2560). โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-2.pdf>

อำนาจ ผดุงศิลป์ และคณะ (2560). โครงการ “การสำรวจสถานะเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และ ทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 7 รับรองการมีพลังงานที่ทุกคนเข้าถึงได้ เชื่อถือได้ ยั่งยืนทันสมัย. รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-7.pdf>

อำไพ หรรณารักษ์ กาญจนา ย่าเสน (2560). โครงการ “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือก มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 14 ชีวิตใต้น้ำ (Life below Water). รายงานฉบับสมบูรณ์ สกว พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-14.pdf>

เอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ

BEBBINGTON, J. & UNERMAN, J. 2018. Achieving the United Nations Sustainable Development Goals: An enabling role for accounting research. Accounting, Auditing & Accountability Journal, 31, 2-24.

COLLSTE, D., PEDERCINI, M. & CORNELL, S. E. 2017. Policy coherence to achieve the SDGs: using integrated simulation models to assess effective policies. Sustainability Science, 12, 921-931.

DUCHIN, F. 2017. Resources for sustainable economic development: A framework for evaluating infrastructure system alternatives. *Sustainability*, 9, 2105.

GUPTA, J., VEGEKIN C. 2016. Sustainable development goals and inclusive development. *Internal Environment Agreements*, 16, 433–448.

GRIGGS, D., STAFFORD-SMITH, M., GAFFNEY, O., ROCKSTRÖM, J., ÖHMAN, M. C., SHYAMSUNDAR, P., STEFFEN, W., GLASER, G., KANIE, N. & NOBLE, I. 2013. Sustainable development goals for people and planet. *Nature*, 495, 305.

LE BLANC, D. 2015. Towards Integration at Last? The Sustainable Development Goals as a Network of Targets. *Sustainable Development*, 23, 176-187.

LEONTIEF, W. 1936. Quantitative input and output relations in the economic system of the United States. *Review of Economic studies*, 18, 105-125.

MEULEMAN, L. & NIESTROY, I. 2015. Common But Differentiated Governance: A Metagovernance Approach to Make the SDGs Work. *Sustainability*, 7, 12295.

MANARUNGSAN, S. 2010. Thailand's Trade Relations with GMS and CLMV." In *Japan and Korea with the Mekong River Basin Countries*, edited by Mitsuhiro Kagami, BRC Research Report No.3, Bangkok Research Center, IDE-JETRO, Bangkok, Thailand.

STAFFORD-SMITH, M., GRIGGS, D., GAFFNEY, O., ULLAH, F., REYERS, B., KANIE, N., STIGSON, B., SHRIVASTAVA, P., LEACH, M. & O'CONNELL, D. 2017. Integration: the key to implementing the Sustainable Development Goals. *Sustainability Science*, 12, 911-919.

FEDERICO, G., TENA JUNGUITO, A. (2016). World trade, 1800-1938: a new data-set. *EHES Working Papers in Economic History*, n. 93.

Website

<http://www.imf.org/external/np/sta/gfsm/>

<http://www.oecd.org/dac/stats/methodology.htm>

<http://www.oecd.org/dac/stats/officialdevelopmentassistancedefinitionandcoverage.htm>

https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Articles/Doc_Lib_statisticsHorizon/GFS%20%E0%B8%9B%E0%B8%B5%202001.pdf

<https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/tier-classification/>

https://www.uc3m.es/ss/Satellite/UC3Minstitucional/es/TextoMixta/1371246237481/Federico-Tena_World_Trade_Historical_Database

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ข้อเสนอแนะรายงานจากการประชุมเตรียมความพร้อมดำเนินงานวิจัย วันที่ 9 มกราคม 2562

ตารางข้างล่าง แสดงข้อเสนอแนะเพื่อปรับแก้ไขข้อเสนอโครงการ “การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย ปีที่ 2” จากการประชุมเตรียมความพร้อมดำเนินงานวิจัย เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2562 เวลา 08.30 - 11.30 น ณ ห้องประชุม .1 ชั้น 14 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) อาคารเอสเอ็ม ทาวเวอร์

ลำดับ	ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ	คำตอบ / การทำตามคำแนะนำ
1	ข้อเด่นคือ การโฟกัส interlinkage ประเด็นที่เป็น trend ของระดับโลก ซึ่งทำให้มีความสัมพันธ์ในการจัดลำดับผลกระทบของการจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งแต่เดิมทีโครงการวิจัยปีแรกของ SDG Move ยังไม่มีแนวทางแบบนี้สักเท่าไร (อยากให้ทุก ๆ โครงการมีส่วนนี้ด้วย)	ขอบคุณสำหรับข้อคิดเห็น ทางคณะวิจัยเห็นด้วยว่าโครงการที่เกี่ยวกับทุกเป้าหมาย (หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเป้าหมายต่าง ๆ) ควรพิจารณาทำ Mapping Matrix เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่สนใจกับเป้าหมายอื่นๆ ทางคณะวิจัยได้รวมข้อเสนอแนะส่วนนี้ไว้ในรายงานแล้ว
2	กระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ดูแลหลัก SDG17 ซึ่งมีการรวมตัวรวบรวมข้อมูลในระดับหนึ่งแล้ว สามารถนำข้อมูลไปทำวิจัยได้	ทางทีมวิจัยได้ทบทวนเอกสาร “ตารางทบทวนผลการประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ทั้ง 17 เป้าหมายที่จัดทำโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อประกอบการทำวิจัยแล้ว
3	ODA ประเทศไทยเริ่มเป็นผู้ให้ทุนหน้าใหม่ในการพัฒนากับประเทศต่าง ๆ ใน ASEAN ซึ่งสามารถโน้ตเพิ่มเติมส่วนนี้ว่าประเทศไทยมีความก้าวหน้าประเด็นนี้	ทางคณะวิจัยเห็นด้วยกับประเด็นนี้ และได้ระบุไว้ในรายงานวิจัยแล้ว
4	การประเมินสถานะกับความพร้อมด้านต่าง ๆ อาจจะขาดไปสักหน่อย อยากทราบสถานะและข้อมูลที่มีอยู่ มากน้อยเพียงใดในประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความพร้อมในการดำเนินงานของภาครัฐ ว่าตอนนี้มีนโยบายอะไรบ้างงบประมาณมากน้อยแค่ไหน มีกฎหมายรองรับหรือไม่ ถ้ามีส่วนนี้เพิ่มเติมได้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง	เนื้อหาในบทที่ 2-4 ของรายงานนี้ครอบคลุมในส่วนของนิยาม, การประเมินสถานะ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับแต่ละเป้าประสงค์
5	การดูความสัมพันธ์ระหว่าง indicators ในแง่ของ econ.growth น่าสนใจมาก แต่ว่า economic growth เป็นเพียง aspect เดียว อาจจะยังไม่ตอบโจทย์เรื่องความยั่งยืน	ทางทีมได้เพิ่มเติมแปรตามข้อเสนอแนะ นอกจากตัวแปรในแง่ของการเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว ทางทีมยังได้ใช้ SDG Score รวม และ SDG Score ของเป้าหมายที่ 17 เพื่อมาตอบโจทย์การวัดความยั่งยืนด้วย

	สักเท่าไร ไม่แน่ใจว่าจะทำให้มีตัวแปลตาม index ด้านความยั่งยืนได้หรือไม่ แต่ถ้าทำได้ก็น่าจะดี	
6	โครงการวิจัยปีแรก ส่วนมากจะนำไปลงใน journal เป็นส่วนมาก แต่ปีนี้ต้องการให้แต่ละทีมคิดว่าจะเผยแพร่อย่างไรที่สามารถเข้าถึงและทำให้คนทั่วๆ ไปเข้าใจ เช่น infographics ซึ่งจะเป็แนวทางหนึ่งที่ช่วยกระจายข้อมูล และช่วยส่งเสริม SDGs ให้เป็นที่รู้จัก (โดยทั่วไป คนไทยไม่ชอบอ่านข่าวสารข้อความที่มีจำนวนมาก ๆ ชอบดูข้อมูลข่าวสารที่เป็นรูปภาพ)	ทางทีมได้วางแผนการทำโครงการวิจัย และผลงานวิจัยให้เข้าถึงคนส่วนมาก โดยสิ่งหนึ่งที่ได้ทำไปแล้วคือการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย และความสำคัญของเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนลงสื่อพิมพ์ออนไลน์ แนวหน้า (ดูภาคผนวกที่ 2) และส่วนถัดไปทางคณะวิจัยจะพิจารณาจัดทำ infographic ลงสื่อต่างๆ ที่ติดต่อได้เพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลในวงกว้าง
7	คำถามในที่ประชุม: การจัดลำดับความสำคัญ ให้ช่วยขยายความในเชิงของวิธีการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	ทางคณะวิจัยได้ชี้แจงในที่ประชุมว่า ในปีแรก 1 ของโครงการใช้แบบสอบถามเป็นวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อมาประเมินและจัดลำดับความสำคัญ แต่งานวิจัยนี้ จะใช้ documentary analysis / content analysis จากเอกสารประกอบ บวกกับใช้ข้อมูลตัวเลขต่างๆ ที่มีอยู่ประกอบกัน ดังนั้นวิธีการของงานวิจัยนี้จะเป็นการผสมระหว่างการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ (regression analysis / time series analysis / cross section analysis) และเช็คสอบข้อมูลต่างๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ มีการทำสมการถดถอยเพื่อดูว่าตัวแปรตัวไหนส่งผลต่อ indicators ของเป้าประสงค์มากที่สุด ทางคณะวิจัยชี้แจงเพิ่มเติมว่าการจัดทำ Matrix จะทำให้รู้ว่าตัวชี้วัดสอดคล้องกับเป้าประสงค์/เป้าหมายอื่น ตัวไหนบ้าง เช่น เป้าประสงค์ 17.1 สอดคล้องกับเป้าประสงค์อื่นมากที่สุด ในบรรดาทั้ง 16 เป้าหมาย ก็จะกลายเป็นเป้าประสงค์ที่ถูกจัดลำดับความสำคัญมากที่สุดจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (รายละเอียดดูบทที่ 5 และบทที่ 6)
		ในขณะเดียวกัน จะทำ regression กับข้อมูลหลาย ๆ ประเทศ ตัวแปร เช่น รายได้และรายจ่ายของรัฐบาลมูลค่าการเทรดดิ้ง จะเป็น total value ซึ่งจะบอกได้ว่าเป็นตัวกำหนด ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกไปยังประเทศที่ด้อยพัฒนากว่า (FDI ที่ไปยังประเทศด้อยพัฒนา/กำลังพัฒนา) ซึ่งมีข้อมูลของ world bank อยู่แล้ว เท่าที่หาเจอ

		ถ้า FDI ขึ้นอยู่กับ Trading แสดงว่าตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับ Trading มีความสำคัญมากกว่าเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับการเงินระหว่างประเทศ ทั้งนี้ อาจจะมีข้อจำกัดของการวิจัยในแง่จำนวนข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์เชิงปริมาณ (รายละเอียดดูบทที่ 5 และบทที่ 7)
8	นโยบายทั้งหลายที่รัฐบาลคิดขึ้นมานั้น มียุทธศาสตร์ใดบ้างที่ทำให้เราบรรลุเป้าหมายไปพร้อมๆ กันกับ SDGs ลองพิจารณายุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ทั้ง 6 เป้า) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์) ซึ่งจะมียุทธศาสตร์หนึ่งที่พูดถึงการพัฒนาเมืองกับการพัฒนาภาค ซึ่งสอดคล้องกับ SDG 11	เนื้อหาในบทที่ 4 และบางส่วนของบทที่ 2 และ 3 ของรายนี้ครอบคลุมประเด็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ไว้แล้ว
9	แผนฯ 12 เป็นโจทย์จากรัฐบาล จะเป็น action plan 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ อาจจะสำรวจ 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ หรือแผนฯ 12 ว่าหน่วยงานต่างๆ สามารถทำอะไรๆ ได้จริงไหม ทีมนักวิจัย อาจไปพูดคุยหรือสัมภาษณ์กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีความสอดคล้องกันมากแค่ไหน และพิจารณาการประเมินผล ทั้งประเมินครึ่งแผน ประเมินเต็มแผน ว่าจะช่วยงานวิจัยได้มากน้อยแค่ไหน	คณะวิจัยได้ชี้แจงไปกับทาง SDG Move Thailand ว่าวิธีการวิจัยที่เสนอไปไม่ได้รวมการสัมภาษณ์หน่วยงานต่างๆ (ดังเช่นงานวิจัยต่างๆจากโครงการในปีแรกได้จัดทำ) อีกทั้งวิธีการวิจัยที่ทางทีมได้เลือกใช้เป็น การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์จากข้อมูลและตัวแปรที่วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้ผลการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ด้วยวิธีนี้เป็นตัวเสริมแรงแก่หน่วยงานต่างๆ ในการพิจารณาเป้าประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโดยอิงจากข้อมูลมหภาค ไม่ได้อิงจากสิ่งที่บุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ทำอยู่แล้ว
10	พิจารณา Mean of Implementation (MOI) ของแต่ละเป้าหมาย (คือแต่ละข้อที่ห้อยท้ายด้วย a / b / c ซึ่งกำหนดโดย UN ว่าเป็น MOI ของแต่ละเป้าหมาย) ว่าสอดคล้องหรือไม่ และสามารถเป็น MOI ที่จะทำให้หน่วยงานไทย/ภาพรวมของเป้าหมายทั้งหมดบรรลุได้หรือเปล่า	Mapping Matrix ที่เป็นส่วนหนึ่งของผลวิจัย (ดูบทที่ 6) ได้แสดงความสอดคล้องของ MOI จากเป้าหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายที่ 17 ด้านการเงิน และการค้า

ภาคผนวกที่ 2 การเผยแพร่โครงการวิจัย และประมวลภาพการทำงานร่วมกันของคณะวิจัย

สื่อออนไลน์ “แนวหน้า” <https://www.naewna.com/business/411541/>

การทำงานร่วมกัน และการประชุมของคณะวิจัย

